

Djelotvornost novih poslovnčkih pravila

Iako jedno "Aktualno prijedpodne" ne može biti podloga za ozbiljne i dalekosežnije zaključke, sudeći po prvoj ovogodišnjoj sjednici vođenoj po pravilima noveliranog Poslovnika, ubuduće u Hrvatskom saboru neće biti zastupnika ranoranilaca.

Premda su se tijekom pripreme za noveliranje Poslovnika i rasprave o ponuđenim rješenjima čuli vrlo različiti prijedlozi u nastojanju da se izbjegne mučna situacija noćnih dolazaka zastupnika u saborsku zgradu da bi se upisali u knjigu prisutnih, prema kojoj se određuje i redoslijed postavljanja pitanja - oni najoriginalniji nisu među donesenim pravilima. A bilo ih je - od sugestije da se klubovima zastupnika, ovisno o broju članova, dodijeli dio vremena predviđenog za "Aktualno prijedpodne", do ideje da zastupnici zainteresirani za postavljanje usmenog zastupničkog pitanja izvlače redne brojeve i mogućnost postavljanja pitanja prepuste sreći. No, prihvaćena poslovnčka pravila manje su originalna, ali su, čini se, dovoljno djelotvorna.

Određeno je, naime, da se zastupnik o dobivenom odgovoru izjašnjava samo je li njime zadovoljan ili nije, a ako nije zadovoljan može zatražiti da mu ministar ili Vlada dostavi dodatni pisani odgovor. Nenavikli na ovaj postroženi režim, zastupnici su i nadalje pokušavali komentirati dobiveni odgovor, ali ih je predsjedatelj prekidao, podsjećajući na poslovnčku odredbu.

Knjiga nazočnosti sjednici, prema kojoj se određuje redoslijed postavljanja pitanja, iznosi se dva sata prije početka sjednice pa dolazak prije toga ne bi polučio nikakve rezultate.

Učinak ovih malih inovacija bio je da na prvom "Aktualnom prijedpodnevu" nije ni "potrošeno" predviđeno vrijeme.

M.K.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Svečana sjednica Hrvatskoga sabora u povodu desete obljetnice međunarodnog priznanja Republike Hrvatske, održana 15. siječnja 2002. godine	3
- Utvrđivanje dnevnog reda	8
- Aktualno prijedpodne	9
- Konačni prijedlog zakona o osobnoj iskaznici	17
- Konačni prijedlog zakona o elektroničkom potpisu	24
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama Zakona o osiguranju	26
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o zajmu za strukturnu prilagodbu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj	27
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o suradnji između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Indije u borbi protiv međunarodne nedopuštene trgovine opojnim drogama i psihotropnim tvarima, međunarodnog terorizma i organiziranog kriminala	28
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o suradnji u zaštiti od prirodnih i civilizacijskih katastrofa	29
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o brdsko-planinskim područjima (naknadno glasovanje)	31
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima posebne državne skrbi	33
- Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o novčanim poticajima i naknadama u poljoprivredi i ribarstvu	50
- Izvješće o kretanjima cijena i analiza vanjskotrgovinske razmjene poljoprivredno-prehrambenih proizvoda	57
- Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva	60

PRIKAZ RADA:

- SVEČANE SJEDNICE HRVATSKOG SABORA U POVODU DESETE OBLJETNICE MEĐUNARODNOG PRIZNANJA REPUBLIKE HRVATSKE ODRŽANE 15. SIJEČNJA 2002.
- 19. SJEDNICE HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 16, 17, 18, 22, 23, 24, 25, 29, 30. I 31. SIJEČNJA 2002. GODINE

SVEČANA SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA U POVODU DESETE OBLJETNICE
MEĐUNARODNOG PRIZNANJA REPUBLIKE HRVATSKE, ODRŽANA 15. SIJEČNJA 2002. GODINE

Osvrt na prošlost i kroćenje u budućnost

Hrvatski sabor je 15. siječnja svečanom sjednicom obilježio desetu godišnjicu međunarodnog priznanja Republike Hrvatske. Tom prigodom, zastupnicima Hrvatskog sabora i uzvanicima o značenju čina međunarodnog priznanja te o viđenju budućnosti govorili su: predsjednik Hrvatskog sabora Zlatko Tomčić, predsjednik Vlade Republike Hrvatske Ivice Račan te predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić.

Otvarajući sjednicu, potpredsjednik Hrvatskog sabora mr. sc. Mato Arlović napomenuo je, da su priznanjem Republike Hrvatske, "države svijeta priznale hrvatskom narodu pravo na uspostavu vlastite države, a Republika Hrvatska postala ravnopravnom članicom međunarodne zajednice suverenih i slobodnih država.

Hrvatski narod je izabrao put demokracije usvajanjem temeljnih vrijednosti zapadne civilizacije i omogućio da hrvatska država postane okvir za ostvarivanje ljudskih i političkih sloboda, socijalne pravde te ukupnih materijalnih napredaka hrvatskog naroda i svih građana Republike Hrvatske."

Nakon izvođenja himne "Lijepa naša domovino" i odavanja počasti

"svim znanim i neznanim Hrvatima i drugim državljanima i građanima Hrvatske koji su dali živote u višestoljetnoj borbi za opstojnost Hrvata na ovim područjima i ostvarenje hrvatske države, posebno onima koji su dali život u Domovinskom ratu te prvom predsjedniku Republike Hrvatske dr. Franji Tuđmanu", predsjedatelj mr. Arlović srdačno je pozdravio sve zastupnike i uzvanike te posebno: predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića; predsjednika Vlade Republike Hrvatske Ivicu Račana i nazočne članove Vlade Republike Hrvatske; predsjednika Ustavnog suda Republike Hrvatske dr. Smiljka Sokola; predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske dr. Ivicu Crnića i nazočne predstavnike sudbene vlasti; dosadašnje predsjednike i tajnike Hrvatskog sabora; dosadašnje predsjednike vlada Republike Hrvatske; dosadašnje predsjednike Ustavnog i Vrhovnog suda Republike Hrvatske; preuzvišenog monsinjora Josipa Bozanića, nadbiskupa zagrebačkog i predsjednika Hrvatske biskupske konferencije; uzoritog kardinala dr. Franju Kuharića, nadbiskupa zagrebačkog u miru; njegovu visoku

preuzvišenost Jovana Pavlovića, mitropolita zagrebačko-ljubljanskog; Muftiju, hadži Šefka efendiju Omerbašića, predsjednika Mešihata Islamske zajednice Hrvatske; Andreasa Lukšu, v.d. biskupa Evangelističke crkve u Republici Hrvatskoj; dr. Ognjena Krausa, predsjednika Židovske općine; glavnog rabina u Hrvatskoj Kotela Dadona; zatim guvernera Hrvatske narodne banke dr. Željka Rohatinskog; pučkog pravobranitelja gospodina Antu Klarića; glavnu državnu revizoricu Šimu Krasić; glavnog državnog odvjetnika Radovana Ortynskog; predsjednika Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, akademika Ivu Padovana; rektore Hrvatskih sveučilišta; načelnika glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske generala zbora Petra Stipetića; diplomatski zbor na čelu s doajenom zbora, njegovom ekscelencijom Giulioim Einaudijem; gradonačelnika Grada Zagreba i gospodu župane hrvatskih županija, sve nazočne predstavnike gospodarskih, kulturnih, športskih i javnih ustanova te druge nazočne uzvanike na sjednici.

Zatim su se nazočnima obratili redom:

PREDSDJEDNIK HRVATSKOG SABORA ZLATKO TOMČIĆ: Istodobno nadoknađujemo propušteno i gradimo novo

"Gospodine Predsjedniče Republike Hrvatske, poštovani gospodine predsjedniče Vlade Republike Hrvatske i članovi Vlade, ekscelencije, uvaženi vjerski velikodostojnici, dragi kolege zastupnici, ugledni gosti Doma, dragi građani Republike Hrvatske.

Danas, okupljeni ovdje, u ovom Visokom domu, na desetogodišnjicu međunarodnog priznanja Republike Hrvatske, za čiju su državnost izgrale mnoge generacije Hrvata, sukladno svom vremenu i prilikama, svečano obilježavamo i slavimo važnu obljetnicu.

Iako države po sebi mogu postojati i neovisno o međunarodnom priznanju, tek u tom činu međusobnog priznanja i uspostave prijateljskih odnosa među njima, svi nalazimo svoju potvrdu i mjesto koje nam pripada.

Postoji izreka po kojoj je veličina zadovoljstva prigodom ostvarenja postavljenog cilja razmjerna uložnim naporima i njegovom dosizanju. Ne znam da li je tome tako ili je to tek utjeha onima kojima je dano da do njega dođu teško i mukotrпно. No jedno ne dvojim, a to je da teško ostvareni cilj još više obvezuje one koji su ga ostvarili, u ime onih koji su ga ostvarivali, a nisu doživjeli njegovo postizanje. Stoga je naša odgovornost prema kvalitetnom uređenju hrvatskoga doma uistinu velika i posebna.

Moramo imati na umu da je Republika Hrvatska i nakon međunarodnog priznanja bila izložena nametnutom ratu, istodobno s kojim je krenula u izgradnju novog, demokratskog sustava za koji je tako dugo bila zaklinuta.

Ne želeći kukati nad svojom sudbinom, ali crpeći poučke iz njezina slijeda, stavljajući činjenice na svoje mjesto, Hrvatska se otvoreno i odlučno okreće prema budućnosti.

U današnjem svijetu kojeg karakterizira međusobna umreženost, koja određuje globalizaciju, naše društvo mora ulagati velike napore prilagodbe.

Vrijeme je takvo da određuje brzi ritam promjena i malo ga je za zasluženi "odmor ratnika" i uživanje u samosvojnosti mlade demokratske Hrvatske.

Nažalost, oni koji danas zastanu, pa makar i opravdano, neminovno zaostaju.

Još je teže onima koji su, spletom objektivnih, pa i određenih subjektivnih okolnosti, bili zaustavljeni u razvitku, te moraju nadoknaditi i

Mnogi će upravo standardizaciju "kriviti" za globalizaciju kojom, navodno, upravljaju moćnici, i koja, po njihovu, negira svaku individualnu vrijednost i posebnosti koje su tijekom povijesti obilježavale, kako pojedince tako i nacije, no ipak se mora priznati da je ona u osnovi stvorila pretpostavke da 6 milijardi ljudi na našem planetu živi bolje ili barem ima nadu u boljitak.

propušteno i graditi novo, u istoj jedinici vremena.

Standardizacija, bez sumnje, jedan od najvećih dosega prošlog stoljeća, i kako je ona odredila, posredno, i šire društvene procese u svijetu, teško ju je, u određenim područjima, zaobići.

Mnogi će upravo standardizaciju "kriviti" za globalizaciju kojom, navodno, upravljaju moćnici, i koja, po njihovu, negira svaku individualnu vrijednost i posebnosti koje su tijekom povijesti obilježavale, kako pojedince tako i nacije, no ipak se mora priznati da je ona u osnovi stvorila pretpostavke da 6 milijardi ljudi na našem planetu živi bolje ili barem ima nadu u boljitak.

Tako i Hrvatska, u svojoj nakani da ostvari svoju punu i prirodnu pripadnost Europi, pridružujući se potencijalno Europskoj uniji, treba izvršiti određenu prilagodbu svoga pravnog, gospodarskog i demokratskog sustava prema europskim standardima.

Nije to puko imitiranje viđenog, već potreba da se, selektivno koristeći prihvaćena i provjerena iskustva, postigne bolja organizacija i transparentnost vlastitoga sustava, kako bi se, prije svega, omogućio intenzivni gospodarski razvoj.

On je, za nas u Hrvatskoj, temeljna odrednica za ostvarenje primarne želje građana Republike Hrvatske, a ta je, da imaju bolju materijalnu podlogu za život.

Ta podloga sigurno nije ostvarenje sreće, same po sebi, ali je bez daljnjeg, za veliku većinu, njezin najvažniji preduvjet" - zaključio je svoje izlaganje predsjednik Hrvatskog sabora.

PREDSJEDNIK VLADE REPUBLIKE HRVATSKE IVICA RAČAN: Sve što smo postigli i što kanimo postići čvrsto leži na temeljima međunarodnog priznanja Hrvatske

"Poštovani Predsjedniče, poštovani predsjedniče Sabora, dame i gospodo zastupnici, dragi gosti,

15. siječnja 1992. Hrvatska je postala međunarodno priznata država. Danas, deset godina poslije, Hrvatska je članica Partnerstva za mir, grupe zemalja kandidata za NATO - Vilnius grupe, Svjetske trgovinske organizacije, a na najboljem je putu da postane punopravni član CEFTA-e. Ono na što smo posebno ponosni je da je Hrvatska desetu obljetnicu svojeg međunarodnog priznanja obilježila kao zemlja koja je prvi put u izvješću udruge Freedom House označena indeksom posve slobodne zemlje.

Sve što smo postigli i što kanimo postići čvrsto leži na temeljima međunarodnog priznanja Hrvatske. Ono je bilo i ostalo ključnom odre-

dnicom hrvatske države u međunarodnim okvirima.

Dan međunarodnog priznanja Republike Hrvatske, 15. siječnja 1992, čini simboličku razdjelnicu između prošlosti - kada se o priznatoj i samostalnoj državi sanjalo - i sadašnjosti - kada u samostalnoj i priznatoj državi živimo.

Dan međunarodnog priznanja Republike Hrvatske, 15. siječnja 1992, čini simboličku razdjelnicu između prošlosti - kada se o priznatoj i samostalnoj državi sanjalo - i sadašnjosti - kada u samostalnoj i

priznatoj državi živimo. Cijena slobode bila je ogromna. Stoga nikada, a naročito danas kada obilježavamo 10-godišnjicu međunarodnog priznanja, ne smijemo zaboraviti one koji su dali najveću žrtvu, one koji su položili svoj život za Domovinu.

Nakon započinjanja demokratskih promjena u istočnoj Europi krajem osamdesetih i raspada SFR Jugoslavije, u trenutku kad smo odlučili krenuti putem demokracije i napretka, uslijedila je nezapamćena velikosrpska agresija. Gorjela su sela i gradovi, ubijani su civili, rušene crkve, devastirana groblja. U ruševinama i plamenu nestajali su spomenici, škole, vrtići i bolnice. U vukovarskoj tragediji - nestao je cijeli grad.

Ljudi su preko noći ostajali bez svega i što je najtragičnije - bez svojih najmilijih. Vihor rata pomeo je cijele obitelji. Kolone prognanika postale su naša tužna svakodnevnica. Hrvati su postali izbjeglice u vlastitoj zemlji. Svijet je bio nijem, zaprepašten razaranjima i zločinima, koji nisu viđeni od Drugog svjetskog rata.

Naši branitelji dali su neprocjenjiv doprinos slobodi i nezavisnosti Hrvatske. Zbog njihove hrabrosti mi danas sami odlučujemo o svojoj budućnosti. Zato braniteljima iz blatnjavih rovova Domovinskog rata, ali i velikom broju nesebičnih građana koji su na različite načine dali svoj doprinos, pripadaju zasluge za samostalnost Hrvatske i naša zahvalnost. Zahvaljujući jedinstvu hrvatskog naroda u teškoj borbi izvojevana je nezavisnost Hrvatske i njezino međunarodno priznanje, za što zasluge pripadaju i tadašnjem državnom vodstvu.

U tim ratnim danima i stradanjima međunarodna zajednica prepoznala je borbu hrvatskog naroda pa su Sveta Stolica i Republika Njemačka među prvima inicirale priznavanje hrvatske samostalnosti. Vatikan je 3. listopada 1991. izjavio da radi na priznanju Hrvatske dok je Njemačka priznanje izjavila već u prosincu 1991. Nakon recipročnog priznanja između Hrvatske i Slovenije u lipnju 1991., iste godine priznanje izjavljuju Litva, Ukrajina, Latvija, Island i Estonija.

Sveta Stolica priznala je Republiku Hrvatsku 13. siječnja 1992. Zatim su se nizala jedno za drugim priznanja država članica Europske unije. Ubrzo su stigla i priznanja izvan Europe: Sjedinjene Američke Države priznale su nas 7. travnja, a 22. svibnja primljeni smo u Ujedinjene narode. Međunarodno priznanje nije značilo slobodu i mir za cijelu Hrvatsku jer je

gotovo jedna trećina hrvatskog teritorija bila okupirana. Diplomatskom aktivnošću se nije moglo sve postići, pa je hrvatska vojska 1995. u operacijama "Bljesak" i "Oluja" oslobodila zaposjednuta područja.

Završetkom mirne reintegracije hrvatskog Podunavlja, 1998. Hrvatska je uspostavila vlast na cijelom svojem teritoriju.

Nažalost, previše je vremena proteklo od međunarodnog priznanja do trenutka kada je Hrvatska postala rado viđen partner Europe i svijeta. Početkom 2000. godine, nakon trećesiječanjskih izbora, započinje intenzivna preobrazba Hrvatske u modernu, europsku državu. To je omogućilo potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju s Europskom unijom, a započet je i opsežan posao na njegovoj primjeni.

Stoga je pred nama realan cilj: učiniti sve potrebno kako bi Vlada do 15. siječnja 2003. slijedeće godišnjice međunarodnog priznanja, predala zahtjev za punopravno članstvo u Europskoj uniji. Za nas nema dvojbe: ne vidimo drugi put za Hrvatsku osim onoga kojim ona već korača - puta u Europu.

Osvrt na povijesno razdoblje stvaranja Hrvatske nije samo puki pogled unazad već i jasnije ocrtavanje naše današnjice. Dvije godine koje su iza nas upotrijebili smo najbolje što smo mogli. Sanirali smo većinu negativnih naslijeđa i stvorili pretpostavke za gospodarski prosperitet u godinama koje dolaze. Hrvatska je poboljšala svoj financijski i kreditni položaj u svijetu, smanjila unutarnji dug i stabilizirala financijsko tržište.

Danas s pravom možemo reći: najteži dio puta je iza nas. Pokrenuli smo niz reformskih zahvata od gospodarstva do mirovinske reforme.

Sporazum "Partnerstvo za razvoj" svjedoči da smo napravili ključne korake prema postizanju konsenzusa oko strateških interesa ove zemlje. Pokrenuli smo i nekoliko strateških projekata važnih za razvoj Hrvatske od kojih ću ovdje spomenuti samo dva. Započeli smo ubrzanu realizaciju projekta "Za tri sata od Zagreba do Splita", dugo željene i čekane autoceste koja će Dalmaciju povezati sa sjevernom Hrvatskom. Izgradit ćemo ju za tri godine.

Pred nama je početak provođenja više različitih oblika poticaja zapošljavanja. U okviru toga posebno ističem program "S faksa na posao", program zapošljavanja 18 000 mladih, visokoobrazovanih stručnjaka. Mladi su perspektiva Hrvatske i ovakvim programima Hrvatska pruža perspektivu mladima, pruža im mogućnost da od Lijepe naše stvore zemlju po svojoj želji i po svojoj mjeri.

Pred svima nama, pred hrvatskom Vladom i pred hrvatskim građanima, je bitka za razvoj. I u toj bitci moramo uspjeti. Želimo da Hrvatska bude spremna za izazove i mogućnosti koje donose globalizacijski procesi, da bude zemlja koja će biti prepoznata po napretku i kvaliteti života, zemlja koja se ne plaši integracijskih procesa jer u njima zna očuvati svoj identitet. Naš je zajednički cilj učiniti Hrvatsku zemljom sretnih i zadovoljnih ljudi.

Danas smo u punom smislu svjesni da jedino jačanjem demokracije, poštivanjem pravne države i ljudskih prava i sloboda, gospodarskim prosperitetom te međusobnim dijalogom i tolerancijom branimo i učvršćujemo ono za što smo se izborili u Domovinskom ratu, a svijet nam je 15. siječnja priznao - samostalnu, neovisnu i suverenu Hrvatsku.

PREDSJEDNIK REPUBLIKE HRVATSKE STJEPAN MESIĆ: Pogledati istini u oči, ma kako neugodno to bilo

"Gospodine predsjedavajući, gospođe i gospodo, dan međunarodnog priznanja novostvorene države jedan je od onih datuma koji se u povijesti te države uvijek pamte i na dostojan način obilježavaju. Kada je riječ o desetoj obljetnici stupanja zemlje na međunarodnu scenu, onda je to doista prava prilika za predsjednika Republike da se obrati vama - gospođe i gospodo zastupnici Hrvatskog sabora,

vama - uvaženi članovi vlade i predstavnici sudbene vlasti, vama - poštovani predstavnici vjerskih zajednica, vama - gospođe i gospodo iz diplomatskog kora i - napokon, ali zapravo prije svih - cjelokupnoj hrvatskoj javnosti.

Deset je godina u povijesti neke zemlje jedva malo više od tisućinke jedne sekunde. No, kao što i u sportu nerijetko tisućinke sekunde imaju

odlučujuću ulogu, tako je i u povijesti naše zemlje, Hrvatske, ovih prvih deset godina otkako smo kao priznati međunarodni subjekt zakoračili u svjetsku arenu, imalo upravo nemjerljivu težinu.

Danas, deset godina kasnije, vrijedi podsjetiti na dane borbe za međunarodno priznanje, vrijedi sjetiti se što je bilo i što je moglo biti, što je učinjeno, a što propušteno, gdje smo

bili onda, a gdje smo sada, i - što je najvažnije - kamo idemo i kakva je naša budućnost.

U svemu tome, valja definitivno raskinuti s nekim iluzijama, valja se oteti zagrljaju izmanipulirane prošlosti, koja ne uči, nego samo vuče unatrag, valja pogledati istini u oči, ma kako neugodno to ponekad moglo biti. Samo ako budemo imali jasnu sliku o vlastitoj prošlosti, ako uspijemo skinuti s pleća breme te prošlosti, koje nas i danas nerijetko pritišće, samo tako ćemo moći graditi budućnost koja će biti dio budućnosti ujedinjene Europe. Samo tada ćemo stvoriti realne uvjere da idemo naprijed - ne protiv drugih, ne drugima usprkos, nego zajedno s drugima, svjesni činjenice da u današnjem svijetu ni jedna država ne može biti usamljeni otok i da bi opiranje integracijskim procesima nužno vodilo u pogubnu i samorazarajuću izolaciju.

Hrvatska nije od jučer. O moćnom hrvatskom kraljevstvu postoje vjerodostojni dokumenti još iz desetog stoljeća, s kraja prvog milenija, dakle. I u cijeloj toj dugoj, složenoj, često krvavoj povijesti, Hrvatska je postojala i Hrvatska se održala - i onda kada je izgubila samostalnost, ali je zadržala određene atribute državnosti, i onda kada se svela na "tužne ostatke ostataka", ali nije pristala da je zbrišu s političke karte.

Nitko nam Hrvatsku nikada nije uspio oduzeti, baš kao što nam je nitko nikada nije ni darovao. Hrvatska naprosto postoji, ona je povijesna činjenica.

Od prije jednog desetljeća ta je činjenica dobila novi kvalitet, Hrvatska je ponovo postala samostalna država. Čin njenog osamostaljenja, a to neki u svijetu tada nisu shvaćali ili nisu željeli shvatiti, nije bila secesija, nije bilo jednostrano odcjepljenje od jugoslavenske federacije.

To je naprosto bilo korištenje i ostvarivanje prava što ga je Hrvatska, kao federalna jedinica, imala u skladu s jugoslavenskim ustavom iz godine 1974. Držim da je to potrebno i danas još jednom krajnje jasno reći.

Osamostaljenju Hrvatske pogodivali su i promijenjeni uvjeti u svijetu, mislim tu na globalni slom komunističkog, odnosno socijalističkog sustava kojemu je pripadala i bivša Jugoslavija, mada u mnogim elementima bitno drugačija od zemalja tzv. istočnog bloka. Mislim tu i na činjenicu da je u to vrijeme

Jugoslavija već bila definitivno izgubila svoje ključne integracijske faktore, da je njen vijek trajanja naprosto bio istekao.

Tadašnjem vrhu države valja priznati da je prepoznao čimbenike koji su omogućavali izvođenje Hrvatske na put samostalnosti. Povijest to pamti i pamtit će. No, povijest pamti i to, da su se tada vukli i potezi koji su, objektivno, išli na ruku velikosrpskim ambicijama Slobodana Miloševića. Svjesno se, naime, antagoniziralo pripadnike srpske manjine u Hrvatskoj koju je Milošević u isto vrijeme nastojao upregnuti u kola svoje prividno prjugoslavenske, a zapravo samo i jedino velikosrpske politike.

U cijeloj dugoj, složenoj, često krvavoj povijesti, Hrvatska je postojala i Hrvatska se održala - i onda kada je izgubila samostalnost, ali je zadržala određene atribute državnosti, i onda kada se svela na "tužne ostatke ostataka", ali nije pristala da je zbrišu s političke karte.

Netko će možda reći: dan velike proslave nije dan kada treba iznositi i ovakva razmišljanja. Ja međutim kažem: svaki je dan, pa i dan proslave - pravi dan da se kaže istina.

Netko će možda reći: zašto da sami govorimo o vlastitim propustima i pogreškama, kada nas svijet ionako gotovo svakodnevno suočava s njima? Ja, međutim, kažem: što bude veća naša vlastita spremnost da se suočimo i s onime što je urađeno, a što se nije smjelo raditi, ni dogoditi, to će nas svijet manje i rjeđe s time konfrontirati.

Prije deset godina Hrvatska je vodila bitku na dva plana: vojnom i političkom. U onoj mjeri u kojoj događanja na bojnopolju nisu bila konzistentna s otporom unutrašnjoj pobuni koja je, praktično u vidu agresije, bila izvana poticana i podupirana, u toj se mjeri komplicirala i borba za međunarodno priznanje naše zemlje. Nije riječ o tome da nas svijet nije volio, ili kako bi nas neki htjeli uvjeriti, da i danas ne voli Hrvatsku. Ne, riječ je o tome da svijet zbog politike koju je tadašnja Hrvatska vodila, nije bio na čistu s time, kakva je ta Hrvatska, jesu li

ekscеси - da upotrijebim najblažu riječ - o kojima je svijet već tada znao, a s kojima se mi tek sada bolno suočavamo - samo ekscеси, ili pokazatelji jedne sustavne politike.

Ipak, one snage koje su u prvi plan stavile potrebu respektiranja prava svakog naroda na samoopredjeljenje, kao i činjenica da je Hrvatska bila izložena brutalnom ratu i razaranju, kako bi joj realiziranje tog prava bilo onemogućeno, pomogle su sazrijevanju odluke Europske unije da prizna samostalnu hrvatsku državu. Ta je odluka nepovratno izvela Republiku Hrvatsku na međunarodnu scenu. Prije deset godina Hrvatsku su priznali, ali je nisu i prihvatili. Od priznavanja pa do prihvaćanja čekao nas je još dug put.

Zahvaljujući politici koja nije u dovoljnoj mjeri vodila računa o ljudskim pravima, koja je demokraciju interpretirala na vrlo originalan, zapravo neprihvatljiv način, koja je pokazivala otvorene aspiracije prema dijelovima područja susjedne, također međunarodno priznate zemlje, Hrvatska je uvijek iznova dolazila ne samo pod sumnju, nego i pod udar međunarodne zajednice, njezini nastupi na svjetskoj sceni svodili su se gotovo isključivo na one u kontekstu traženja rješenja za stanje u regiji, a našli smo se i pred opasnošću uvođenja međunarodnih sankcija.

Netko će možda reći da ne priliči svečanom trenutku poput ovoga da se pred oči javnosti iznosi vlastito prljavo rublje. Ali ja kažem: spremnost i sposobnost priznavanja počinjenih promašaja i grešaka, svjedoči o našoj demokratskoj zrelosti i odlučnosti da takve promašaje i pogreške više nikada ne ponovimo.

Netko će možda reći da u situaciji poput ove u kojoj smo danas, podsjećanje na korijene i na ono što u njima nije bilo kako je trebalo biti, smanjuje entuzijazam onih koji su pozvani da kola izvuku iz blata. Ali ja kažem: samo ako znamo što jučer nije bilo dobro, moći ćemo ispravno ocijeniti i odlučiti što će sutra biti dobro.

Prije dvije godine odlukom većine biračkog tijela Hrvatska je dobila novu vlast. Ta se vlast suočila s golemim problemima. Mislim, da naša javnost ni danas ne shvaća do kraja u kakvom je stanju nova vlast preuzela državu. Pogrešan model privatizacije, uništavanje poduzeća koja su imala realne mogućnosti opstanka, kadrovska selekcija na osnovi političke

podobnosti, a ne sposobnosti, nespremnost na borbu s kriminalom, pa i paktiranje s njime, toleriranje, ali i poticanje korupcije, sve je to stvorilo društvenu klimu u kojoj se novo, pogotovo ako se ne "gura" dovoljno hrabro i energično, vrlo teško probija.

Spremnost i sposobnost priznavanja počinjenih promašaja i grešaka, svjedoči o našoj demokratskoj zrelosti i odlučnosti da takve promašaje i pogreške više nikada ne ponovimo.

Stoga smo i najveće uspjehe mogli najprije postići na polju vanjske politike. S jedne strane, Hrvatsku su neke stvari naprosto čekale, bile su "zrele", i čim je došlo do promjene vlasti, čim su otpale sumnje o iskrenosti opredjeljenja Hrvatske za demokraciju, vrata su se počela gotovo sama od sebe otvarati. U kratkom vremenu ušli smo u Partnerstvu za mir, u Svjetsku trgovinsku organizaciju, potpisali smo Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju...

S druge strane, u međunarodnim bilateralnim i multilateralnim kontaktima koji su danas postali dio naše političke svakodnevice, uspješno rušimo barijere nedavne prošlosti, razbijamo iluzije o navodno vjekovnim neprijateljima, potvrđujemo stara i gradimo nova prijateljstva i savezništva. Ne poziva nas se više da bi nam se držale lekcije, nego da bi se čula naša stanovišta, da bi se tražilo naše mišljenje. Danas, deset godina poslije, zaista možemo reći da je Republika Hrvatska ne samo priznata, nego i prihvaćena širom svijeta.

Što se vanjske politike tiče, pred nama su veliki zadaci: prilagoditi se europskim standardima, kako bismo se osposobili za članstvo u Europskoj uniji, preustrojili oružane snage, što naravno podrazumijeva i njihovu potpunu depolitizaciju, kako bismo se kvalificirali za članstvo u Atlantskom paktu, potpuno normizirati odnose sa svim susjedima, kako bismo mogli u sklopu tih odnosa zadovoljiti utemeljene ambicije našeg gospodarstva, ali i kako bismo preuzeli svoj dio odgovornosti za konačno stabiliziranje regije.

Što se pak unutarnje politike i gospodarstva tiče, nema alternative daljem učvršćivanju demokracije i jačanju temelja civilnog društva, nema alternative traženju najboljih načina da se potakne proizvodnja i počnu otvarati nova radna mjesta. To su sve stvari koje vidim u kontekstu nečega o čemu sam u posljednje vrijeme više puta govorio, naime, nacionalnog konsenzusa o bitnim odrednicama hrvatskog puta. Ja ovdje ne mislim ni na kakvo jednoulje. Razlike u mišljenjima imanentne su demokraciji i bilo bi krajnje opasno dovoditi u pitanje njihovu legitimnost.

Ja naprosto imam na umu činjenicu da svi oni kojima je stalo do demokratske, civilizirane, europske, pravne države Hrvatske moraju biti složni u pogledu nekih ključnih vrijednosti, nekih temeljnih odrednica državne politike, nekih načelnih opredjeljenja. Oko toga, ako smo prihvatili da želimo Hrvatsku koja će biti, ponovit ću još jednom, demokratska, civilizirana, europska i pravna država, nikakvih dvojbi ne može i ne smije biti.

Podjele na tim pitanjima mogu biti samo stvar prošlosti, nikako sada-

šnjosti, a kamoli budućnosti. To moraju shvatiti oni koji te podjele i danas potiču, pokušavajući na njima zaraditi jeftine i kratkoročne političke poene. Takvima koji nas žele dijeliti na pitanju: Europa ili izolacija, demokracija ili pseudodemokracija, građansko društvo ili zapljenjeni šovinizam koji se ponekad pretvara i u otvoreno koketiranje s fašizmom, takvima moram zaključno jasno i glasno reći da bi njihova pobjeda značila pretvaranje hrvatske prošlosti u njenu budućnost.

Netko će možda reći: na svečanoj sjednici Hrvatskog sabora valja držati prigodni govor, pun lijepih riječi i prigodničarskog optimizma. Ja međutim kažem: nama ne treba frazersko uljepšavanje sadašnjosti, nego mobiliziranje svih potencijala našeg društva na stvaranju realnih uvjeta za izgrađivanje budućnosti koja će svakom našem građaninu jamčiti život dostojan čovjeka.

Netko će možda reći: komemorirajući desetu obljetnicu međunarodnog priznanja Hrvatske trebalo je govoriti o tome što je svijet zbog svojih nedvojbenih propusta u prošlosti, dužan Hrvatskoj u budućnosti. Ja međutim kažem: upravo na današnji dan trebalo je i svijetu čiji smo dio, na čiju suradnju i pomoć s pravom računamo, ali i cjelokupnoj našoj javnosti koja to od nas s razlogom, mada ponekad i s podijeljenim osjećajima očekuje, trebalo im je - dakle - svima jasno reći da smo svjesni puta kojim smo prošli i da znamo kojim putem moramo ići. Mislim da sam to ovim govorom upravo i učinio" - rekao je na kraju svog izlaganja Predsjednik Republike.

Utvrđivanje dnevnog reda 19. sjednice

Pozdravom zastupnicima i članovima Vlade predsjednik **Zlatko Tomčić** otvorio je 19. sjednicu Hrvatskog sabora. Zastupnici su potom, nakon uobičajenog odavanja počasti domovini izvođenjem himne prešli na utvrđivanje dnevnog reda. Kao prvo predsjednik Tomčić je iznio nove točke kojima je nadopunio ovaj dnevni red nakon čega su prihvaćeni svi prijedlozi temeljem kojih će neki zakoni biti razmatrani i doneseni hitnim postupkom.

Prije nego što je dnevni red utvrđen **Tomči Tadić (HSP)** je u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a prigovorio što se na dnevnom redu ne nalaze dva

Deseta godišnjica međunarodnog priznanja Republike Hrvatske

Na početku 19. sjednice Hrvatskog sabora predsjednik **Zlatko Tomčić** podsjetio je na desetu godišnjicu međunarodnog priznanja Republike Hrvatske. Osvrnuo se i na sve koji su patili, stradali i dali život za svoju domovinu, pozvavši zastupnike da sabrani i u miru u nekoliko trenutaka minutom šutnje budu s palim hrvatskim braniteljima i svim civilnim žrtvama, ljudima koji su stvarali neovisnu Hrvatsku.

zakona za čiju izradu je Sabor obvezao Vladu. Rekao je da su to izmjene Zakona o carinskoj tarifi i Konačni prijedlog zakona o sprječavanju sukoba interesa.

Predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić** zamolio je da se prigovori stavljaju na predložene točke dnevnog reda kako to propisuje Poslovnik. Objasnio je da navedene zakonske prijedloge Vlada nije dostavila te zato nisu uvršteni u dnevni red ove sjednice, dodavši kako vjeruje da će se oni uskoro naći u saborskoj proceduri. Potom je konstatirao da je dnevni red utvrđen.

M.S.

Prijedlog dnevnog reda

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o suradnji između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Indije u borbi protiv međunarodne nedopuštene trgovine opojnim drogama i psihotropnim tvarima, međunarodnog terorizma i organiziranog kriminala;

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o financiranju između Europske investicijske banke i Republike Hrvatske i HŽ - Hrvatskih željeznica d.o.o. za obnovu željezničke pruge na v.c. koridoru

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o suradnji u zaštiti od prirodnih i civilizacijskih katastrofa

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Ruske Federacije o vojno-tehničkoj suradnji

- Konačni prijedlog zakona o elektroničkom potpisu

- Konačni prijedlog zakona o osobnoj iskaznici

- Prijedlog Nacionalne strategije zaštite okoliša, s Prijedlogom nacionalnog plana djelovanja

- Prijedlog strategije "Informacijska i komunikacijska tehnologija - Hrvatska u 21. stoljeću"

- Prijedlog strategije "Kulturni razvitak - Hrvatska u 21. stoljeću

- Izvješće o obavljenoj reviziji Konvencije o suradnji i zaštiti i održivoj uporabi rijeke Dunav

- Izvješće o kretanjima cijena i analiza vanjskotrgovinske razmjene poljoprivredno-prehrambenih proizvoda

- Konačni prijedlog zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o otocima

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zadrugama

- Prijedlog zakona o zaštiti i spašavanju

- Prijedlog zakona o bankama

- Prijedlog zakona o tržištu vrijednosnih papira

- Prijedlog zakona o preuzimanju dioničkih društava

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama Zakona o osiguranju

- Prijedlog zakona o priređivanju igara na sreću i nagradnih igara

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima posebne državne skrbi

- Konačni prijedlog zakona o pres-tanku važenje Zakona o utvrđivanju ratnih i poratnih žrtava II. svjetskog rata (predlagatelj zastupnik Nenad Stazić)

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom pravu - (predlagatelj Klub zastupnika HSP-HKDU-a)

- Prijedlog zakona o prostornom uređenju

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima za mladež

- Prijedlog za osnivanje istražnog povjerenstva za ispitivanje sumnjivih zakonitosti rada državnih tijela, javnih službi i pravnih osoba javnog prava te uvjeta i okolnosti prikupljanja podataka o osobama iz javnog života Republike Hrvatske

- Izvješće o provedbi Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2001. godine

- Prijedlog za razrješenje glavnog državnog odvjetnika g. Radovana Ortynskog (predlagatelj Klub zastupnika HDZ-a)

- Izvješće o radu Komisije za vrijednosne papire Republike Hrvatske za 2000. godinu i prvih šest mjeseci 2001. godine

- Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma o slobodnom tranzitu kroz teritorij Republike Hrvatske u i iz Luke Ploče i kroz teritorij Bosne i Hercegovine u Neumu

- Informacija o odnosima Republike Hrvatske i Republike Slovenije
- Izbori, imenovanja i razrješenja

Dopuna dnevnog reda

- Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva
- Prijedlog odluke o donošenju financijskog plana Fonda za regio-

nalni razvoj Republike Hrvatske za 2002. godinu

- Prijedlog odluke o donošenju financijskog plana Fonda za razvoj i zapošljavanje za 2002. godinu
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o blagdanima, spomen-danu i neradnim danima u Republici

Hrvatskoj (predlagatelj Klub zastupnika HSS-a)

- Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva o zahtjevu za odobrenje pokretanja kaznenog postupka protiv gospodina Zlatka Kramarića, zastupnika u Hrvatskom saboru
- Konačni prijedlog zakona o novčanim poticajima u poljoprivredi

AKTUALNO PRIJEPodne

Budući da je ovo prvo Aktualno prijedpodne u kojem će se primjenjivati nove poslovničke odredbe, predsjednik Hrvatskog sabora Zlatko Tomčić na početku je podsjetio zastupnike na nova pravila: zastupnik može postaviti samo jedno pitanje, koje bi trebalo biti sažeto i jasno formulirano. U dobivenom odgovoru zastupnik se kratko očituje je li zadovoljan odgovorom. Ukoliko je nezadovoljan, može od Vlade, odnosno ministra zatražiti i dodatni pisani odgovor.

Porijeklo novca?

Nakon ovih pojašnjenja prvi se javio zastupnik dr. Anto Kovačević (HKDU) koji je uvodno komentirao nedavne bankarske poslove oko uvođenja eura. Upozorio je da su Svjetska banka i Međunarodni monetarni fond pokrenuli istragu o tokovima novca u zemljama jugoistoka Europe. Ocijenio je da je posebnu pozornost privukla Hrvatska, čiji su građani u posljednje vrijeme u bankovne trezore položili 2,5 milijardi DEM, a pri tome nije

utvrđeno porijeklo novca. Pojedine novine u Hrvatskoj, poput "Hrvatskog slova", komentirale su ovaj potez kao nacionalno pranje novca. Zatražio je od Vlade da se očituje i o pretpostavkama da se tim potezom željelo Hrvatsku spasiti od gospodarskog kolapsa, koji bi bio sličan nedavnom argentinskom financijskom slomu.

Na postavljeno pitanje i pretpostavke, premijer Ivica Račan kratko je odgovorio demantom, a zastupnik Kovačević još kraće iznio nezadovoljstvo odgovorom.

Proizvodnja umjetnih gnojiva

Zastupnik Ivan Kolar (HSS) zatražio je od ministra gospodarstva Goranka Fižulića hoće li, i kada riješiti nastavak normalnog rada Petrokemije u Kutini. Tvornica je obustavila proizvodnju umjetnih gnojiva zbog nedostatka plina, iako stručnjaci ocjenjuju da se problem mogao riješiti nabavkom ili posudbom električne energije na europskom tržištu. Upozorio je ujedno da ovakvo stanje

traje već mjesec dana a da se ne vidi nikakvo poboljšanje.

Ministar Fižulić iznio je podatke u kojima je opisao kronologiju nastanka problema. Ostvaren je i kontakt s HEP-om kako bi se novi korisnici usmjerili na druge energente ili prestali raditi, ali najveći problem predstavlja prenapregnuta elektro-energetska bilanca Hrvatske. Upozorio je da najveći dio potrošača plina otpada na kategoriju malih potrošača, a njegova redukcija dovela bi do prestanka grijanja u domaćinstvima. Smatra da su ovo temeljni razlozi nastalog problema, ne prihvaćajući ocjenu da bi Vlada imala nešto protiv tvornice umjetnih gnojiva u Kutini.

Podsjetio je da su cijene umjetnih gnojiva liberalizirane, da je rečenoj tvornici otpisan dug u iznosu od 360 milijuna kuna, te da je istovremeno njihov proizvod zaštićen od konkurencije. Postojeća carinska zaštita mogla bi se u krajnjoj potrebi ukinuti, kako bi tržište bilo opskrbljeno s ovim važnim proizvodom. Ponudio je zastupniku i cjeloviti elaborat o ovom problemu koji će uskoro biti

prezentiran na sjednici Vlade Republike Hrvatske.

Zastupnik Ivan Kolar izrazio je nezadovoljstvo odgovorom, ocjenjujući da su se pritom koristili i netočni podaci. Konstatirao je da u ovom trenutku u Zagrebu postoji 100 megavata viška, a daljnju polemiku onemogućio je predsjedavajući. Istaknuo je da prvo treba analizirati pisano obrazloženje kojega je spomenuto resorni ministar, te riječ dao zastupniku **Damiru Kajinu (IDS)**.

Sporenja oko prijevoza naftnih derivata

On je svoje pitanje postavio ministru vanjskih poslova **Toninu Piculi**, pitajući ga zašto je Vlada donijela uredbu o zabrani prijevoza nafte Hrvatskim cestama. Zbog ove odluke slovenski državni predstavnici uputili su protestnu notu Zagrebu, ocjenjujući navedene poteze protekcionizmom. Izrazio je bojazan da bi najveće represalije druge strane mogli osjetiti hrvatski građani koji prometuju kroz Sloveniju vozilima bez katalizatora, a hrvatska vanjska politika izgubit će na vjerodostojnosti. Bez obzira na dosadašnja tumačenja, zastupnik Kajin smatra da jedinu korist mogu izvući samo poslovni krugovi u INI, dok su gubitnici svi ostali sudionici i brojni ljudi koji bi mogli ostati bez posla.

Ministar **Tonino Picula** podsjetio je na odredbe Pravilnika o načinu prijevoza opasnih tvari u cestovnom prometu. Zbog učestalih ekoloških incidenata bile su potrebne određene zaštitne mjere, a u ovom trenutku još uvijek traje komunikacija između diplomatskih predstavnika Hrvatske i zemalja koje se osjećaju pogođene ovom odlukom.

Ocijenio je da Ministarstvo vanjskih poslova Republike Hrvatske ostaje otvoreno za dodatna rješenja koja će uslijediti nakon što nadležna ministarstva i agencije upute dodatna objašnjenja. Zastupnik Kajin nije bio zadovoljan odgovorom ocjenjujući da će se moguće posljedice prvo odraziti na pogranično područje i tamošnje stanovništvo.

Strana ulaganja

Zastupnik **Branislav Tušek (SDP)** u kratkim je potezima komentirao dosadašnje poteze gospodarstvenika oko ulaganja na hrvatsko tržište. Predložio je nadležnom ministarstvu

da prouči dosadašnja iskustva Irske koja je očito prepoznala i ulagačima ponudila prihvatljiv gospodarski koncept. Irska je utemeljila Agenciju za poticanje izravnih ulaganja, te otvorila predstavništva u najrazvijenijim državama, a rezultati su ubrzo potvrdili ispravnost ovoga koncepta. Od zemlje koja je imala bruto domaći proizvod po glavi oko 8.000, za deset godina je dosegla iznos od čak 22.000 američkih dolara.

Zapitao je ministra **Fižulića**, razmišlja li o korištenju iznijetih irskih iskustava. Postavio je i potpitanje, zanimajući se namjerava li pomoći u promociji gospodarskih, a osobito prehrambenih i drveno - prerađivačkih potencijala Slavonije i Baranje.

Ministar gospodarstva **Goranko Fižulić** složio se da je Irska imala dobar gospodarski model, ali je upotpunio i razjasnio dodatne razloge njezinog uspjeha. Koncem siječnja, najavio je ministar, bit će prezentirane sve pojedinosti i potrebne informacije potrebne za startanje investicijskih projekata. Upozorio je, međutim, da globalna gibanja ukazuju na usporavanja u investicijama. Smatra da gradovi, općine i županije, mogu dodatno privući strane investitore, spominjući pri tome zalaganje Varaždina i Nove Gradiške da privuku strana ulaganja. U projektu gdje su obje strane bile zainteresirane za određeno ulaganje, "pobijedila" je Nova Gradiška jer je investitoru ponudila kvalitetnije uvjete. Od lokalne uprave očekuje se da stranom ulagaču ponudi povoljno zemljište, energente i infrastrukturu, a državna uprava uvijek će ponuditi i pružiti potrebnu pomoć, zaključio je ministar gospodarstva.

Poskupljenje cestarina

Zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt (DC)** citirala je nedavnu Vladinu odluku kojom će poskupiti sve cestarine za 18,9%, a na dionici autoceste od Županje do Zagreba, očekuje se poskupljenje i veće od 35%. Smatra da je ovakva odluka dovela do velikog nezadovoljstva i negodovanja cijele Slavonsko - baranjske i Srijemske regije, a konačna šteta bit će veća od moguće koristi. Predloženo poskupljenje predstavljat će još jedan dodatni uteg gospodarstvu u navedenoj regiji, koje je ionako uništeno teškim ratnim razaranja.

Zapitala je predlagatelja hoće li u slijedećih 50 dana koliko preostaje do primjene odluke, Vlada Republike Hrvatske korigirati rečenu odluku.

Na ovo pitanje odgovorio je ministar za javne radove, obnovu i graditeljstvo, **Radimir Čačić**. On je upozorio da se ovim potezom ispravlja ranija pogrešna odluka kojom su cestarine pojeftinile, iako za takav potez nije bilo opravdanja ni razloga. Podsjetio je da su donijete i nove odluke oko izgradnje cestovnih prometnica, a skora provedba mora imati trajan i stabilan izvor financiranja. Uz izdvajanja kroz naftne derivate, i prihodi od cestarina bit će upotrijebljeni za izgradnju novih autocesta u Republici Hrvatskoj. Ministar Čačić procijenio je da se u slijedeće tri godine namjerava izgraditi i investirati svota koja je jednaka ukupnim investicijama na ovom području u posljednjih tridesetak godina. Vlada je preuzela program kojim bi se okončala izgradnja od Županje do Lipovca, a predviđeni troškovi višestruko su veći od izdavanja zbog više cestarine. Istovremeno se očekuje i zapošljavanje velikog broja domaćih poduzetnika i radnika, odgovorio je ministar.

Zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt** odgovorila je da nije zadovoljna ponuđenim odgovorom, a riječ je zatim dobila zastupnica **Marija Bajt (HDZ)**.

Kreditiranje poljoprivrede

Ona je upozorila da je Slavonija i Baranja imala nepovoljan tretman prilikom dodjele kredita od Ministarstva poljoprivrede i šumarstva jer je dobila samo 15% raspoloživih sredstava. Podsjećajući da upravo ovaj kraj ima najснаžnije potencijale u poljoprivredi, zapitala je za razloge ovakvog kriterija i provedene raspodjele kredita.

Ministar poljoprivrede i šumarstva mr. **Božidar Pankreć** podsjetio je da su uvjeti kreditiranja bili vrlo jasni, a prvi put ovaj je posao decentraliziran i prepusten županijama. Svaka je županija ujedno morala pripremiti i izdvojiti vlastita sredstva, te je primjerice Osječko - baranjska županija izdvojila svega 500 tisuća kuna. Ukoliko same županije nisu prepoznale istinsku potrebu za ovim kreditima, postojeći kriteriji bili su takvi da se veća sredstva nisu mogla izdvojiti za "štedljive" županije. Zastupnica nije bila zadovoljna usmenim

odgovorom, te je zatražila i dodatni pisani odgovor.

Obračun električne energije

Prije nego što je postavio pitanje, zastupnik mr. **Željko Glavan (HSL)**, iznio je poslovničku primjedbu, ocjenjujući da se previše strogo ograničava mogućnost zastupnika da iskaže i elaborira nezadovoljstvo ponuđenim odgovorom.

Podsjetio je zatim da je i prije godinu dana ukazao na zamršenu formulu koja se nalazi pred platišama električne energije. Potrošači se osjećaju prevarenima i zakinutima jer se i danas koristi opisani komplicirani tarifni obračun. Zatražio je odgovor o tome namjerava li se uskoro promijeniti opisani obračun električne energije.

Na ovo je pitanje odgovorio premijer **Ivica Račan** podsjećajući zastupnika da je uskoro najavljen novi sustav obračuna potrošene električne energije. Zastupnik nije bio zadovoljan ovim odgovorom.

Izgradnja prometnica

Zastupnica **Jadranka Katarinčić - Škrlj (HSL)** ocijenila je da cestovna mreža u Republici Hrvatskoj nije bila primjereno održavana. Podsjetila je zatim na pojedine aspekte iz knjižice pod nazivom - "Program građenja i održavanja javnih cesta za razdoblje 2001/2004. godine. Podaci iz tog izvora, razlikuju se od godišnjeg plana Hrvatskih cesta, upozorila je zastupnica citirajući pojedine tekstove u kojima se govori o gradnji i rekonstrukciji ceste Buzet - Portoportone - Novigrad. Zapitala je zbog kojih je razloga došlo do različitih interpretacija cestovnog programa Vlade Republike Hrvatske i Hrvatskih cesta.

Ministar pomorstva, prometa i veza, mr. **Alojz Tušek** konstatirao je da je dio iznijetih navoda točan, jer je došlo do određenih razlika između plana koji je prezentiran od Hrvatskih cesta i Vladinog programa. Ovih dana s predstavnicima Hrvatskih cesta vode se razgovori kako bi usvojili i proveli određene izmjene, sukladno Vladinom programu. Za konkretnu cestu bit će izdvojeno i potrošeno gotovo 34 milijuna kuna tijekom uplata u slijedeće tri godine.

Zastupnica je bila zadovoljna odgovorom, ali je zatražila i dodatno pisano obrazloženje.

Zaštita Hrvata u Bosni i Hercegovini

Zastupnica mr. sc. **Zdravka Bušić (HDZ)** pozvala se na dokumente koji su nedavno objavljeni u tjedniku "Nacional", a odnose se na izjave gospodina Petricha. Umjesto uvođenja Doma naroda u Skupštinu BiH, Petrich je najavio osnivanje nekakve komisije za zaštitu temeljnih nacionalnih interesa koja ima znatno uže ovlasti od Doma naroda. Budući da takvo rješenje značajno narušava utvrđenu ustavnu poziciju tamošnjih Hrvata, zatražila je od Vlade što namjerava poduzeti sukladno jasnim obvezama koje su uostalom navedene i u Ustavu. Citirala je zatim i izjavu navedenog političara koji je zatražio istovjetna prava i tijela i za Srbe u Republici Hrvatskoj.

Ministar vanjskih poslova **Tonino Picula** podsjetio je na pojedine naglaske iz razgovora s gospodinom Petrichem kojega je vodio tijekom ovoga dana. Objašnjenja oko sporne izjave bit će precizirana prilikom predstojećeg posjeta Zagrebu, a Hrvatska je s tim u vezi, izrazila zanimanje i zabrinutost. Citirao je Petrićeve izjave koji ga je uvjeravao da nema razloga za zabrinutost statusom hrvatskog naroda u BiH. Ujedno je izrazio očekivanja, da se u postojećim entitetima uspostavi i određena institucionalna simetričnost. Smatra da te institucije trebaju biti bliske i prepoznatljive, a spriječiti treba povremeno udaljavanje i produbljivanje razlika. Izrazio je očekivanje da bi pojedini dijelovi Sporazuma iz Daytona, nakon 7 godina mogli doživjeti određeni napredak.

Zastupnica Bušić nije bila zadovoljna odgovorom.

Čuvanje arhivske građe

Zastupnik **Ante Beljo (HDZ)** podsjetio je na Vladinu odluku iz siječnja 2001. godine, prema kojoj bi se dokumentacija pokojnog predsjednika Tuđmana trebala prosljediti Hrvatskom državnom arhivu. Zbog izbjegavanja raznih manipulacija, ova bi građa sukladno zakonskim propisima trebala biti zaštićena 30 godina prije upotrebe i znanstvene interpretacije. Podsjetio je zatim na osnivanje i rad Povjerenstva koje je trebalo provesti ovu odluku i konstatirao da ona do danas nije provedena. Zatražio je da se odredi

datum kako bi se ova građa pohranila u arhivu i zaštitila od neprimjerene zloupotrebe.

Zamjenik premijera i potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske dr. **Goran Granić**, ocijenio je da Vlada nije utvrdila vremenske rokove, a zbog razloga tehničke naravi opsežan započeti posao još nije dovršen. Očekuje ipak, da će rečena dokumentacija tijekom ove godine biti pohranjena u arhivu.

Povrat dugova državi

Zastupnik **Želimir Janjić (HSL)** svoje je pitanje postavio ministru financija dr. **Mati Crkvenecu**. Uvodno je podsjetio na sve važnije detalje kojima je Vlada dala priliku poreznim dužnicima da namire dugovanje. Zapitao je predstavnika Vlade namjerava li produljiti utvrđene vremenske limite, kojima bi ukupno 19 tisuća dužnika trebalo podmiriti značajna dugovanja. Upozorio je da se do sada prijavilo samo 123 dužnika, pa ocjenjuje da treba produžiti rokove za prijavu.

U svom odgovoru dr. Crkvenec je podsjetio je da dužnici na najjednostavniji način evidentiraju spremnost nadležnoj poreznoj upravi o plaćanju zakonskih obveza. Tek nakon ove faze, može se krenuti prema daljnjem dijelu procesa kojega određuju zakonski propisi. Pozvao je sve dužnike da se pridržavaju navedenih vremenskih rokova jer neće doći do produljenja vremenskog roka za prijavu. Ukoliko bi ipak nastupile posebne okolnosti koje su naznačene u pitanju, ministarstvo bi znalo odgovarajuće reagirati, ali za sada inzistira na poštovanju i provedbi utvrđenih zakonskih propisa. Zastupnik je istaknuo da je zadovoljan odgovorom.

Prosvjetna zvanja

Zastupnik dr. sc. **Zdenko Franić (SDP)** zatražio je da se preciziraju uvjeti koji su vezani uz napredovanje nastavnika i profesora u zvanje mentora, odnosno savjetnika. Te dvije kategorije predstavljaju bitan čimbenik motivacije, a promocija donosi i određenu materijalnu satisfakciju. Upozorio je da je cijeli proces provedbe nedopustivo spor i neučinkovit, te opterećen nepotrebnim birokratskim postupcima. U traženju odgovora od nadležnih službi, razabire se da još

uvijek rješavaju predmete koji su prispjeli na potvrdu 1998. godine.

Zapitao je resorno ministarstvo, što namjerava učiniti da se ovakva situacija što prije prevlada, te ubrza izbor prosvjetnih djelatnika u navedena zvanja.

Zamjenik ministra prosvjete i športa **Ivan Vavra** obećao je da će osobno istražiti razloge zbog kojih je došlo do kašnjenja u zakonskoj proceduri prema prosvjetnim djelatnicima koji su zaslužili profesionalno napredovanje. Radi određenih propusta koje su uočili i u nadležnom ministarstvu, u pripremi je prijedlog novog programa Pravilnika o napredovanju učitelja i nastavnika. Ovim će se prijedlogom skratiti zakonska procedura, a kriteriji imenovanja bit će precizniji i jasniji. Ocijenio je da će novi pravilnik biti dovršen za otprilike mjesec dana, a s ovakvim je odgovorom bio zadovoljan i podnositelj pitanja.

Plaćanje slivne vodne naknade

Božidar Kalmeta (HDZ) pitao je ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo, gospodina Čačića hoće li Vlada predložiti izmjenu zakona kojim bi se otočani oslobodili plaćanja slivne vodne naknade, a u cilju dodatne pomoći i stimulacije života na otocima. Zastupnik se osvrnuo na sve učestalije, a po njemu opravdane prosvjede stanovnika otoka koji nisu priključeni na vodoopskrbni sustav, a plaćaju slivnu vodnu naknadu po kvadratnom metru stambenog ili poslovnog prostora temeljem Zakona o vodama i Zakona o financiranju vodnog gospodarstva, a služi za zaštitu od štetnog djelovanja voda. Zaštita uključuje obranu od poplava, obranu od leda, bujica te otklanjanje šteta od istih, a zna se da od svega toga praktički ničega na otocima ili nema ili ako ima onda je to u vrlo minimalnom opsegu.

Ministar Čačić je rekao da je gospodin Kalmeta u pravu, jer ima otoka na kojima nema nikakve osnove da se naplaćuje vodna naknada, ali radi se o nečemu drugome. Naime, postoji cijeli niz društvenih funkcija koje se financiraju na principu solidarnosti, pa i neke funkcije koje se odnose na vodoopskrbu, odvodnju ili zaštitu od bujica, poplava i sl. Rekao je da razina ulaganja koja se daje na otoke, otprilike više od 250 puta prelazi okvir prikupljene naknade.

Izlaz u porastu temperature

Hrvoja Zorića (HSL) zanimalo je ima li ministar gospodarstva, gospodin Goranko Fižulić viziju izlaska iz krize poduzeća "Petrokemije". Naime, 10. prosinca 2001. godine zbog, kako je tada obrazloženo, niskih temperatura i nedostatka plina u sustavu, isključena je iz pogona "Petrokemija" d.d. Kutina. Na press konferenciji 16. prosinca koja je održana u HEP-u vrlo visoki predstavnici INE i HEP-a rekli su da se ne očekuju poteškoće u opskrbi električnom energijom i plinom. Zastupnik je rekao da se priča da plinovod kroz Sloveniju kojim se doprema plin u Hrvatsku radi s tlakom od 25 bara, a naziv mu je radni tlak 35 bara. "Jasno je koliko je time smanjen kapacitet plinovoda. Priča se da ima još plinovoda kojima se doprema plin u Hrvatsku, samo da se o njima ne priča. Priča se i da je zbog stanja u kojem se našla, "Petrokemija" već izgubila 200 milijuna kuna što je više od godišnjih potreba za plaće s doprinosima za sve zaposlene tj. 2850 zaposlenika "Petrokemije", rekao je zastupnik Zorić.

Ministar **Fižulić** rekao je da će pokušati odgovoriti samo na one dijelove pitanja koje nije dao u odgovoru na pitanje gospodina Kolarca. Rekao je da postoje dva načina rješenja problema u srednjoročnom razdoblju, a da postoji samo jedan kratkoročni, odnosno u naredna dva tjedna. "Moramo sagraditi magistralni vod koji će povećati transportne kapacitete za ruski plin vrijedan 150 milijuna dolara i za to treba pronaći partnera u Mađarskoj. Drugo rješenje je sagraditi plinovod vrijedan oko 140 milijuna dolara koji će povezati sjevernojadranska polja, preko Istre s Karlovcem. Jedno i drugo su projekti koji zahtijevaju veliki novac, partnera i vrijeme", rekao je ministar. Podsjetio je da, nažalost, prije pet ili deset godina kada se pristupilo plinifikaciji Hrvatske i kada je došlo do enormnog povećanja distribucije plina nitko nije razmišljao o tome na koji način će se ta silna potrošnja namiriti. Rekao je da kratkoročno ne postoji nikakvo rješenje dok ne dođe do otopljenja, odnosno do dizanja prosječnih dnevnih i noćnih temperatura za tri do pet stupnjeva. Naime, Hrvatska nema sustav sagrađen za vršna opterećenja koja istovremeno snabdijevaju i "Petrokemiju" Kutina. 1. veljače će TETO Zagreb ići u

kratkotrajni remont i na taj način će moći osloboditi 42 tisuće kubika na sat ali 1. veljače npr. Našička cementara ulazi u sustav koja troši 9 tisuća kubika na sat. Ovisimo o temperaturama i ovisimo o padu potrošnje električne energije.

Zorić je nakon ovog ministrovog odgovora zatražio je pisani odgovor na postavljeno pitanje.

Oslobađanje plaćanja cestarine

Ivan Jarnjak (HDZ) podsjetio je da šesti put pokreće pitanje plaćanja cestarina, odnosno oslobađanja plaćanja cestarine za osobe koje koriste autocestu za dolazak na posao i odlazak s posla. Naglasio je da je svaki put dobio drugačiji odgovor, ali je uvijek odgovor bio ne. Kako se sada donijela odluka o poskupljenju cestarina od 1. ožujka za 30% i donesen je Zakon po kojem je obveza da čovjek prihvati posao čak do 80 km udaljenosti od mjesta stanovanja, zastupnik je pitao što će Vlada poduzeti, da se ljudi koji koriste autocestu za dolazak i odlazak na posao oslobode plaćanja cestarine.

Na pitanje je odgovorio ministar za javne radove, obnovu i graditeljstvo, gospodin **Čačić**. Rekao je da gospodin Jarnjak zna da cestarine nisu podignute za 30% nego su uravnotežene u cijeloj Hrvatskoj na razini o kojoj smo već govorili i koja još niti približno nije europska razina. "Ali se približavamo svakako toj cijeni i cilj je naravno da se toj cijeni i približimo. Točno je da je to ogroman trošak za sve ljude koji idu na posao, međutim isto je tako točno da postoji propis koji regulira stanje na način da kada postoji naplatna autocesta mora postojati i paralelna nenaplatna cesta", rekao je ministar. Isto tako kada se učestalo koriste bilo kakve usluge uvijek postoji mogućnost neke vrste popusta i takva mogućnost se predviđa i za one koji koriste autocestu. "Recimo, ja sam jedan od tih koji na taj način koristi tu vrstu popusta na autocestama i to će biti regulirano u pravilniku. Slažem se da do sada to nije bilo sustavno niti na istoj podlozi za sve autoceste u Hrvatskoj i to treba promijeniti", rekao je ministar.

Zastupnik Jarnjak zahvalio je ministru na, kako je rekao, šestom različitom odgovoru pred ovim Domom, te moli pismeni odgovor i to precizan, kada i kako će se to regulirati, te moli da ministar napiše

u odgovoru kakvu to on povlasticu koristi. Jer možda bi je i netko drugi koristio.

Istup ministra Čačića

Jadranka Kosor (HDZ) osvrnula se na jedan istup ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo, gospodina **Čačića**, kada je u javnosti obznanjen podatak o 395 tisuća 141 nezaposlenoj osobi. Tada je ministar na sjednici Vlade, ne kao privatna osoba izjavio: "Mi otvaramo nova radna mjesta i dosta je paušalnih lupetanja medija i oporbe". Zastupnica je podsjetila da je ministar tada rekao da se na burzu sada javljaju i oni koji to nikada nisu činili te je dodao da kada bi se primjerice odlučile javiti i sve kućanice, broj nezaposlenih bi porastao na 500 do 600 tisuća. "Mislim da je to duboko seksistička izjava ali to ću elaborirati jednom drugom prilikom na Odboru za ravnopravnost spolova". Tom prigodom je ministar ponovio i svoju tezu o 200 tisuća radnih mjesta koja će ova Vlada ispuniti. "Pitam gospodina ministra kako se usuduje reći na sjednici Vlade, da oporba i oporbene zastupnici, i mediji lupetaju, i da je toga dosta, jer iz toga da je dosta bi proizašlo da ćete nas na neki način spriječiti, ja bih voljela znati kako", rekla je zastupnica.

Ministar **Čačić** rekao je da je o svakoj temi spreman otvoreno razgovarati te je zato i rekao da su paušalna lupetanja nešto što ne prihvaća, no da će argumentirano razgovarati svagdje i kad god to zastupnica želi. "U Hrvatskoj se 1999. godine zaposlilo 105 tisuća ljudi, 2001. godine se zaposlilo 120 tisuća ljudi po istom kriteriju, 2002. godine se zaposlilo 150 tisuća ljudi, stojim sa svojom tvrdnjom da do kraja mandata ove Vlade, ako ispuni mandat u cjelini, dakle slijedeće dvije godine, otvorit će se 200 tisuća novih radnih mjesta", rekao je gospodin Čačić.

S ovim odgovorom zastupnica Kosor nije bila zadovoljna, nije odgovorio kako se usuduje tvrditi da je "toga dosta i da oporba i mediji lupetaju", dakle to je bilo njeno pitanje, te moli detaljan odgovor ministra.

Dvojbena nabava medicinske opreme

Juraj Njavro, dr. med. (HDZ) uputio je pitanje ministru financija, iako se

radi o medicinskoj opremi, jer kako je financiranje i nabava medicinske opreme iz državnog proračuna, to pitanje upućuje njemu. Naime, prema podacima s kojima raspolaže u zadnje vrijeme kupljena su dva aparata za KBC Rebro, a radi se o izuzetno skupim aparatima kakvih inače proizvodi desetak tvrtki u svijetu. "Jedan od njih spiralni CT tvrtke General Electric, plaćen je 15 milijuna kuna, drugi aparat tzv. angeo sala od tvrtke Siemens nabavljen je po cijeni od 9 milijuna kuna. "Moram reći da što se tiče General Electrica, cijena takvih aparata 50% je manja kod drugih proizvođača takvih CT spiralnih aparata, a cijena za angio sala niža je za nekih 30%", naglasio je gospodin Njavro. Postavio je pitanje zašto su slobodnom pogodbom, a ne natječajem nabavljena ova dva aparata, a zaklinjemo se u pravnu državu.

Ministar **Crkvenac** odgovorio je da aparati nisu mogli biti nabavljeni mimo natječaja, a ako se slučajno to dogodilo onda će to biti istraženo, ispitano i zastupnici će o tome biti obaviješteni.

Zastupnik Njavro rekao je da nije zadovoljan odgovorom i moli da mu se detaljno pismeno obrazloži zašto je to urađeno, zbog čega se nije proveo natječaj i zašto oprema nije kupljena puno jeftinije, pa su se i drugi aparati mogli nabaviti.

Zakazala pravna regulativa

Milan Đukić (SNS) uputio je pitanje ministrici pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, gospođi Ingrid Antičević-Marinović. Zastupnik je pitao što je s ukinutim odredbama Zakona o obveznim odnosima, ukinutim člankom 180., a koji se odnosi na naknadu štete od strane države za uništenu imovinu u terorističkom djelovanju u područjima gdje nije bilo ratnih "dejtava". Rekao je da je tokom rata od 91. do 95. godine uništena velika imovina građana Hrvatske, posebno građana srpske narodnosti, u gradovima poput Zagreba, Karlovca, Metkovića, Osijeka, Gospića, Zadra, Siska, Duge Rese i drugima, i to terorističkim djelovanjem, podmetanjem eksploziva ili paljenjem. Ti objekti nikada nisu obnavljani, a šteta nikada nije nadoknađena. "Uskraćeno je pravo vlasnika na sudske tužbe ukidanjem navedenog članka Zakona o obveznim odnosima. Poznato je da takvo pravo

podržava Europski sud za ljudska prava donoseći pojedinačne pozitivne presude u korist oštećenih građana, a naša Vlada i nakon godinu i pol dana otkako smo otvarali ovo pitanje, donijela je jedan zaključak da je u postupku izrade jedan poseban propis koji će regulirati način obeštećenja građana. Do danas taj propis nije donesen", rekao je zastupnik.

Tada se javio zastupnik **Ivo Lončar (nezavisni)** s poslovnikom primjedbom. Rekao je da je Milan Đukić u svom javljanju prekršio Poslovnik i Ustav i da to čini sustavno. U članku 12. hrvatskoga Ustava stoji da je u Hrvatskoj u upotrebi hrvatski jezik. Zastupnik Lončar rekao je da gospodin Đukić nije govorio hrvatskim jezikom i da moli predsjedavajućega za ubuduće, ako će on tako i dalje govoriti i ako mu predsjedavajući dopušta da krši i Ustav i Poslovnik, da se nađe prevoditelj.

Tada je uslijedio odgovor ministrice **Ingrid Antičević-Marinović**. Rekla je da je upravo u tijeku, i gotovo u završnoj fazi, u Ministarstvu pravosuđa, Nacrt Prijedloga ovog zakona kojim će se konačno regulirati takva situacija koja je zaista neodrživa. "Moram napomenuti da je točno i to da su se mnogi građani počeli obraćati Europskom sudu za ljudska prava, ne samo zbog dugotrajnosti sudskih postupaka, nego upravo i zbog nepostojanja pravne regulative problematike koju uskoro treba riješiti, a koja će Hrvatsku, da izvjestim, zbog takvog ponašanja mnogih neodgovornih, koštati dosta novaca", rekla je ministrica.

Zastupnik Đukić bio je zadovoljan odgovorom ministrice Antičević.

Česti ekološki incidenti u prometu

Miroslav Korenika (SDP) želio je proširiti pitanje koje je gospodin zastupnik Kajin postavio vezano uz izmjene i dopune Pravilnika o prijevozu opasnih tvari. Postavio je pitanje ministru unutarnjih poslova, gospodinu Šimi Lučinu, koji su bili razlozi za izmjene i dopune toga pravilnika i postoje li uzori za tako nešto u Europi? Nadalje, pitao je koji su razlozi da Republika Slovenija nije na vrijeme informirana i što će Vlada poduzeti da se daju zamjenski poslovi našim autoprijevoznicima?

Ministar **Lučin** rekao je da je u posljednje tri godine bilo više od 70

ekoloških incidenata u prometu. Pravilnik je jedan korak bliže opredjeljenju Hrvatske da bude turistička zemlja, te opredjeljenju Hrvatske da čuva svoj okoliš i svoju prirodu. Niz europskih zemalja ima ovakve mjere. Tim prije što je tehnički i tehnološki hrvatska željeznica, a i željeznice susjednih zemalja osposobljena za tranzit nafte. "Vjerujem da će ovaj slučaj biti ispolitiziran radi interesa određenih skupina. No, analize radene u ministarstvu oko sigurnosti cestovnog prometa pokazuju da na dijelovima hrvatskih cesta gdje u velikoj mjeri ne sudjeluju cisterne, šleperi ima mnogo manje saobraćajnih nesreća", rekao je ministar. Smatra da bi strateška politika prijevoza tereta trebala ići više ka željeznicama. Naglasio je da vjeruje da će nesuglasja biti riješena na obostrano zadovoljstvo i da neće utjecati na odnose sa susjednim zemljama.

Zastupnik Korenika zamolio je detaljniji pisani odgovor, s obzirom na zanimanje javnosti oko ovog pitanja.

Istraga o ratnim zločinima na području Siska

Vlado Jukić (HSP) svoje pitanje uputio je također ministru unutarnjih poslova, gospodinu Šimi Lučinu. Rekao je da je dotično ministarstvo prošle godine posredstvom saborskog Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost primilo videozapise i materijale koje su snimili tijekom Domovinskog rata i okupacije srpski snimatelji i te materijale uputili su vijećnici HSP-a Sisačko-moslavačke županije saborskom Odboru, a ovaj Ministarstvu. Primitak je i potvrđen početkom prosinca, i sam ministar je izjavio da će ti video-materijali pomoći ministarstvu u istragama o nestalim osobama hrvatske nacionalnosti tijekom okupacije u sisačko-moslavačkoj županiji. Zastupnik Jukić osvrnuo se na, kako kaže, spektakularna uhićenja hrvatskih branitelja s jedne strane, a s druge strane, bivši okupatori i oni koji su bili na drugoj strani "slobodno se šetaju po Hrvatskoj". Zastupnik pita što je s istragom temeljenom na navedenim materijalima, provodi li se istraga uopće i kada možemo očekivati prve rezultate.

Ministar **Lučin** potvrdio je da je ministarstvo početkom prosinca dobilo te videozapise, no naglasio je da se

istraga o ratnim zločinima na području Siska i okolice, bez obzira tko ih je počinio, vodi već dulje vrijeme. "Istraga se vodi zajedno s državnim odvjetništvom i ne mogu sada točno reći kada će biti završena, ali vjerujem da ne bi trebalo proći mnogo vremena", rekao je gospodin Lučin.

Kakva je Vladina politika zapošljavanja

Zastupnik **Marin Jurjević (SDP)** postavio je pitanje ministru rada i socijalne skrbi, gospodinu Davorku Vidoviću. Rekao je da smo ovih dana svjedoci govora iz redova opozicije o lošoj politici Vlade oko zapošljavanja. Pitaog je ministra kako on interpretira te tvrdnje u svjetlu činjenice da je prosječan rast ili stopa rasta nezaposlenosti 1999. godine, zadnje godine vladavine HDZ-a bila 11,6%, a prošle godine, druge godine vladavine koalicije 6,9%, što znači usporen trend rasta nezaposlenosti za 5%. Pitaog je što bi bilo da se zadržao trend rasta koji je bio za vrijeme vladavine HDZ-a, danas bi nezaposlenost bila daleko veća, nego što je to osigurala ova Vlada, dakle, zaustavljajući taj negativni trend. Molio je ministra Vidovića da interpretira drugačije tvrdnje oporbe u svjetlu gore navedenih činjenica.

Ministar **Vidović** zahvalio je na ovom pitanju, jer, kako je rekao, previše je različitih interpretacija, pa i krivih navođenja statističkih podataka. "Netko je ovih dana slikovito rekao, kada je riječ o nezaposlenosti, da još uvijek padamo, ali je na svu sreću padobran otvoren. To može posvjedočiti i stopa nezaposlenosti koju smo zabilježili tijekom prošle godine. U siječnju 2001. godine stopa rasta nezaposlenosti kada se gleda u odnosu na godinu dana prije toga je bila 11,9%. U studenome je bila 2,3%, dakle ona je padala kontinuirano u toku cijele godine, ali je još uvijek bilo za 2,3% više nezaposlenih u studenome, nego što ih je bilo u studenome 2000. godine, to je prava istina, kao što je istina da u 7 županija u Hrvatskoj u tom mjesecu na svu sreću bilježimo pad nezaposlenosti u odnosu na godinu dana prije toga, ali na razini cijele Hrvatske još uvijek nije došlo do smanjenja nezaposlenosti", rekao je Vidović. Kada je riječ o zapošljavanju preko Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, onda je indikativno da je bitno ili značajno

povećan broj onih koji se zapošljavaju preko Zavoda za zapošljavanje. Tako je 1999. godine sa Zavoda bilo zaposleno 98 tisuća 289 ljudi. Slijedeće godine, dakle 2000. je bilo zaposleno 110 tisuća 769 osoba, a do studenoga prošle godine je bilo zaposleno 138 tisuća 690 nezaposlenih osoba. U isto vrijeme broj prijavljenih radnih mjesta u Hrvatskoj bio je, kada se gleda kumulativno razdoblje od siječnja do studenoga 2001. godine, 192 tisuće 456, što je 37,6% više nego u istom razdoblju 1999. godine. Dakle, 2000. godine stopa zaposlenosti u Hrvatskoj je bila minus 1,9%, a u 2001. godini 1,3%. Dakle, tako je kada je riječ o zaposlenosti. Kada je pak riječ o nezaposlenosti onda je ona padala sa 11,6% u 1999. godini, preko 11,1% u 2000. godini na 6,9% u 2001. godini. Novootvorena radna mjesta su minus 0,8 u 99. godini, 11,2 u 2000. godini, 37,8 u 2001. godini. "Pitanje koje se različito interpretira je koliko je otvorenih novih radnih mjesta. Mi egzaktno taj podatak ne možemo iznijeti, jer se ne evidentira koliko je od tog broja novozaposlenih ljudi zaposleno na novootvorenim radnim mjestima, a koliko ih se zaposlilo na mjestima koja su ostala upražnjena umirovljenjem, neki su se i do dva puta u toku godine prijavili itd., dakle mi možemo samo izračunavati ili procjenjivati, ali takve vrste evidencije u Hrvatskoj nema bez ankete", rekao je ministar. Bitno je da je u navedenom razdoblju, dakle ove posljednje dvije godine broj umirovljenika u Hrvatskoj smanjen u odnosu na sve godine prije toga.

Odgovornost veleposlanika RH u UN-u

Tada je zastupnik **Tonči Tadić (HSP)** postavio pitanje ministru vanjskih poslova, Toninu Piculi kada će smijeniti Ivana Šimonovića, veleposlanika RH u Ujedinjenim narodima. Naime, kako je rekao zastupnik, misija UN-ovih promatrača na Prevlaci prema rezolucijama UN-a iz 1992. i 1996. godine ima zadaću promatranja demilitarizacije. "UNMOP na Prevlaci nema niti može imati zadaću sprječavanja kretanja oružanih snaga, a kamoli može imati zadaću sprječavanja kretanja civila na Prevlaci. UNMOP svojim postupcima krši dvije rezolucije UN-a i uz to krši kodeks časti plavih kaciga. Dakle, unatoč

svemu tome, hrvatska diplomacija je pristala na još jedno produženje za šest mjeseci mandata UN-a na Prevlaci", rekao je zastupnik.

Ministar **Picula** rekao je da vjeruje da je ovo zadnje produženje mandata UN-a na Prevlaci i da će završetak tog mandata ove godine moći biti prikazano kao uspjeh ne samo hrvatske diplomacije, nego i samih Ujedinjenih naroda. "Doista vjerujem da su se izgubili svi politički i drugi razlozi da mandat UN-a u ovom opsegu i ovakvim sadržajem bude nastavljen i dalje. Već i u ovoj rezoluciji, a pogotovo u izvještaju generalnog tajnika UN-a zabilježeni su pomaci koji nam daju osnovu za vjerovanje da je ovo i posljednje produženje mandata UN-a na Prevlaci". Rekao je da je zastupnik Tadić u pravu kada kaže da je mandat definiran rezolucijama, on ne bi trebao biti ni produžavan ni proširivan. "No, mi nemamo osjećaj da ozbiljnije nadilazi i proširuje nadležnosti zbog kojih je tamo". U Rezoluciji koju je nedavno usvojilo Vijeće sigurnosti već se konstatira napredak koji je u tom području učinjen i posebno se pozdravlja što su dvije strane oformile i posebno tijelo koje bi trebalo bilateralnim načinom regulirati sve ono što do sada nije bilo riješeno. "Vjerujem da ćemo mi prije svega u bilateralnim razgovorima s Beogradom uspjeti u slijedećih nekoliko mjeseci riješiti ovaj problem, rekao je ministar.

Tonči Tadić rekao je da je vrlo nezadovoljan odgovorom ministra, te smatra da je krivnja na veleposlaniku u UN-u, gospodinu Šimonoviću. Zatražio je pisani odgovor na svoje pitanje.

Sprječavanje slobode kretanja

Dubravka Šuica (HDZ) postavila je pitanje također vezano uz Prevlaku. Upitala je zašto promatrači provode režim na kojeg nemaju pravo, a radi se o sprječavanju slobode kretanja. "Tu su i zaključci Hrvatskoga sabora od 8. prosinca 1991. godine, pa sukladno tome pitam hrvatsku Vladu, odnosno ministra vanjskih poslova što poduzima po tom pitanju?" Zastupnica je rekla da stanovnici odnosno vlasnici tih nekretnina na Prevlaci ne mogu na svoj posjed. Ono što najviše smeta je da crnogorska vlada vraća pojedinim obiteljima zemlju na području Sutorine, odnosno na crnogorskoj strani, a da hrvatska vlada ne vraća ništa. Zato sugerira da

se na neki način da preporuka županijskom uredu za imovinsko-pravne poslove u Dubrovniku da se izvrši denacionalizacija određenih čestica na tom području kako bi se time moglo dokazati da se radi o čistom kršenju privatnog posjeda. Zastupnica je rekla da bi već sada trebali na neki način u Ujedinjenim narodima preko gospodina Šimonovića reagirati da se ne produži mandat poslije 15. srpnja. Njeno pitanje ministru je što konkretno Vlada poduzima po pitanju svega ovoga?

Ministar **Picula** rekao je da bi bilo dobro da ovih 6 mjeseci koliko će još trajati mandat, sva tijela državne vlasti pripreme za ono razdoblje koje će uslijediti iza toga i zaključenje mandata UN-a na Prevlaci. Ministar je rekao da je Ministarstvo vanjskih poslova ne jednom razgovaralo s predstavnicima građana koji imaju zemljište u tom dijelu Hrvatske tražeći na neki način i njihove sugestije i razmišljanja kako taj njihov problem na najbolji način riješiti. Ministar se ogradio od stajališta o nesposobnosti hrvatske diplomacije u stalnoj misiji u New Yorku, jer oni, kako kaže, rade sjajan posao, i upravo ova naznaka okončanja mandata UN-a na Prevlaci je posljedica njihovog vrlo kompetentnog rada i sposobnosti da naše interese na pravi način obrazlažu tamo gdje se to i treba raditi, smatra ministar.

Dubravka Šuica zatražila je pisani odgovor u dijelu oko režima ponašanja promatrača te oko slobode kretanja.

Uvoz genetski modificirane hrane

Željko Pavlic (HSL) postavio je pitanje ministru zaštite okoliša, gospodinu Kovačeviću, hoće li Ministarstvo, tj. Vlada dopustiti uvoz genetski modificirane hrane, neki tvrde da je ona na različite načine već ušla u Hrvatsku, s obzirom na to da u tom pravcu idu i pritisci Vlade SAD-a koja tvrdi da bi eventualnom zabranom uvoza Hrvatska kršila pravila Svjetske trgovinske organizacije.

Ministar **Kovačević** rekao je da Ministarstvo zaštite okoliša nije nadležno donositi takve odluke za koje je zastupnik pitao, ali je Ministarstvo u okviru svojih nadležnosti već poduzelo stanovite korake. U

Vladinu proceduru uputilo je Prijedlog zakona o ratifikaciji Protokola o biološkoj sigurnosti koji definira prometovanje genetski modificiranim organizmima. Ministarstvo zaštite okoliša isto tako potaknulo je i provelo prošle godine kampanju, a nadamo se da ćemo je provoditi i ove godine pod naslovom Croatia GMO free country, dakle Hrvatska zemlja slobodna od genetski modificiranih organizama. Ministar je podsjetio da je Sabor još 1998. godine donio zaključak o zabrani proizvodnje i upotrebe genetski modificiranih organizama, a da bi se to deklarativno opredjeljenje moglo provesti potrebno je donijeti zakon o tome. "Stoga smo mi inicirali izradu teksta takvog zakona, nositelj izrade je Ministarstvo zdravstva, a u izradi sudjeluju i predstavnici Ministarstva poljoprivrede, predstavnici Ministarstva znanosti i Ministarstva zaštite okoliša. Što se tiče pritisa na Ministarstvo, to je bilo stajalište jednog službenika američkog veleposlanstva, jer logično je da SAD zastupaju interese svojih kompanija, ali isto je tako logično da Vlada RH i sva ministarstva vode računa o nacionalnim interesima, o njihovom promicanju i o njihovoj zaštiti", rekao je ministar.

Gdje je novac iznesen iz Hrvatske?

Dino Debeljuh (IDS) postavio je pitanje ministru unutarnjih poslova, gospodinu Šimi Lučinu, vezano uz izjavu koju je pred više od dvije godine dao prethodnik gospodina Lučina, gospodin Penić, da je na tragu novca koji je iznesen iz Hrvatske. Zastupnika interesira je li gospodin Lučin u Ministarstvu našao neke podatke o tom iznesenom novcu i u kojoj je fazi istraga.

Ministar **Lučin** rekao je da osobno nije našao nikakav dokument, nikakvu kaznenu prijavu u bilo kojoj fazi rada, koja bi se mogla dalje procesuirati, a da ni njegovi suradnici nisu imali ništa slično. "Dakle, ako je na tom planu nešto i radeno, tu pisanog traga koliko ja znam, nema. Ta cijela priča uglavnom je vezana za privatizaciju velikih tvrtki u Hrvatskoj, za određene kreditne transakcije, a i najčešće za gotovinske transakcije". Ministarstvo unutarnjih poslova, Odjel za gospodarski kriminalitet, u dvije godine je

podignulo više od 16 tisuća kaznenih prijava vezano uz gospodarski kriminalitet, od čega je 132 velikih, o kojima je bilo govora u tisku i elektronskim medijima. "Problem je što prema hrvatskom zakonodavstvu Hrvatska vrši predistražni postupak i mi ne možemo zatražiti od mjero-davnih institucija drugih zemalja da nam dostave nekakve podatke dok se ne otvori istražni postupak, i dok se ne izda takav nalog", rekao je ministar. Smatra da s obzirom na to da ni jedna od ovih 16 tisuća kaznenih prijava nije dobila epilog na sudu, da će se stvari pokrenuti i da bi se s obzirom na indicije moglo doći do nekakvih rezultata. Ono što je također bitno kazati da je od ovih 16 tisuća i tristo kaznenih prijava svega odbačeno oko 11%, odnosno negdje oko tisuću i 900. "Što će s time biti, nažalost nije na Ministarstvu unutarnjih poslova nego na drugom segmentu države, pravnom sustavu", zaključio je Lučin.

Zastupnik **Debeljuh** rekao je da je zadovoljan odgovorom u kontekstu informiranosti ministra, ali da nije zadovoljan što još uvijek nema rezultata.

Crna brojka poginulih na hrvatskim cestama

Ivica Tafra (HDZ) uputio je pitanje također ministru unutarnjih poslova, gospodinu Šimi Lučinu. Zanimalo ga je koliko je u protekle dvije godine na hrvatskim cestama poginulo osoba i koliko ih je naknadno preminulo od posljedica tih prometnih nezgoda, te poduzima li hrvatska Vlada nešto da se broj prometnih nezgoda i nesreća smanji.

Ministar **Lučin** je rekao da nema točne brojke, ali da je svakako broj poginulih na cestama u opadanju. U tijeku je nacionalni program sigurnosti cestovnog prometa, za mjesec dana trebalo bi otpočeti nekoliko većih akcija, a ovaj tjedan iz ministarstva u vladinu proceduru, pa zatim u saborsku, upućene su izmjene Zakona o sigurnosti cestovnog prometa. Nacrt je gotov, predviđaju se mnogo drastičnije kazne, posebno kada je

riječ o alkoholu u prometu. Jedna od novina je da se uvodi termin vozač pripravnik, tj. kada mladi čovjek položi vozački ispit, godinu dana će morati imati obilježen automobil da je početnik i morat će godinu dana voziti uz prisustvo osobe koja ima dozvolu više godina. "Nadamo se da ćemo tim mjerama smanjiti broj posebno mladih koji ginu u prometu", rekao je ministar.

Zastupnik **Tafra** bio je zadovoljan odgovorom, ali je ipak zatražio pisмени odgovor, vezano za broj koliko je bilo poginulih u zadnje dvije godine.

Uvoz nekvalitetne hrane

Ivo Lončar (nezavisni) pitanje je postavio potpredsjedniku Vlade, zaduženom za gospodarstvo, gospodinu Slavku Liniću. Zastupnik je rekao da je u dvije godine vladavine koalicije, u Hrvatsku uvezeno, prema službenim podacima, hrane za milijardu i 700 milijuna dolara ili oko 4 milijarde DEM. U prošloj godini samo negdje milijardu dolara. Prošle godine negativna bilanca je 500 milijuna dolara, dvostruko više nego u četiri ratne godine 91, 92, 93. i 94. godine. "Budući da institucije Vlade izdaju uvozno-izvozne dozvole postavljam pitanje osjeća li se Vlada odgovornom što na neki način truje hrvatski narod i sve hrvatske građane. Uvozili smo smrznuto meso koje je po nekoliko godina bilo u zamrzivačima u Singapuru i Hong Kongu, uvozili smo talijansko kancerogeno ulje, uvozili smo bolesne junice itd. Osjeća li se Vlada odgovornom što je trovala vrlo lošom hranom iz svijeta i Europe hrvatski narod i hrvatske građane?", pita Lončar.

Slavko Linić, potpredsjednik Vlade, rekao je da Vlada svojim odlukama ne truje građane Hrvatske, pa tako Vlada preko svojih tijela sprječava gospodarstvenike koji pokušavaju ostvariti nekontrolirane profite na možda nižim cijenama nekvalitetnih uvoznih prehrambenih proizvoda. Vlada naglašava da je ova godina godina bitke protiv sive ekonomije i bitke za vrlo jasne standarde koji će

označiti koji proizvodi u Hrvatsku mogu ulaziti, ne samo zbog zaštite zdravlja građana Hrvatske nego i zbog toga da hrvatski proizvođači imaju konkurenciju u kvalitetnim proizvodima. Standardi su ti koji će pomoći u kontroli poslovanja trgovačkih društava u RH. Što se tiče PIK-ova, odluka Vlade o sanaciji je vrlo jasna, neće više porezni obveznik plaćati dugove trgovačkih društava. "Zajednički sa ostalim vjerovnicima odlučit ćemo o tim dugovima, ima li mogućnosti nagoditi se ili ne. Istina je da još uvijek nismo završili procese nagodbe s vjerovnicima jer je to očito dugotrajan proces i očito je da postoje različiti interesi. Dio zaposlenih mora preuzeti teret sanacije takvih trgovačkih društava. Tijekom veljače Vlada će dobiti izvješće gdje smo uspjeli, a gdje ne", rekao je Slavko Linić. Naglasio je da sadašnji podaci govore da je u većini PIK-ova uspješno privedena kraju nagodba za spas pojedinih trgovačkih društava, ne na teret seljaka, poreznih obveznika nego svih vjerovnika. "Bivša vlast je dozvolila nekontrolirano nestajanje proračunskog novca, a mi samo utvrđujemo da nećemo uništavati pojedina trgovačka društva, već ćemo pokušati uložiti i na neki način održati ih u procesu proizvodnje da bismo smanjili uvoz hrane". Kada se govori o PIK-ovima prije svega se tu misli na prerađivačku industriju koja mora ojačati proizvodnju domaće hrane i na taj način konkurirati uvozu i smanjenju uvoza. "Vjerujem da će te mjere u ovoj godini pokazati svoje rezultate i da će onda domaća proizvodnja biti ta koja će biti uspješnija od uvoza", zaključio je Slavko Linić.

Ivo Lončar rekao je da mu gospodin Linić nije odgovorio na pitanje. Tražio je zbog toga detaljan pisani odgovor.

Ovime je završilo aktualno prijepodne. Predsjedavajući je konstatirao da Ministarstvo obrane nije dostavilo u propisanom roku odgovor na zastupničko pitanje zastupnice Dubravke Šuice, te je zatražio da odgovor bude dostavljen u roku 8 dana.

V.Ž.; S.F.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O OSOBNOJ ISKAZNICI

Od 1. siječnja 2003. nove osobne iskaznice

Na prvom ovogodišnjem zasjedanju Hrvatski sabor je, među ostalim, izglasao novi Zakon o osobnoj iskaznici kojim se od 1. siječnja 2003. uvode modernije isprave, prilagođene europskim standardima. Budući da su sadašnje osobne iskaznice nepraktične za svakodnevnu uporabu nove će biti manje, strojno čitljive, i sadržavat će sve elemente zaštite od krivotvorenja. Bit će tiskane na hrvatskom i engleskom jeziku te, po potrebi, i na jeziku nacionalne manjine. Zahvaljujući amandmanskim intervencijama klubova i pojedinih zastupnika na novoj iskaznici ostat će JMBG, iako je Vlada predlagala da ga se izostavi, a osobama starijim od 65 godina ubuduće će se izdavati trajne osobne iskaznice. Dakako, stare osobne iskaznice građani će moći koristiti do isteka važenja.

Od 1. siječnja 2003. uvode se dvojezične osobne iskaznice (na hrvatskom i na engleskom) prilagođene europskim standardima.

Uvodno još spomenimo da su donošenje ovog Zakona zastupnici popratili i posebnim Zaključkom kojim obvezuju Vladu RH i čelnike središnjih tijela državne uprave da izmijene donesene propise i druge podzakonske akte u kojima se utvrđuje obveza iskazivanja nacionalne pripadnosti, osim u slučaju kada je to utvrđeno zakonom.

O PRIJEDLOGU

Obrazlažući razloge zbog kojih se ide na promjenu osobne iskaznice Josip Vresk, zamjenik ministra unutarnjih poslova, napomenuo je da postojeća isprava nije strojno čitljiva, što otežava odnosno usporava tranzit putnika pri prijelazu državne granice. Naime, Republika Hrvatska zaključila

je niz međunarodnih ugovora temeljem kojih naši građani mogu putovati u inozemstvo samo s osobnom iskaznicom. Takvi ugovori sklopljeni su s Republikom Italijom, Repu-

Nova osobna iskaznica bit će manjeg formata, strojno čitljiva i imat će najviše standarde zaštite.

blikom Slovenijom i Republikom Mađarskom. Nova osobna iskaznica, usvoji li Sabor ovaj Zakon, bit će strojno čitljiva i dvojezična (tiskana na hrvatskom i engleskom jeziku i latiničnom pismu). Iz tehničkih razloga na njoj će najprije stajati prezime a tek potom ime vlasnika (tako su konstruirani strojni čitači u svim zemljama EU). Osim toga, obrazac osobne iskaznice koji će biti reguliran na temelju posebnog pravilnika, sadržavat će sve elemente zaštite od mogućeg falsificiranja.

Tijekom prethodne, a i u raspravi u drugom čitanju, bilo je zahtjeva da se predvidi mogućnost da se u osobnu iskaznicu upišu i podaci o darovanju organa i ostali koji sežu u sferu medicine. Predlagatelj to nije mogao uvažiti jer MUP nema mogućnosti napraviti takvu bazu podataka, budući da nije nadležan za područje zdravstva. Osim toga, usvajanjem tog prijedloga zašlo bi se u sferu zaštite osobnih podataka. To ne znači da takvi podaci nisu potrebni, ali prije svega ih treba ispisivati u obrazac zdravstvene iskaznice, kaže Vresk.

Kako reče, dosta polemika u dosadašnjoj raspravi izazvalo je uklanjanje JMBG-a s osobne iskaznice. Naime, u Republici Hrvatskoj je na snazi Zakon o JMBG-u koji se formira na temelju određenih kriterija propisanih tim zakonom. Temeljem tog broja ustrojene su mnoge evidencije i u tijelima državne vlasti, ali i u financijskim institucijama, prije svega bankama, zdravstvenim organizacijama, itd. Međutim, pomo-

ću njega se može doći i do niza osobnih podataka građana (primjerice, jesu li kažnjavani i sl.) čije korištenje nije preporučljivo u svakoj situaciji. Po mišljenju predlagatelja svaka od spomenutih organizacija trebala bi formirati baze podataka prema svojim kriterijima, a ne prema JMBG-u čije korištenje i nije zabranjeno. Naime, Zakon o JMBG-u i dalje ostaje na snazi, ali taj broj više neće biti ispisan na osobnoj iskaznici. Moći će se koristiti samo u dva slučaja - u skladu sa Zakonom o policiji te zakonima o kaznenom ili prekršajnom postupku i kad sam imatelj osobne iskaznice to dozvoli. Prilikom simulacija provedenih u MUP-u, kad se analiziralo koje će sve podatke sadržavati osobna iskaznica, zaključeno je - kaže - da neće biti problema oko identifikacije osobe koja predoči tu ispravu. Razlog - pored prezimena i imena vlasnika, podataka o spolu, državljanstvu, datumu rođenja, prebivalištu i adresi te drugih podataka propisanih zakonom te isprave će sadržavati i registarski broj.

U zaključnom dijelu izlaganja Vresk je spomenuo da je na temelju Ustavnog zakona nacionalnim manjinama u Republici Hrvatskoj omogućeno korištenje matičnog jezika prilikom komunikacije s tijelima

Kada je to utvrđeno posebnim zakonom ili međunarodnim ugovorima, obrazac osobne iskaznice za pripadnike nacionalne manjine tiskat će se i na njihovu matičnom jeziku.

državne vlasti. To znači da svaki pripadnik nacionalne manjine ima pravo podnijeti zahtjev za izdavanje osobne iskaznice koristeći pritom vlastito pismo. Kada je to utvrđeno posebnim zakonom ili međunarodnim ugovorima, obrazac osobne iskaznice za pripadnika nacionalne manjine

tiskati će se i na jeziku nacionalne manjine. Međutim, izdavanje osobne iskaznice, kao javne isprave, ne znači, zapravo, pravo na upotrebu svog jezika. Zbog toga je predlagatelj zaključio, postupajući legalno u skladu s tim propisima, da ona može biti tiskana na hrvatskom i engleskom jeziku i latiničnom pismu.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog Zakona, ali je uložio šest amandmana na pojedine njegove odredbe. Svrha je njegova amandmana na članak 3. stavak 2. usklađivanje prava na osobnu iskaznicu s pravom na zaposlenje, za koje je utvrđena dobna granica od 15 godina. Prema prijedlogu tog radnog tijela (amandman za dopunu članka 4.) trebalo bi zadržati rješenje prema kojem bi se osobama starijim od 70 godina osobne iskaznice izdavale s trajnim rokom važenja. Analogno tome Odbor predlaže da se u članku 29. brišu riječi: "s rokom važenja "TRAJNO" važe najdulje 10 godina od dana stupanja na snagu ovog Zakona, dok osobne iskaznice izdane". Članovi Odbora smatraju da bi na osobnoj iskaznici trebalo ostaviti i prostor za oznaku krvne grupe i rhesus faktora imatelja, te podatka je li ta osoba donator organa za presađivanje, ako su ti podaci priloženi u dokumentaciji uz zahtjev za izdavanje osobne iskaznice (amandmanski zahtjev za dopunu članka 7.).

Nadalje, Odbor stoji na stajalištu da bi dopunom članka 8. trebalo omogućiti da se obrazac osobne iskaznice popunjava i na jeziku i pismu pripadnika nacionalne manjine, jer je i tiskan na tom jeziku. Spomenimo i prijedlog tog radnog tijela da se u članku 10. stavku 1. riječi "starija od 16 godina" zamijene riječima "iz članka 3. ovog Zakona" te da se stavak 2. briše. Članovi Odbora, naime, prosuđuju da zakonom utvrđeno pravo na osobnu iskaznicu treba obuhvaćati i pravo na podnošenje zahtjeva osobno. Drže, također, da nije potrebno posebno utvrđivati da osobama koje nemaju poslovnu sposobnost zahtjev za izdavanje osobne iskaznice podnosi njihov zakonski zastupnik (to je riješeno prilikom odlučivanja o utvrđivanju poslovne sposobnosti).

Pored navedenih amandmana Odbor je sugerirao Hrvatskom saboru da posebnim zaključkom obveže Vladu RH i čelnike središnjih tijela državne uprave, da izmijene propise i druge podzakonske akte u kojima se utvrđuje obveza iskazivanja nacionalne pripadnosti, osim u slučaju kada je to zakonom utvrđeno.

Na sjednici **Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost** utvrđeno je da su bitne primjedbe tog radnog tijela iz prvog čitanja ovog Zakona uvažene i unesene u njegov konačni tekst. U raspravi je, među ostalim, upozoreno i na pravila pojedinih vjerskih zajednica koja nalažu da žene moraju izlaziti s pokrivenom kosom, što bi prigodom podnošenja zahtjeva za izdavanje osobne iskaznice

Obvezati Vladu RH i čelnike središnjih tijela državne uprave da izmijene propise i druge podzakonske akte u kojima se utvrđuje obveza iskazivanja nacionalne pripadnosti, osim u slučaju kada je to utvrđeno zakonom.

moglo dovesti do različitog postupanja u primjeni Zakona. Zbog toga članovi Odbora ukazuju na potrebu da predlagatelj precizno protumači odredbu stavka 1. članka 11. koja govori o tome da se uz zahtjev za izdavanje osobne iskaznice moraju priložiti dvije fotografije koje vjerno prikazuju osobu kojoj se izdaje osobna iskaznica.

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno sugerirao Hrvatskom saboru da donese predloženi Zakon.

U raspravi na sjednici **Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina** istaknuto je da je predloženi Zakon u nesuglasju sa Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Prema tom zakonu se ravnopravna službena uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina ostvaruje u skladu s odredbama Ustavnog zakona o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj, te u skladu s okvirnom Konvencijom za zaštitu nacionalnih manjina. Stoga su se članovi Odbora založili (amandmanski) za izmjenu odredbe stavka 2. u članku 8., na način da se na području općina i

gradova gdje je u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, osobne iskaznice izdaju i na jeziku odgovarajuće nacionalne manjine, osim u slučaju kada građanin zahtijeva da budu na hrvatskom i engleskom jeziku. Po mišljenju tog radnog tijela (amandman za dopunu članka 8.) na području općine ili grada gdje nije uvedena službena uporaba jezika i pisma nacionalne manjine, pripadnik nacionalne manjine ima pravo na osobnu iskaznicu na hrvatskom jeziku i pismu odgovarajuće nacionalne manjine.

I to radno tijelo smatra da bi iznad određene životne dobi građanima trebalo izdati osobnu iskaznicu koja bi vrijedila trajno. Članovi Odbora ukazali su i na neusklađenost predloženih rješenja sa zakonom kojim se uređuje mogućnost elektroničkog potpisa. Predložili su, stoga, da se u članku 27., kojim se reguliraju ovlasti ministra unutarnjih poslova, dodatno odredi način i oblik korištenja osobne iskaznice. Na sjednici Odbora je također upozoreno na eventualne teškoće u primjeni zakona s obzirom na stajališta vjerskih zajednica u pogledu odjevnih predmeta žena.

RASPRAVA

Nakon što su zastupnici saslušali uvodno izlaganje predstavnika predlagatelja, dobili su riječ izvjestitelji nadležnih radnih tijela. **Josip Leko** obrazložio je stavove i amandmane Odbora za zakonodavstvo, a **dr. Tibor Santo** je prenio stajališta Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

Smanjit će se mogućnost zloporabe

Po riječima **Petra Žitnika, glasnogovornika Kluba zastupnika HSS-a**, njegovi stranački kolege slažu se s tim da treba prići izradi nove osobne iskaznice koja će, kako navodi predlagatelj, podići sigurnosnu razinu i smanjiti mogućnost zloporabe jer će biti usklađena s dokumentima ICAO koji se temelje na ISO standardima. Donošenje ovog Zakona omogućit će učinkovitiji način vođenja propisanih evidencija te osigurati primjereniji odnos predviđenih kazni prema težini protu-

pravnih ponašanja sankcioniranih ovim propisom.

U nastavku je izrazio žaljenje što predlagatelj nije prihvatio primjedbe koje je prilikom prvog čitanja ovog Zakona iznio Tonči Tadić. Naime, nema sumnje da će se u budućnosti građanima Hrvatske već prilikom rođenja morati izdati određeni dokument temeljem kojeg bi mogli ostvarivati svoja prava bez raznoraznih drugih potvrda, pa i bez osobne iskaznice, uz mogućnost kompjuterskog praćenja. Budući da nova osobna iskaznica, onako kako je zamišljena, odgovara današnjim potrebama (bit će zadovoljavajući dokument i za EU) haesesovci podržavaju predloženi Zakon. Nadaju se da će nove osobne iskaznice biti relativno jeftine i da će svim građanima biti izdane u primjerenom roku. Mišljenja su, međutim, da bi u tom dokumentu trebalo ostaviti mjesta za upisivanje krvne grupe vlasnika, jer bi to u nekoj kriznoj situaciji nekome moglo spasiti život (građanin bi, ako to želi, sam mogao upisati taj podatak na plastičnom omotaču osobne iskaznice).

Osvrnuo se i na odredbu članka 29. koja propisuje da osobne iskaznice izdane prije početka primjene ovog Zakona s rokom važenja "trajno" vrijede najdulje 10 godina od dana njegova stupanja na snagu, a one izdane na rok do pet ili deset godina do isteka tog roka. Znači li to da ćemo još 10 godina imati u upotrebi dvije vrste osobnih iskaznica, pita zastupnik.

Zadržati JMBG

Na početku svog izlaganja **Željko Glavan**, predstavnik Kluba zastupnika HSLs-a, zamjerio je predlagatelju što nije usvojio bitne primjedbe koje su zastupnici iznijeli u prvom čitanju. Primjerice, većina ih je bila za to da se starijim osobama

Starijim osobama izdavati trajne isprave.

nove iskaznice izdaju trajno. Budući da Vlada nije uvažila tu sugestiju prisiljeni su uložiti amandman. Podsjetio je i na osnovnu intenciju predloženog zakona - da se oblik osobne iskaznice modernizira, te da one budu elektronski čitljive. HSLs se također zalaže za to da jedinstveni matični broj građana ostane u tom dokumentu, to više što je upisan i u

zdravstvenim iskaznicama, putovnicama (na tom se podatku temelje svi važni informacijski sustavi).

Po riječima zastupnika predstavnik Vlade nije iznio niti jedan valjani argument u prilog izostavljanja JMBG iz osobne iskaznice. Budući da mu nije jasno o kakvim tajnim podacima govori, predložio je da se zastupnicima na zatvorenoj sjednici izloži što je to tajnovito u tom JMBG-u. Unatoč uvjerenjima zamjenika ministra zastupnici HSLs-a smatraju da će ovako iznenadna promjena glomaznog i inertnog sustava građanima izazvati velike probleme u svakodnevnom komuniciranju (možda ćemo u budućnosti, kad postanemo bogatija zemlja, moći trošiti dio svog nacionalnog dohotka na promjene takvih sustava). Zbog toga će uložiti amandman na članak 7. Konačnog prijedloga zakona kojim će tražiti da se JMBG zadrži u osobnoj iskaznici.

Za pripadnike manjina - isprave i na matičnom jeziku

Nije sporno da postoje razlozi za promjenu osobne iskaznice, konstatirao je **Damir Kajin**, govoreći u ime Kluba zastupnika IDS-a. Naime, sadašnja iskaznica se lako krivotvori, nije praktična, ne može se strojno očitati, itd. Osim toga, Hrvatska se temeljem međunarodnih ugovora obvezala da će je promijeniti (takvi ugovori potpisani su sa Slovenijom,

Na područjima gdje su lokalne vlasti utvrdile dvojezičnu uporabu jezika (hrvatski i manjinski) trebalo bi obvezatno izdavati dvojezične osobne iskaznice.

Italijom, Mađarskom i nizom drugih zemalja). Bilo bi korektno, smatraju ideesovci, da se građani koji su pred godinu ili dvije dana izvadili osobne iskaznice mogu njima koristiti do isteka važnosti, a ako to nije moguće, troškove izdavanja novih isprava trebala bi snositi država. Za njih je sporna i formulacija stavka 2. u članku 8. Konačnog prijedloga zakona prema kojoj će pripadnici nacionalnih manjina sami morati iskazati zahtjev da im se osobna iskaznica štampa i na njihovom matičnom jeziku. Kako reče, na taj se način provodi svojevrsna segregacija

tog dijela pučanstva. Doduše, u protekle dvije godine nije bilo moguće promijeniti mentalitet vlasti, o čemu najbolje svjedoči nedostatna zastupljenost pripadnika manjina u tijelima lokalnih i državnih vlasti. Zastupnici IDS-a se, stoga, zalažu za to da se na područjima gdje su lokalne vlasti utvrdile dvojezičnu uporabu jezika (hrvatski i manjinski) obvezatno izdaju dvojezične osobne iskaznice.

Primjera radi, spomenuo je da je čitavim nizom međunarodnih sporazuma, počevši od Pariškog iz 1947., Londonskog memoranduma iz 1954., Osimskog sporazuma iz 1974. i dr. veoma precizno definiran status talijanske manjinske zajednice u Istri. Poštujući taj princip neke općine i gradovi uveli su dvojezičnost koja se ni formalno ne primjenjuje jer vlast ne poštuje takva "opredjeljenja" (ni današnja a ni ona prije 3. siječnja). To, dakako, ne znači da se dvojezičnost mora primjenjivati na cijelom području Istre, već tamo gdje je to predviđeno međunarodnim ugovorima, kaže zastupnik.

Upozorio je i na probleme koji bi mogli nastati primjenom stavka 3. članka 8. Konačnog prijedloga zakona usvoji li se ponudena formulacija. Naime, u tom bi se slučaju, primjerice, obrazac osobne iskaznice mogao popunjavati na srpskom jeziku, znači ekavicom, ali ne i ćirilicnim pismom (taj će problem na kraju morati rješavati Ustavni sud). Da do toga ne bi došlo, bilo bi najbolje da ova administrativna pravila propisuju općinske, odnosno gradske vlasti, a da policijske uprave pojedinih mjesta, općina, gradova ili županija striktno uvažavaju ta pravila, kaže Kajin.

U nastavku se osvrnuo na odredbu članka 11. koja propisuje da se uz zahtjeve za izdavanje osobne iskaznice prilažu dvije fotografije koje vjerno prikazuju osobu kojoj se izdaje osobna iskaznica. S tim u svezi spomenuo je zahtjeve građana muslimanske vjeroispovijesti, da se njihovim ženama omogući da se za tu namjenu slikaju s maramom na kosi, jer im tako nalaže Kuran. Smatra da bi te zahtjeve trebalo uvažiti, kad se ustavotvorac već odlučio da su sve vjeroispovijesti ravnopravne. Uostalom, na predloženu mogućnost pozvat će se tek manji broj žena muslimanske vjeroispovijesti. Na kraju je rekao da se ideesovci pridružuju prijedlogu HSLs-a glede JMBG-a, te zastupnicima koji drže da bi i u osobnoj iskaznici, ali i u

nekim drugim dokumentima (npr. vozačkoj dozvoli, zdravstvenoj iskaznici, itd.) trebalo predvidjeti mogućnost doniranja organa.

Nakon 25 godina starosti osobne iskaznice na rok od 25 godina

Po riječima **Ivana Penića u Klubu zastupnika HDZ-a** uopće ne dovode u pitanje potrebu donošenja ovog zakona, odnosno promjene osobne iskaznice radi usklađivanja sa svjetskim i europskim standardima (to podrazumijeva i mogućnost bolje zaštite, strojne čitljivosti, itd). Uostalom, već danas možemo putovati u Sloveniju i u Italiju samo s osobnom iskaznicom, a kad smo već u

JMBG je osnova za identifikaciju osoba u mirovinskom i zdravstvenom sustavu, za ostvarivanje raznih socijalnih prava i dr.

Europskoj uniji, nitko nas više neće pitati za putovnicu, kaže Penić.

Podsjetio je na to da su neki njihovi prijedlozi iz prvog čitanja prihvaćeni, ali da imaju još nekoliko primjedbi. Smatraju, naime, da bi iz praktičnih razloga osobama s navršenih 25 godina trebalo izdavati osobne iskaznice s rokom važenja od 10 godina, te da građani stariji od 65 godina ne bi više trebali tražiti produljenje osobne iskaznice.

Zbog razloga praktične, ali i financijske naravi, uložili su, kaže, istovjetan amandman na članak 7. kao i zastupnici HSLŠ-a. U prilog tome spomenuo je da do danas u javnosti ni kroz medije nije bilo primjedaba da netko zlorabi jedinstveni matični broj građana. Dodatni argument za prihvaćanje spomenutog amandmana je i zahtjev Udruge banaka da se JMBG svakako zadrži u osobnoj iskaznici. U njihovu dopisu navodi se, među ostalim, da je to potrebno radi sigurnosti. Primjerice, u okviru pojačane borbe protiv terorizma i organiziranog kriminala čak i zemlje koje nemaju osobne iskaznice (Velika Britanija, Irska) razmišljaju o uvođenju jedinstvenog dokumenta za sve građane. JMBG je, stoga, važno zadržati zbog sprječavanja pranja novca, o čemu EC upravo donosi novu smjernicu, a i Hrvatska radi na novom Zakonu o

sprječavanju pranja novca. Tamo će se čak proširiti krug obveznika Zakona s financijskih institucija na odvjetnike, javne bilježnike i sl. što još pojačava potrebu za jedinstvenom identifikacijom, naglašava zastupnik. To je itekako potrebno i zbog borbe protiv terorizma u svim sektorima, od čisto sigurnosnih, gospodarstvenih i financijskih, u čemu bankovni sektor ima posebnu ulogu otkrivanja i onemogućavanja tokova sredstava za terorističke aktivnosti. Kako reče, većina zastupnika HDZ-a slaže se s tim da se obrazac osobne iskaznice tiska na hrvatskom i engleskom jeziku, odnosno jeziku manjina, jer će se s tim dokumentom uskoro moći putovati po cijeloj Europi, a možda i dalje. Drže, međutim, da nema smisla centralizirati tehničku izradu osobnih iskaznica na jednom mjestu u Hrvatskoj. Poučeni negativnim iskustvom s izdavanjem putovnica, predlažu da se one izrađuju barem u četiri najveća centra - u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku, to više što će uskoro trebati standardizirati i vozačke dozvole i dr.

Matični broj prilagoditi potrebama

Govoreći u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, **Tonči Tadić** je upozorio na činjenicu da je projekt usklađivanja naših osobnih iskaznica s međunarodnim standardom iznimno skup (koštat će oko 15 mln. kuna) jer će trebati nabaviti tehničku opremu za izradu novih iskaznica. Kad već toliko investiramo u to treba napraviti što kvalitetnije isprave, ali u njihovoj doradi ne smijemo pretjerati, napominje zastupnik. Nije mu jasno, kaže, zbog čega osobne iskaznice moraju biti višejezične, iako je razumljivo da budu tiskane i na engleskom jeziku, jer će se moći koristiti i kao putne isprave za cijeli niz susjednih zemalja. Nema potrebe, međutim, uz sadržaj propisan člankom 7. dodavati i podatke o krvnoj grupi, vjeroispovijesti građana, i dr. jer bismo time od tog dokumenta stvorili slikovnicu. Ipak moramo ostati na razini tipičnoj za europske zemlje, s tim da se zadrži jedinstveni matični broj građana. Naime, taj broj je i dandanas osnova za identifikaciju osoba u mirovinskom i zdravstvenom sustavu, za ostvarivanje raznih socijalnih prava, i njegovo uklanjanje s osobne iskaznice građanima bi pričinilo nepredviđene

komplikacije (morali bi sa sobom nositi domovnicu ili neku drugu ispravu s matičnim brojem radi identifikacije). Zastupnici HSP-a i HKDU-a se, međutim, zalažu za uvođenje novog matičnog broja građana, prilagođenog potrebama javnih službi Republike Hrvatske, a ne zadržavanje onoga koji je sada u uporabi a bio je uveden za područje bivše SFRJ. Taj novi broj trebao bi poslužiti kao okosnica za informatizaciju i racionalizaciju sustava vođenja podataka o svakom građaninu Republike Hrvatske. Ne radi se o tome da bi MUP trebao sam voditi sve te podatke, nego bi se na njegovu bazu podataka trebale naslanjati i ostale službe u Hrvatskoj. Možda nije nužno da matični broj bude vidno istaknut na osobnoj iskaznici (može biti sakriven u dijelu pogodnom za strojno čitanje) kaže zastupnik.

Osobni podaci građana mogu biti dostupni samo ovlaštenim osobama

Ivan Ninić, glasnogovornik Kluba zastupnika SDP-a, primijetio je da bi prijedlog kolege Tadića da matični broj, ako je to tehnički izvedivo, bude dostupan samo ovlaštenim službenim osobama, možda mogao biti na tragu rješenja. Naime, člankom 37. Ustava RH propisano je da se svakom građaninu jamči sigurnost i tajnost osobnih podataka, koji se mogu prikupljati, obrađivati i koristiti samo uz uvjete predviđene zakonom. Budući da zakon kojim se uređuje zaštita osobnih podataka u Republici Hrvatskoj još nije donesen, do tada valja poštivati spomenutu ustavnu odredbu, kaže zastupnik. Založio se za to da se osobna iskaznica s rokom važenja od 10 godina izdaje osobama s navršenih 26 a ne 27 godina, kao što predlaže predlagatelj. Po mišljenju zastupnika SDP-a na osobnoj iskaznici trebalo bi ostaviti mjesta za upisivanje krvne grupe i podatka je li njen vlasnik dobrovoljni davalac organa. I oni smatraju da bi trebalo omogućiti štampanje osobnih iskaznica na više mjesta u Hrvatskoj (osim ako to ne priječe sigurnosni razlozi).

Na kraju je izjavio da esdepeovci podržavaju predloženi Zakon, budući da osobnu iskaznicu, kao temeljnu identifikacijsku ispravu, treba

uskладiti s europskim standardima. Iz tih razloga prezime vlasnika mora doći na prvo mjesto, ispred imena, kao što se to prakticira u Europi ("budimo veliki Hrvati tamo gdje treba, a ovdje budimo Europljani").

Kad se želi braniti nešto što se ne može obraniti onda se obično potežu argumenti o ustavnoj zaštiti tajnosti osobnih podataka, primijetio je **mr. sc. Glavan**. Po njegovu mišljenju krvna grupa je osobniji podatak od JMBG-a. Obrativši se zastupniku Niniću opo-vrgao je njegovu tvrdnju da oni koji se zalažu za poštivanje hrvatskog pravopisa time iskazuju svoje hrvatstvo. **Ivan Ninić** je konstatirao da je ta replika na mjestu. Pojasnio je da je želio reći, da u prvom redu treba voditi računa o tome da budemo efikasni i da se uskladimo s europskom praksom (nigdje u Europi ime se ne navodi prije prezimena). Napomenuo je, također, da se pomoću matičnog broja može ući u sve porezne, zdravstvene i druge podatke građana, koji bi smjeli biti dostupni samo ovlaštenim osobama (krvna grupa i izjava o doniranju organa nisu tajni podaci).

Nije točno da svatko može doći do osobnih podataka građana, usprotivio se **mr. Glavan**. Oni sami odgovaraju za zaštitu svojih podataka jer su po zakonu osobnu iskaznicu dužni predočiti samo nadležnom tijelu.

Život nas prisiljava da dnevno i po desetak puta pokazujemo osobnu iskaznicu, primijetio je **Ivan Ninić**. Naime, to smo dužni učiniti na šalterima banaka, u pošti, u tramvaju ako smo zaboravili platiti kartu, itd.

Po riječima **Maria Livaje**, glasnogovornika Kluba zastupnika LS-a, ukidanjem JMBG-a napraviti ćemo veliki trošak svim ustanovama koje preko tog broja ulaze u svoje baze podataka. Uostalom, ako se uvede nekakav registarski broj na osobnim iskaznicama i preko njega će se moći doći do osobnih podataka građana. Stoga će i zastupnici LS-a zatražiti (amandmanski) da JMBG, dakako, preuređen, ostane na tim ispravama (utisnut na magnetnu traku). U tom slučaju nitko ne bi imao uvid u podatke građana, osim onoga tko će ih unositi na magnetnu traku. Bilo bi korisno da na toj, strojno čitljivoj

traci bude napisana i krvna grupa i eventualna izjava o donaciji organa.

Polazi se od pretpostavke da su manjinska prava individualna a ne kolektivna prava

U ime Kluba zastupnika nacionalnih manjina **dr. sc. Furio Radin** pokušao je ponovno ukazati na neusklađenost predloženog sa Zakonom o uporabi jezika nacionalnih manjina koji je dvotrećinskom većinom zastupničkih glasova donesen 2000. godine. Do razmimoilaženja dolazi zato jer ovaj Zakon polazi od manjinskih prava kao individualnog a ne kolektivnog prava. Ilustracije radi citirao je članak 9. Zakona o uporabi jezika nacionalnih manjina koji propisuje da će općine, gradovi i županije u kojima je u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine osigurati pravo građana da im se izdaju dvojezične ili višejezične javne isprave. Za razliku od toga, člankom 8. predloženog Zakona regulirano je da se obrasci osobne iskaznice za pripadnike nacionalnih manjina tiskaju i na njihovu matičnom jeziku, kada je to utvrđeno posebnim zakonom ili međunarodnim ugovorima. Razlika je, međutim, u tome što svaki pripadnik nacionalne manjine koji smatra da ima pravo na dvojezičnu osobnu iskaznicu mora specijalno podnositi takav zahtjev i podvrgnuti se određenoj verifikaciji. Time se nastavlja praksa bivše vlasti, kada su podnositelji tih zahtjeva čak morali dokazivati svoje etničko porijeklo. Po mišljenju Kluba zastupnika nacionalnih manjina u općinama i gradovima gdje je uvedena dvojezičnost svaki građanin treba imati pravo na dvojezičnu osobnu iskaznicu, osim ako ne zahtijeva iskaznicu na hrvatskom i engleskom jeziku, a ne da to mora posebno zahtijevati. Uostalom, to je bila i ranije dugogodišnja praksa koja je prekinuta 1991. odnosno 1992. godine. Na taj bi se način, kaže zastupnik, izbjegla bilo kakva verifikacija nacionalnosti, koja je protuustavna i uvelo koliko toliko reda u sadržaj identifikacijskih dokumenata. Jednom kad oni budu potpuno elektronički, to vjerojatno više neće biti potrebno. Interesantno je, kaže, da su na Odboru za ljudska prava i prava nacionalnih manjina za spomenuti amandman glasovali

zastupnici vladajuće petorke, ali ne i oni iz reda HDZ-a. Napomenuo je da će Klub zastupnika nacionalnih manjina podržati ovaj Zakon budu li uvažene predložene amandmanske korekcije.

Na kraju je izjavio da njegovi stranački kolege smatraju da nema nikakva razloga ne poštivati vjerska prava žena muslimanske vjeroispovijesti da se za osobnu iskaznicu slikaju s maramom na glavi.

Mr. sc. Mato Arlović spomenuo je da pravilnik o provođenju zakona o osobnoj iskaznici govori o prekrivanju preko glave a to je nešto posve drugo.

Po mišljenju **Jadranke Kosor** nema nikakve potrebe da se osobama mlađim od 27 godina osobna iskaznica izdaje na pet godina (osobe od 23,24 godine su već formirane). Zalaže se za to da se onima starijim od 65 godina izdaju trajne osobne iskaznice. Pobornik je prijedloga da se na osobnu iskaznicu najprije upiše ime a onda prezime (to je u duhu hrvatskog jezika) te da se navеду podaci o krvnoj grupi i potencijalnim donatorima organa. Smatra da bi u članku 11. koji propisuje da pri podnošenju zahtjeva za izdavanje osobne iskaznice građani moraju biti osobno nazočni, predlagatelj trebao

Budući da u Hrvatskoj još nije donesen zakon kojim se uređuje zaštita osobnih podataka, do tada valja poštivati ustavnu odredbu o tajnosti tih podataka.

predvidjeti iznimku za bolesne i nepokretne osobe, trudnice koje moraju mirovati i sl. Drži da bi za djecu stariju od 16 godina, koja nemaju osobnu iskaznicu predviđena kazna od 1.500,00 do 2.500,00 kuna bila previsoka. Isto vrijedi i za osobe koje u propisanom roku ne oglase nestanak osobne iskaznice u "Narodnim novinama". Najavila je da će u tom smislu uložiti amandmane na članak 25. Zatražit će i da se prepolovi kazna zapriječena člankom 26. (100 kuna) za prekršaj osoba koje se zateknu bez osobne iskaznice.

Predloženi zakon neustavan

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) ponovila je svoje primjedbe iz rasprave u prvom čitanju ovog Zakona, koje

predlagatelj nije prihvatio. Založila se, najprije, za to da se odredi starosna dob od koje bi osobna iskaznica vrijedila trajno. Upozorila je i na neodređenu formulaciju stavka 2. u članku 5. Konačnog prijedloga zakona, koji govori o tome da se građanin ne smije služiti osobnom iskaznicom ako slika na njoj više ne odgovara izgledu osobe. Smatra, nadalje, da treba čuvati tradiciju hrvatskog jezika i kroz ovaj osobni dokument (to podrazumijeva navođenje imena prije prezimena vlasnika). Budući da se radi o službenom dokumentu hrvatske države, a prema članku 12. stavku 1. Ustava RH u Republici Hrvatskoj je u službenoj uporabi hrvatski jezik i hrvatsko pismo, zastupnicu zanima hoće li netko podnijeti zahtjev za ustavnost ovog zakona koji predviđa izdavanje dvojezičnih osobnih iskaznica. Niti jedna država koja će priznati naše osobne iskaznice kao putne isprave neće nam uvjetovati dvojezičnost, napominje zastupnica. Upozorila je, nadalje, da je za izradu novih iskaznica prijeko potrebna dobra tehnička priprema da se ne bi ponovilo ono što smo proživljavali 1992. godine s hrvatskim putovnicama. Kako reče, ni citiranjem ustavnih odredbi ni upozoravanjem na potrebu donošenja Zakona o zaštiti osobnih podataka predstavnik predlagatelja nije je razuvjerio da u osobnoj iskaznici treba biti upisan JMBG. Iz navedenih razloga neće glasovati za ovaj zakon makar je proglasili neuropejskom.

Ispravljajući netočan navod prethodnice i zastupnika Penića **dr. sc. Furio Radin** je primijetio da se s osobnom iskaznicom ne možemo kretati po cijeloj Europi jer su za većinu zemalja potrebne putovnice. **Zdenka Babić-Petričević** je potvrdila da hrvatski državljani ne mogu s osobnom iskaznicom ući u SR Njemačku.

Ponudena rješenja uskladiti sa Zakonom o elektroničkom potpisu

Dr. sc. Petar Turčinović (IDS) se osvrnuo na predloženi zakon s aspekta učinkovitosti državne uprave. Upozorio je, najprije, na neusklađenost ponuđenih rješenja sa Zakonom o elektroničkom potpisu (za istu vrstu identifikacije ne traže se posve isti elementi). Posljedica - da bi se dobio elektronski potpis, uz

predočenje osobne iskaznice moraju se navesti i neki dodatni podaci (npr. ime oca i eventualno nadimak).

Što se, pak, tiče cijene provođenja Zakona o osobnoj iskaznici ona će biti puno viša od predviđenih 15 mln. kuna, tvrdi zastupnik. Naime, proračunom troškova nisu obuhvaćeni

Ponudena rješenja uskladiti sa Zakonom o elektroničkom potpisu.

izdaci koje će imati građani kod zamjene osobnih iskaznica, niti njihovo izgubljeno vrijeme. Kada bi ovu papirnatu iskaznicu pratila i elektronička verzija tog dokumenta, građani bi u raznim situacijama mogli uštedjeti na vremenu i novcu (primjerice, prilikom podnošenja zahtjeva za elektronički potpis ili ako izgube osobnu iskaznicu na putu u susjednu zemlju). Dakako, usluge izdavanja dodatne elektronske iskaznice MUP bi trebao naplaćivati. Zbog toga je, kaže, uložio amandman na članak 7. Konačnog prijedloga zakona koji bi trebao omogućiti da se osobna iskaznica, uz suglasnost MUP-a, može dodatno izdati i u elektroničkom obliku (u posebnim slučajevima koje propisom odredi ministar unutarnjih poslova).

U nastavku sjednice **mr. Mato Arlović** izvijestio je zastupnike da Vlada priprema Prijedlog zakona o zaštiti tajnosti podataka koji će uskoro biti upućen u saborsku proceduru.

Dodatni argument u prilog JMBG-a

Obrazlažući amandmanski zahtjev Kluba zastupnika HDZ-a, da se u osobnoj iskaznici zadrži JMBG, **Vladimir Šeks** je napomenuo da se za to zalaže i Hrvatska udruga banaka, koja predstavlja više od 85 posto bankarskog sektora u zemlji. Naime, upravo radi zaštite privatnosti, banke moraju identificirati klijenta i spriječiti mogućnost da neka osoba dođe do informacija i podataka potpuno privatnog karaktera, vezanih uz bankarsko poslovanje. Argumentirajući svoje stajalište HUB se poziva na regulative i smjernice Europskog povjerenstva koje zahtijeva pozitivnu identifikaciju svakog bankovnog klijenta pri određenim transakcijama. Ako nema tog jedinstvenog identifikacijskog broja postaje otežano

provođenje nekih zajedničkih inicijativa na domaćem i međunarodnom planu (primjerice, izgradnja Hrvatskog registra obveza po kreditima koju predviđa Zakon o bankama, kao i ostalih registara, provođenje novog Baselskog sporazuma o adekvatnosti kapitala, i dr.). U sklopu pojačane borbe protiv terorizma i organiziranog kriminala važno je zadržati JMBG zbog sprječavanja pranja novca i dr. Osim toga, sve banke u Hrvatskoj su posljednjih 25 godina razvijale svoje informatičke i poslovodne sustave temeljem JMBG-a, a iznalaženje alternativnih načina identificiranja klijenata bi zacijelo bilo vrlo skupo. Zastupnik, kako reče, ne smatra da bi unošenjem JMBG-a u osobnu iskaznicu, uz podatke o spolu, državljanstvu, datumu rođenja i dr. bila povrijeđena privatnost i tajnost podataka građanina. U prilog tome govore i informacije da i neke anglosaksonske i zemlje Commonwealtha, koje nemaju osobne iskaznice, ozbiljno razmišljaju o uvođenju jedinstvenog dokumenta za sve građane.

U nastavku je upitao zašto se Vlada, predlažući da na osobnoj iskaznici najprije bude napisano prezime a potom ime poziva na određene europske standarde kad je na međunarodnim kreditnim karticama (Diners cluba, Americana i dr.) obrnuti redoslijed. Kad već spominjete te kartice mogli ste se uvjeriti da niti na jednoj bankarskoj kartici nema jedinstvenog matičnog broja građana, dodao je **mr. Mato Arlović**.

U završnoj riječi predstavnik predlagatelja **Josip Vresk** informirao je zastupnike da je Vlada, pripremajući predložena rješenja, konzultirala stručnjake za ustavno pravo o mogućnosti korištenja osobnih podataka građana (prema članku 37. Ustava to je moguće samo uz izričitu privolu vlasnika dokumenta). U nedostatku zakonskog propisa o zaštiti osobnih podataka upisivanje JMBG-a u osobnu iskaznicu, kao javnu ispravu, omogućilo bi uvid u te podatke ne samo tijelima izvršne vlasti nego i drugim pravnim osobama, i to bez privole građana, kaže gospodin Vresk.

Izrazio je nedoumicu kako to da banke preko svoje udruge inzistiraju na zadržavanju JMBG-a, iako se u zemljama EU odakle uglavnom dolaze većinski vlasnici hrvatskih banaka ne koristi takav identifikacijski broj. Osim toga, ako se te zemlje vrlo

uspješno bore protiv organiziranog kriminala, korupcije i pranja novca bez korištenja matičnog broja, zašto se to ne bi moglo i kod nas? Na kraju je, potaknut primjedbom iz rasprave gospodin Vresk je napomenuo da bi ovaj zakon bio neustavan kada bi osobna iskaznica bila tiskana isključivo na engleskom jeziku **mr. Mato Arlović** zaključio raspravu o konačnom prijedlogu zakona o osobnoj iskaznici.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA

Na konačni prijedlog zakona podneseno je ukupno 17 amandmana. Prije glasovanja o njima se očitovao predstavnik predlagatelja **Josip Vresk**. Informirao je zastupnike da je Vlada prihvatila većinu amandmana Odbora za zakonodavstvo, tako da se o njima nije posebno glasovalo (osim onoga na članak 4). Njihov zahtjev da se na osobnoj iskaznici ostavi prostor za oznaku krvne grupe i rhesus faktora te eventualnu izjavu o doniranju organa za presađivanje predlagatelj je načelno uvažio, s tim da se to pitanje uredi posebnim pravilnikom ministra unutarnjih poslova i ministra zdravstva. Složivši se s tom formulacijom predsjednik Odbora **Josip Leko** povukao je prvobitno podneseni amandman.

Uvaživši obrazloženje predstavnika predlagatelja da će se intencija amandmanskog zahtjeva Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina za izmjenu stavka 2. u članku 8. pokriti prihvaćanjem amandmana Odbora za zakonodavstvo na stavak 3. tog članka, Furio Radin je povukao njihov amandman. Prema navodima gospodina Vreska spomenuta odredba bi glasila: Obrazac osobne iskaznice za pripadnika nacionalne manjine, kada je to utvrđeno posebnim zakonom ili međunarodnim ugovorima, popunjava se na hrvatskom jeziku latiničnim pismom te na jeziku i pismu pripadnika nacionalnih manjina. Nakon pojašnjenja doministra da je tim amandmanom konzumiran i prijedlog Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina za dopunu članka 8., njihov predstavnik je povukao i taj amandman.

Kada je došao na red amandman Kluba zastupnika LS-a na članak 7. kojim se predlaže zadržavanje JMBG-a u osobnoj iskaznici, **Josip Vresk** je

ponovio protuargumente Vlade. Napomenuo je, među ostalim, da je već utvrđen Nacrt zakona o zaštiti osobnih podataka kojim je propisano da osobni podaci koji zadiru u privatnost građana neće moći biti istaknuti niti na jednom javnom dokumentu. Uvaživši to obrazloženje **Tibor Santo, dr. med.** je, u ime podnositelj, povukao spomenuti amandman. Međutim, predstavnik Kluba zastupnika HSLs-a, koji je uložio identičan amandman, zahtijevao je da se o tome glasuje. Taj je zahtjev popratio upozorenjem da će, u slučaju usvajanja rješenja koje nudi predlagatelj, uskoro uslijediti tiskanje novih putovnica, zdravstvenih iskaznica i drugih dokumenata u kojima je još uvijek sadržan JMBG.

Većina zastupnika dala je ovom amandmanu "zeleno svjetlo" (58 glasova "za", 24 "protiv" i 5 suzdržanih). Time su pokriveni i istovjetni zahtjevi Kluba zastupnika HDZ-a (**Vladimir Šeks** je njihov amandman povukao) te Kluba zastupnika HSP-HKDU-a. Spomenimo i amandmanski zahtjev Kluba zastupnika HNS-PGS-SBHS-a, da se u drugom stavku članka 7. iza riječi "imena" dodaju riječi "rođeno prezime za žene". Obrazlažući razloge zbog kojih je predlagatelj odbio taj amandman Vresk je napomenuo da svatko može promijeniti ime i prezime u posebnom upravnom postupku pred nadležnim tijelima upravne vlasti. Tek nakon toga takvi se podaci mogu upisivati u javne isprave. Predstavnica Kluba zastupnika dr. **Vesna Pusić** pojasnila je da je svrha njihova amandmana bila omogućiti ženama da se na osobnoj iskaznici predstave i svojim djevojačkim prezimenom. Međutim, nakon što su saslušali argumente predlagatelja odustali su od tog amandmana.

Unatoč obrazloženju **Josipa Vreska** da zbog tehničkih razloga zasad nije moguće izdavati osobne iskaznice elektroničkim putem, dr. **Petar Turčinović** je zahtijevao da se o njegovu amandmanu na članak 7. glasuje. U prilog tome spomenuo je da je nedavno donesen Zakon o elektroničkom potpisu i, želimo li kod rješavanja zahtjeva za elektronički potpis biti učinkoviti kao državna uprava, moramo predvidjeti takvu mogućnost makar za budućnost.

Uslijedilo je glasovanje, ali taj amandman nije prošao.

Ni Vlada ni većina nazočnih zastupnika nisu uvažili argumente **Jadranke Kosor** za brisanje visokih novčanih kazni predviđenih člankom 25. za osobe starije od 16 godina koje nemaju osobnu iskaznicu, te one koje u roku od tri dana ne oglase nestanak te isprave u "Narodnim novinama". Zastupnica smatra da će te kazne u prvom redu pogoditi mlade - učenike i studente - te starije osobe, za koje je po njenoj ocjeni previsoka i kazna od 100 kuna koja ih čeka zateknu li se bez osobne iskaznice. Međutim, ni taj amandman (riječ je o članku 26.) nije dobio "zeleno svjetlo". Predlagatelj je uvažio jedino njen prijedlog da se osobama starijima od 65 godina osobna iskaznica izdaje bez roka važenja.

Damir Kajin je na kraju zatražio da se zastupnici izjasne i o naknadno dostavljenom amandmanu Kluba zastupnika IDS-a, koji ide za tim da se pripadnicima vjerskih zajednica omogući da za izradu osobne iskaznice predoče fotografiju koja odgovara njihovim vjerskim nazorima. Predsjednik **Tomčić** je konstatirao da su ideesovci zakasnili sa svojim amandmanom (prema Poslovniku nakon utvrđenog roka amandman može podnijeti samo predlagatelj). **Josip Vresk** je dodao da Vlada ne bi prihvatila takav prijedlog ni da je bio podnesen pravovremeno. Budući da se tehnički izgled osobne iskaznice propisuje posebnim pravilnikom, sugerirao je podnositeljima amandmana da svoju inicijativu upute Ministarstvu unutarnjih poslova.

Nakon toga je predsjednik zaključio raspravu i dao na glasovanje Konačni prijedlog zakona. Ishod - većinom glasova nazočnih zastupnika donesen je Zakon o osobnoj iskaznici u predloženom tekstu, zajedno s prihvaćenim amandmanima. Na prijedlog Odbora za zakonodavstvo zastupnici su posebnim zaključkom obvezali Vladu RH i čelnike središnjih tijela državne uprave da izmijene donesene propise i druge podzakonske akte u kojima se utvrđuje obveza iskazivanja nacionalne pripadnosti, osim u slučaju kada je to zakonom utvrđeno.

M.Ko.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O ELEKTRONIČKOM POTPISU

Pravna podloga i zaštita

Hrvatski je sabor donio većinom glasova Zakon o elektroničkom potpisu čija primjena počinje 1. travnja 2002. godine. Najznačajnije posljedice djelovanja ovog Zakona bit će na području gospodarstva koje će dobiti time zakonsku osnovicu elektroničkog poslovanja što je izuzetno značajno za uključivanje Republike Hrvatske u svjetske gospodarske i tržišne procese, navodi predlagatelj, Vlada RH.

O Prijedlogu ovog zakona i raspravi pisali smo u "Izješćima", broj 314. od 10. prosinca 2001. na str. 35. pod naslovom: "Pridruživanje najnaprednijim zemljama", a u nastavku osvrnut ćemo se na razlike unesene u Konačni prijedlog ovog zakona.

O PRIJEDLOGU

Konačni prijedlog zakona sadrži određene razlike u odnosu na zakon iz prvog čitanja. Tako je (članak 34.) određeno da ministar znanosti i tehnologije pravilnikom utvrđuje tehnička pravila za osiguravanje povezanosti evidencija izdatih i opozvanih certifikata davatelja usluga certificiranja u RH uz prethodno mišljenje ravnatelja Državnog zavoda za normizaciju i mjeriteljstvo. Skraćeni su rokovi za donošenje provedbenih propisa na tri mjeseca, umjesto šest iz prijedloga zakona, a s obzirom na to da je primjena ovog zakona predviđena od 1. travnja 2002.

Izmjene su učinjene i u opisu razloga zbog kojih se zakon donosi s obzirom na primjedbu da bi uvodni dio zakona trebao sadržavati koncept elektroničkog potpisa i tehničke aspekte. U razlozima dat je i tražen pregled o subjektima u RH koji već funkcioniraju elektroničkim potpisom (Zagrebačka, Dalmatinska, Privredna i Credo banka i ZAP) uz napomenu da predstavnik predlagatelja nije imao ovlaštenja za detaljni uvid kod subjekta koji već primjenjuju neku od tehnologija elektroničkog potpisa. Napominje se pri tome da postojeći sustavi u primjeni

ne traže posebnu prilagodbu ovom zakonu koji ostavlja slobodu subjektima u primjeni tehnologije. Ako se sustavi otvaraju i postaju točka javne usluge moraju dodatno prijaviti obavljanje usluga certificiranja i ovisno o raspoloživoj organizaciji i tehnologiji u primjeni obavljaju djelatnost davanja usluga certificiranja odnosno izdavanja kvalificiranih certifikata.

Elektronički potpis u okviru državne uprave isključivo se oslanja na primjenu postojeće informatičke opreme i računalne mreže tijela državne uprave čija je izgradnja započeta. Napominje se da postupak uvođenja i uporabe elektroničkog potpisa u okviru državne uprave izravno ovisi o razini i intenzitetu primjene informatičke opreme i telekomunikacijske mreže u tijelima državne uprave. Izravni troškovi primjene elektroničkog potpisa odnose se na dodavanje odgovarajućih programskih rješenja za postojeću informatičku opremu koja se koristi za ostale aktivnosti iz djelokruga tijela državne uprave te određena organizacijska poboljšanja u procesu rada državne uprave (troškovi ne prelaze visinu sredstava potrebnih za redovno održavanje i unapređenje informatičkih sustava).

Opravdana je i utemeljena sugestija, navodi predlagatelj, da u dogledno vrijeme treba uputiti u saborsku proceduru Prijedlog zakona o elektroničkom poslovanju. Pri izradi zakonskog prijedloga o elektroničkom potpisu uvažene su Smjernice Parlamenta i Vijeća EU o elektroničkom potpisu, Modela zakona o elektroničkom potpisu Komisije UN za međunarodnu trgovinu (UNCITRAL) i Smjernice Parlamenta i Vijeća EU o elektroničkoj trgovini. Sadržaj Smjernica o elektroničkoj trgovini predmetno je povezan sa sadržajem Prijedloga zakona o elektroničkoj trgovini nositelj kojega je Ministarstvo gospodarstva i koji je u postupku izrade, a njime će se stvoriti pravni okvir za elektroničko poslovanje.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona a na tekst Konačnog prijedloga podnio je dva amandmana, prvi, na članak 18. stavak 2., odnosno odredbu koja govori da dozvola za izdavanje kvalificiranih certifikata ima značenje rješenja izdatog u upravnom postupku, jer da je ta odredba suvišna, i drugi, na članak 37. (inspekcijski nadzor) jer da nije prihvatljivo da inspektor može rješenjem zabraniti davanje usluga certificiranja pa se traži da takva zabrana bude privremena. Uz to, Odbor predlaže da predlagatelj preispita pojedine odredbe i u raspravi dade dodatna obrazloženja odnosno podnese vlastite amandmane kako bi se otklonile određene dvojbe (članci 17, 20, 23. i 30. - prava, obveze i odgovornosti potpisnika i davatelja usluga certificiranja).

Odbor za informiranje, informatizaciju i medije predložio je Hrvatskom saboru donošenje ovog zakona. Članovi tog Odbora izrazili su zadovoljstvo što je predlagatelj usvojio većinu njihovih primjedbi i prijedloga a posebno su istaknuli sugestiju, koju je predlagatelj usvojio, za izradu zakona o elektroničkoj trgovini.

RASPRAVA

Značajne posljedice za gospodarstvo

Najprije je ministrica pravosuđa, uprave i lokalne samouprave **Ingrid Antičević-Marinović** dodatno obrazložila ovaj zakonski prijedlog. S većim razvojem i opsegom primjene suvremene informacijske tehnologije, širokom primjenom osobnih računala i interneta kao i otvorene računalne mreže stvoreno je okruženje elektroničkoga poslovanja a time elektronički potpis postaje sve značajnija kategorija komunikacije i poslovanja. Za to je potrebna odgovarajuća pravna podloga koja će osigurati priznavanje

i pravnu zaštitu potpisa koji se primjenom informacijske tehnologije oblikuje u elektronički potpis i kao takav ugrađuje u elektroničke dokumente. No, primjerice, sustav elektroničkog potpisivanja ne odnosi se na pravne poslove kojima se vrši prijenos vlasništva ili se uspostavljaju druga stvarna prava na nekretninama, na oporučne poslove, imovinske, predbračne i bračne ugovore i druge pravne poslove u čijem bi zaključivanju i nadalje važio isključivo vlastoručni potpis.

Predloženim se zakonom želi stvoriti povjerenje najšire javnosti u djelovanje i uporabu elektronskog potpisa čime bi se potakla razmjena elektroničkih dokumenata kroz otvorene telekomunikacijske sustave.

Predloženim se zakonom želi stvoriti povjerenje najšire javnosti u djelovanje i uporabu elektronskog potpisa čime bi se potakla razmjena elektroničkih dokumenata kroz otvorene telekomunikacijske sustave. Istodobno želi se stvoriti prostor za intenzivnije djelovanje sustava elektroničke trgovine koja sve više postaje imperativ postizanja konkurentnosti na svjetskom tržištu. U sadašnjim okolnostima najznačajnije posljedice djelovanja ovog zakona bit će na području gospodarstva koje će time dobiti zakonsku osnovu elektroničkog poslovanja što je izuzetno značajno za uključivanje RH u svjetske gospodarske i tržišne procese, rekla je među ostalim ministrica.

Zatim je predsjednik Odbora za informiranje, informatizaciju i medije **Luka Roić (HSS)** prenio stajalište tog radnog tijela u vezi s ovim zakonskim prijedlogom nakon čega je rasprava otvorena.

Dr. sc. Ljerka Mintas-Hodak (HDZ) govorila je u ime Kluba zastupnika HDZ-a koji smatra, kako je rekla, da je ovaj zakonski projekt dobra polazna osnova za daljnji razvoj pravnog okvira ali i kvalitetnijeg korištenja elektroničkog komuniciranja i poslovanja u nas. Predlagatelj je imao sluha za mnoge sugestije ovog Kluba iznesene u prvom čitanju a napose u vezi s produljenjem roka za primjenu zakona.

U vezi s ovim zakonom trebat će provesti i analizu u odnosu na pojedine načine arhiviranja dokumenata a što će također zahtijevati znatno više vremena nego što preostaje do početka primjene zakona, no unatoč tome ovaj Klub misli da s primjenom zakona treba započeti što prije radi gospodarskih subjekata koji već koriste neku vrstu elektroničkog potpisa.

Možda bi bilo ekonomičnije, a sigurno i dobro prihvaćeno u našem poslovnom svijetu da se uz pripremu ovog zakonskog projekta uredilo i pitanje elektroničkog poslovanja ili trgovine, primijetila je zastupnica upozoravajući još jednom kao i pri prvom čitanju, da pri inspekcijskom nadzoru ne bi trebalo podrazumijevati uvijek i u svakom slučaju neograničeni uvid u podatke za izradu elektroničkog potpisa i za njegovo verificiranje jer na taj način može biti ugrožena potpuna tajnost i zaštita takvih osobnih i drugih podataka. U vezi s tim je naglasila da bi određena vrsta zaštite tih podataka bila korisna kako moguća šteta ne bi davatelju usluga certificiranja finansijski naškodila a i utjecala na kredibilitet sigurnosti upotrebe elektroničkog potpisa.

Klub zastupnika HDZ-a podržava ovaj Konačni prijedlog zakona uzimajući u obzir potrebu donošenja jednog ovakvog zakona kao i da je on u osnovi oslonjen na legislativu EU ali i da je predlagatelj spreman uvažiti naše specifične okolnosti, rekla je na kraju, među ostalim, zastupnica.

Pogodnosti i za građane

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je **dr. sc. Zdenko Franić (SDP)** naglašavajući da ćemo ovim zakonom prijeći rubikon koji je dijelio hrvatski kiber prostor od ostatka pravno uređenog takvog prostora. Zahvaljujući njemu poslovanje mnogih gospodarskih subjekata u RH ubrzo će se i olakšati, a naše će se gospodarstvo otvoriti prema Europi i svijetu, posebice na području financija. Stoga nije ni čudo da je prisak za donošenje ovog zakona dolazio prvenstveno iz redova gospodarstvenika, rekao je, među ostalim zastupnik, govoreći šire o prednostima poslovanja u uvjetima suvremene informacijske tehnologije ali i o širokoj primjeni ovog zakona koji anticipira i napredak tehnologije.

Treba pozdraviti činjenicu da je predlagatelj uvažio sugestije iz prvog čitanja da Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo sudjeluje u donošenju tehničkih pravila vezanih uz ovaj zakon, koji je, naglasio je zastupnik, u potpunosti usklađen sa smjernicama EU i njenom pravnom praksom.

No da ne bi sve bilo "ružičasto" potrebno je u Kazneni zakon unijeti i mnoge definicije do sada nepoznatih kaznenih djela vezanih uz računalni kriminalitet i to je još jedan zadatak koji stoji pred Ministarstvom pravosuđa ukoliko želimo da ovaj zakon i o elektroničkoj trgovini zaista saživi bez opasnosti od nepoželjnih popratnih pojava. Ovaj zakon, uz to što predstavlja izuzetni potencijal za brze i blagotvorne učinke na naše gospodarstvo, građanima može prištedjeti mnogo nerviranja i vremena provedenog pred raznim šalterima. Stoga SDP izuzetno pozdravlja donošenje ovog zakona te ističe da je to još jedno ispunjenje predizbornih obećanja SDP-a i stranaka vladajuće koalicije koja su bila usmjerena tehnološkom osuvremenjivanju i modernizaciji naše zemlje.

Luka Roić (HSS) govorio je u ime Kluba zastupnika HSS-a također naglašavajući da se sa sve većim razvojem i opsegom primjene informacijske tehnologije stvara okruženje elektroničkog poslovanja. Potvrđivanje izvornosti i autentičnosti i pristanka izdavatelja elektroničkog dokumenta povezano je s kategorijom potpisa. Stoga se sustavi elektroničkog poslovanja bez odgovarajućeg instrumenta priznavanja i zaštite potpisa koji se primjenom informacijske tehnologije oblikuje u elektronički potpis, teško mogu razvijati.

Predloženim zakonom želi se stvoriti povjerenje u djelovanje i uporabu elektroničkog potpisa kao i otvoriti proces za intenzivnije djelovanje sustava elektroničke trgovine. Njime se ne isključuje niti jedna tehnologija koja u skladu sa smjernicama EU osigurava otvorenu tržišnu utakmicu proizvođača opreme za izradu i uporabu elektroničkog potpisa kao i davatelja usluga certificiranja. Klub zastupnika HSS-a podržava i smatra iznimno važnim donošenje ovog zakona, kojim se rješavaju bitna pitanja kao što su pravo fizičkih i pravnih osoba na uporabu elektroničkog potpisa u upravnim, sudskim i drugim postupcima, poslovnim i drugim radnjama

itd. Bitno je naglasiti, smatra zastupnik, da je predlagatelj zakona vodio računa i detaljno obrazložio sve tehničke i financijske elemente uvođenja i primjene elektroničkog potpisa u tijelima državne uprave i sudstva. Klub zastupnika HSS-a smatra da treba pristupiti i što skorijoj izradi zakona o elektroničkoj trgovini i usklađivanju sa smjernicama parlamenta i Vijeća EU o elektroničkoj trgovini čime se zaokružuje okvir elektroničkog poslovanja. S obzirom na to da je većina primjedbi i prijedloga iz prvog čitanja prihvaćena, Klub zastupnika HSS-a prihvaća ovaj zakon, rekao je na kraju.

Informatizacija preduvjet za razvoj

Vesna Škare-Ožbolt (DC) u ime Kluba zastupnika DC-a podržala je donošenje ovog zakona kao važan segment u stvaranju pravnog okruženja za informatizaciju Hrvatske. Informatizacija koja obuhvaća tehnološku opremljenost, edukaciju za rad s tom opremom te pravni okvir za primjenu takve tehnologije nužan je preduvjet za razvoj Hrvatske i to treba biti prioritetan cilj, smatra ovaj Klub zastupnika. Ulaganje u informacijske

sustave višestruko će se vratiti kroz povećanje djelatnosti gospodarskih subjekata i državne uprave.

Poput predgovornika i zastupnica je govorila o prednostima elektroničkog potpisa te navela da se njime povećava brzina poslovanja i smanjuju troškovi a u svakodnevnom životu to bi ubuduće značilo (još nisu izgrađeni informacijski sustavi u javnom sektoru) prednosti elektroničke razmjene informacija u korištenju usluga državnih tijela - više se neće morati čekati na šalterima da bi se dobila domovnica, potvrda o prebivalištu itd., a isto će vrijediti i za otvaranje tvrtki ili započinjanje građevinskih radova a bit će i moguće da građani glasuju elektroničkim putem, rekla je među ostalim.

Klub zastupnika DC-a smatra da je predloženi zakon pripremljen na primjeren način jer su poštovane sve smjernice iz Rezolucije Europskog parlamenta, koja ostavlja više prostora za samostalno reguliranje uvjeta rada službi ovjeravanja certifikata. Budući da su te službe temelj pravne sigurnosti sudionika elektroničkog poslovanja trebao bi se tu naći i uvjet da osoblje koje radi u tim službama nije kažnjavano za djela

u odnosu na imovinu i isprave ali i jasnije odrediti uvjete njihove kvalificiranosti, predložila je, među ostalim. Strožijim uvjetima za rad davatelja usluga certifikata postigla bi se veća sigurnost u elektroničkom prijenosu informacija, rekla je zastupnica u ime Kluba zastupnika DC-a koji će podržati donošenje ovog zakona.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Prije glasovanja o Konačnom prijedlogu zakona ministrica Ingrid Antičević-Marinović izjasnila se u ime predlagatelja o podnesenim amandanima Odbora za zakonodavstvo, koje predlagatelj ne prihvaća, kako je rekla ministrica i za to dala dodatna obrazloženja, nakon čega je predsjednik Odbora Josip Leko povukao prvi amandman a za drugi (privremena zabrana davanja usluga certificiranja) zatražio glasovanje i većinom glasova amandman je prihvaćen.

Većinom glasova donesen je Zakon o elektroničkom potpisu u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanom.

Đ.K.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O OSIGURANJU

U skladu s WTO-om i Europskom unijom

Hrvatski sabor jednoglasno je donio predloženi Zakon kao rezultat usklađenja našeg zakonodavstva sa smjernicama Europske unije glede tretmana stranih osoba pri osnivanju društva za osiguranje u Republici Hrvatskoj.

O PRIJEDLOGU

O Prijedlogu zakona o izmjenama Zakona o osiguranju pisali smo u IHS-u, broj 306, na strani 18. U nastavku

ćemo stoga donijeti samo promjene koje je Zakon doživio u odnosu na prvo čitanje.

U zakon su tako ugrađene primjedbe Odbora za financije i Državni proračun. Prva se odnosila na to da se pitanja poznavanja hrvatskog jezika za članove uprave osiguravajućih društava riješi na istovjetan način u predmetnom zakonu, kao i u Zakonu o bankama koji je u pripremi. Druga uvažena primjedba odnosila se na to da se u članku 31, stavku 4. ne briše podstavak 9. nego da se zadrži ta odredba kojom se obvezuje osnivač

podružnice stranog društva da će u podružnici zaposliti najmanje dvije osobe s prebivalištem u Republici Hrvatskoj od kojih najmanje jedna govori hrvatski jezik i imaju ovlast osnivača stranog društva u poslovima koje osnivač obavlja preko podružnice.

RADNA TIJELA

Donošenje Zakona podržali su odbori za zakonodavstvo te za financije i državni proračun.

RASPRAVA

Uvodno je govorio zamjenik ministra financija **mr. sc. Damir Kuštrak**. Rekao je da je ovaj Zakon u odnosu na prvo čitanje doživio vrlo male izmjene te ih je iznio.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Dario Vukić (HDZ)**. Osvrnuo se na uvjete koje moraju ispunjavati najodgovorniji ljudi osiguravajućih društava i podružnica te rekao da je na taj način zakonodavac htio zaštititi malo i nestabilno tržište osiguranja u Hrvatskoj od mogućih financijskih potresa, od nestručnosti ili nekih krivih poslovnih odluka kao što su pokušaji financijskog inženjeringa i slično. Uz to je, smatra zastupnik, intencija bila i sačuvati osnovno pravilo koje važi u svim europskim zemljama da se poslovni razgovori i skupštine između pravnih osoba jedne zemlje održavaju na jeziku te zemlje. Upitao je potom je li temeljni kapital koji je predlagatelj Zakona propisao kao minimalni dovoljan da bi se pružila potpuna osiguravajuća zaštita domaćim pravnim i fizičkim osobama. Dodao je kako pojedina osiguravajuća društva na hrvatskom tržištu preuzimaju rizike koji višestruko premašuju njihov jamstveni kapital, a politika reosiguranja je u najmanju ruku upitna. Upitao je potom koliki je rizik za građane Hrvatske glede osiguranja života ako pojedino osiguravajuće društvo zbog određenih

razloga ode u likvidaciju. Većina osiguranika misli da ako su zaključili s nekim osiguranje da ono cjelokupnom imovinom stoji iza njihova uloga, pojasnio je zastupnik. Smatra da ako se već ide u promjene Zakona o osiguranju da je trebalo predložiti značajnije povećanje temeljnog kapitala. Ovako, kaže, ispada da se predložene izmjene provode zbog eventualne privatizacije Croatia osiguranja ili zbog nedavnih promjena u Allianz osiguranju. Tvrdi da se promjene provode s ciljem omogućavanja stranim menadžerima koji ne znaju hrvatski jezik da samostalno zastupaju osiguravajuće društvo. Drži kako ne stoji obrazloženje da se to radi zbog obezbe prema WTO-u i smjernicama Europske unije. Tu se osvrnuo na slovenski Zakon o osiguranju, rekavši kako su Slovenci otišli dalje od nas što se europskih integracija tiče i rješavaju tu problematiku na drugačiji način. U tu svrhu podnio je amandman na članak 2. stavke 1. i 2. te bi oni glasili: "Uprava osiguravajućeg društva mora imati najmanje dva člana koji društvo zastupaju i predstavljaju. Jedan od članova uprave mora biti imenovan predsjednikom uprave. Jedan od članova uprave društva, odnosno prokurist, ne smije biti ovlašten za samostalno zastupanje osiguravajućeg društva, odnosno prokurist ne smije biti ovlašten za samostalno zastupanje društva za ukupni opseg

poslova osiguranja i drugih poslova osiguranja za koje je društvo dobilo odobrenje za rad Direkcije za nadzor društava za osiguranje i za koje je upisano u registar Trgovačkog suda. Uvjete koje treba ispunjavati osoba kojoj se daje prokura, vrsta i način djelovanja prokure, opseg ovlasti iz prokure, uključivo i ograničenje u poduzimanju određenih radnji od prokuriste, utvrđuje statutom društva. Najmanje jedan član uprave društva mora poznavati hrvatski jezik. Najmanje jedan član uprave društva mora imati prebivalište u Republici Hrvatskoj". Drži da bi se tom promjenom predloženi Zakon izbalansirao i poklopio sa smjernicama Europske unije uz omogućavanje većeg zamaha našem tržištu osiguranja.

Tržište osiguranja u Hrvatskoj nedovoljno je razvijeno, rekao je u ime Kluba zastupnika SDP-a **Tonči Žuvela (SDP)**. Iznio je potom promjene koje ovaj Zakon donosi u odnosu na prvo čitanje, dodavši da će ih Klub zastupnika SDP-a podržati.

Budući da se nitko više nije javio za raspravu, zastupnici su prešli na glasovanje.

Predlagatelj je tada prihvatio amandman zastupnika Daria Vukića te je on postao sastavni dio Zakona o izmjenama Zakona o osiguranju, kojeg je Hrvatski sabor potom jednoglasno donio.

M.S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA O ZAJMU ZA STRUKTURNU PRILAGODBU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I MEĐUNARODNE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ

Hrvatski sabor je bez rasprave i većinom glasova donio predloženi Zakon temeljem kojeg će Republika Hrvatska dobiti 202 milijuna USD. Što se tiče zaključka čije donošenje je predložio Odbor za financije i državni proračun, on nije donesen jer nije dobio potrebnu većinu glasova.

Zakonom se potvrđuje Ugovor o SAL zajmu u iznosu 202 milijuna USD koji je namijenjen strukturnoj prilagodbi odnosno potpori Vladinom programu strukturnih i institucionalnih reformi. SAL zajam također

nadopunjuje makroekonomski program kojeg podupire MMF-ov standby aranžman.

Glavni ciljevi zajma su sljedeći: povećanje fleksibilnosti i efikasnosti gospodarstva koje bi stvorilo radna mjesta i potaknulo rast izvoza, jačanje tržišnih institucija i fiskalne discipline te poboljšanje sustavnog okvira poticaja za konkurentnije gospodarstvo, što bi dovelo do stvaranja okruženja povoljnijeg za jačanje i razvoj malog i srednjeg poduzetništva i smanjenje "sive ekonomije".

Program strukturnih i institucionalnih reformi što ga pomaže SAL obuhvaća pet područja:

Poboljšanje koordinacije i upravljanja u donošenju ekonomske politike od najveće je važnosti za uspješnu provedbu predviđenih strukturnih reformi, za koje bi bilo potrebno donijeti jasnu i sveobuhvatnu međusektorsku politiku. U tom smislu postoji jaka potreba za poboljšanjem koordinacije i sposobnosti za postizanje konsenzusa među institucijama koje sudjeluju u

definiranju Vladine ekonomske politike.

Povećanje fiskalne discipline od izuzetne je važnosti za postizanje predviđene fiskalne prilagodbe. Ono će uključivati: poboljšanja u procesu donošenja proračuna, smanjenje izravnih i ukidanje neizravnih subvencija, praćenje izdavanja državnih jamstava te poboljšanja u zdravstvenom i mirovinskom sustavu.

Jačanje tržišnih institucija i konkurentnosti gospodarstva potrebni su radi povećanja fleksibilnosti, kao i efikasnosti gospodarstva, i stvaranja povoljnog poslovnog okruženja za privlačenje domaćih i stranih investitora.

Povećanje fleksibilnosti na tržištu rada preduvjet je za rješavanje nezaposlenosti i olakšanje restrukturiranja poduzeća, kao i ponovnog zapošljavanja radne snage.

Jačanje socijalne zaštite potrebno je radi ublažavanja socijalnih posljedica reformskih mjera predviđenih u Vladinom programu strukturnih reformi.

Uspješna provedba ovih reformi trebala bi osigurati održiv razvoj Republike Hrvatske i ojačati njezinu

makroekonomsku stabilnost, te time omogućiti lakšu i bržu integraciju u europske strukture. Mjere što ih potpomaže SAL zajam pomoći će i u otvaranju novih radnih mjesta putem razvoja novih poduzeća, a osobito malog i srednjeg poduzetništva u Hrvatskoj.

Važno je naglasiti da je zajam Banke odobren s rokom otplate 15 godina što uključuje 5 godina počeka na glavnice. Zajam u iznosu od 202 milijuna USD bit će isplaćen u dvije tranše: prva, od 102 milijuna USD, bit će isplaćena kad Ugovor o SAL zajmu stupi na snagu, a druga nakon ispunjenja uvjeta za isplatu (navedenih u članku 2. odjeljak 2d i Rasporedu 3. Ugovora o SAL zajmu), otprilike dvanaest mjeseci nakon isplate prve tranše.

Republika Hrvatska se kao zajmo-primac obvezala temeljem Ugovora o SAL zajmu redovito i u potpunosti izvršavati sve financijske obveze koje proizlaze u svezi s provedbom tog zajma.

Republika Hrvatska je dužna pravovremeno planirati i osigurati sredstva za otplatu glavnice, kamate i drugih troškova u okviru odgo-

varajućih stavki državnih proračuna za razdoblje od 2002. do 2016. godine. U Državnom proračunu za 2002. godinu osigurana su sredstva za otplatu kamate i drugih troškova u iznosu 50.080.800,00 kuna.

Donošenje predloženog Zakona podržali su **odbori za zakonodavstvo te za financije i državni proračun**. Odbor za financije i Državni proračun ujedno je predložio i donošenje zaključka kojim bi se obvezala Vlada da od samog početka razgovora informira Hrvatski sabor o tijeku i postupcima vezanim uz određene financijske aranžmane koje Vlada želi sklopiti s međunarodnim financijskim institucijama.

Glede predloženog Zakona govorio je jedino zamjenik ministra financija **mr. sc. Damir Kuštrak**. Rekao je kako se tu radi o vrlo važnom i povoljnom kreditu, koji se može, ukoliko ovaj Zakon bude donesen, realizirati već u veljači. Brzina njegove realizacije je bitna zbog toga što je predviđeno da pola njegovog iznosa bude utrošeno u Proračunu za ovu godinu. Ukazao je potom i na tiskarsku grešku da se glavnica otplaćuje 15 godina. Rok otplate je, kaže, deset godina.

M.S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA O SURADNJI IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE REPUBLIKE INDIJE U BORBI PROTIV MEĐUNARODNE NEDOPUŠTENE TRGOVINE OPOJNIM DROGAMA I PSIHOTROPNIM TVARIMA, MEĐUNARODNOG TERORIZMA I ORGANIZIRANOG KRIMINALA

Suradnja i uzajamna pomoć

Jednoglasno i hitnim postupkom donesen je ovaj Zakon, čija je provedba u djelokrugu Ministarstva unutarnjih poslova i kojim se potvrđuje Ugovor prema kojem će ugovorne stranke surađivati i uzajamno pružati pomoć na određenim područjima.

O PRIJEDLOGU

Predloženim se zakonom potvrđuje Ugovor o suradnji između Vlade RH i Vlade Republike Indije u borbi protiv

međunarodne nedopuštene trgovine opojnim drogama i psihotropnim tvarima, međunarodnog terorizma i organiziranog kriminala (potpisan u svibnju 2001.), kako bi njegove odredbe u smislu članka 140. Ustava Republike Hrvatske postale dio unutarnjeg pravnog poretka, navodi predlagatelj, Vlada RH.

Ovim Ugovorom regulirana su pitanja neposredne suradnje u sprječavanju, suzbijanju i otkrivanju kaznenih djela te obavljanju određenih istražnih radnji, izvješćivanju, poduzimanju mjera, načina razmjene

informacija i oblici ocjenjivanja i poboljšanja provedbe Ugovora.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog zakona a na tekst Konačnog prijedloga podnio je dva amandmana radi nomotehničkog uređivanja izričaja (stupanje na snagu zakona umjesto "donošenje").

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost odlučio je nakon rasprave predložiti Hrvatskom

saboru donošenje ovog zakona. U raspravi je ocijenjeno da potvrđivanjem ovog Ugovora Republika Hrvatska izražava svoju spremnost za neposrednu suradnju s Republikom Indijom u borbi protiv danas najvećeg društvenog zla u međunarodnim okvirima. Isti prijedlog o donošenju ovog zakona dao je i **Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** te **Odbor za obitelj, mladež i sport**. Članovi ovog potonjeg radnog tijela u raspravi su izrazili zadovoljstvo što je ovaj ugovor potpisan a jedina primjedba se odnosila na predugo razdoblje od dana potpisivanja do podnošenja na potvrđivanje Hrvatskom saboru. Izražena je i želja da sličnih ugovora bude potpisano i ratificirano sa što više zemalja u svrhu sprječavanja širenja zloraba opojnih droga, međunarodnog terorizma i organiziranog kriminala.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskog sabora najprije je govorio **dr. sc. Ante Simonić** (HSS) u ime Kluba zastupnika HSS-a. Golem problem koji se obuhvaća ovim zakonom ogledava se u strašnim

stradanjima ljudi zbog droge, terorizma ili organiziranog kriminala. U Hrvatskoj je 15.000 ljudi neposredno zahvaćeno problemom droge, na svjetskoj razini promet drogom doseže vrijednost oko 600 milijardi dolara i to je jedna od najunosnijih trgovina iza trgovine oružjem a ispred trgovine naftom. U Hrvatskoj je tijekom 2000. godine za kupnju ilegalnih sredstava ovisnosti potrošeno oko 800 milijuna kuna, naveo je, među ostalim zastupnik naglašavajući da problem ovisnosti postaje golem politički problem i da traži čvrstu političku odluku da se na ilegalnom tržištu i u svim drugim oblicima stane na kraj ovoj pošasti. Stoga Klub zastupnika HSS-a apsolutno podržava donošenje ovog zakona, rekao je na kraju.

Branislav Tušek (SDP) podsjetio je da je u nekoliko navrata uz zakonsko potvrđivanje raznih ugovora govorio o potrebnim sredstvima za provođenje tih zakona no da nikada nije dobio odgovor od predlagatelja. Ovdje se kaže da provođenjem ovog zakona ne nastaju posebne financijske obveze za koje bi trebalo osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu ali se Ugovorom definira suradnja i putem sastanaka stručnjaka, zatim, predviđeno je osnivanje zajedničkog odbora

za usklađivanje provedbe ovog Ugovora a koji će održavati sastanke naizmjenično u Republici Hrvatskoj i Republici Indiji te da će svaka ugovorna strana snositi troškove koje se pojave na njezinom državnom području. Vjerojatno da ove aktivnosti traže financiranje pa gdje će se onda naći za to potrebna sredstva, pitao je zastupnik i zatražio od predlagatelja da promijeni spomenutu rečenicu o sredstvima za provođenje ovog zakona i da se navede da su potrebna određena financijska sredstva za provođenje ovog zakona (MUP).

Rasprava je zatim bila zaključena.

Glasovanjem zastupnici su najprije prihvatili amandmane Odbora za zakonodavstvo (predstavnik predlagatelja nije bio nazočan) a zatim i jednoglasno (89 "za") prihvatili Zakon o potvrđivanju Ugovora o suradnji između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Indije u borbi protiv međunarodne nedopuštene trgovine opojnim drogama i psihotropnim tvarima, međunarodnog terorizma i organiziranog kriminala u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanima.

Đ.K.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE O SURADNJI U ZAŠTITI OD PRIRODNIH I CIVILIZACIJSKIH KATASTROFA

Međudržavna suradnja u zaštiti od katastrofa

Hrvatski sabor je većinom glasova i hitnim postupkom donio Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Vlade RH i Vijeća ministara BiH o suradnji u zaštiti od prirodnih i civilizacijskih katastrofa, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Vlada Republike Hrvatske, zajedno s prihvaćenim amandmanom Odbora za zakonodavstvo. Ovim Zakonom potvrđuje se Sporazum sklopljen između hrvatske Vlade i Vijeća ministara BiH o suradnji u zaštiti od prirodnih i civilizacijskih katastrofa.

O PRIJEDLOGU

Predlagatelj zakona je Vlada Republike Hrvatske. Kod utvrđivanja dnevnog reda zastupnici su prihvatili primjenu hitnog postupka kod donošenja ovog zakona.

Hrvatska i Bosna i Hercegovina imaju obostrani interes za međusobnu suradnju na području sprječavanja i ublažavanja posljedica prirodnih i civilizacijskih katastrofa. Ovim zakonom potvrđuje se Sporazum

između Vlade RH i Vijeća ministara BiH o suradnji u zaštiti od prirodnih i civilizacijskih katastrofa, kako bi njegove odredbe postale dio unutarnjeg pravnog poretka. Predmetnim Sporazumom ugovorne strane preciziraju načine i oblike suradnje u zaštiti civilnog stanovništva, materijalnih dobara i okoliša od prirodnih i civilizacijskih katastrofa. U tom se okviru posebno određuje planiranje i provedba mjera zaštite od požara, poplava, potresa, onečišćenja, radio-

loških opasnosti, industrijskih i drugih katastrofa koje mogu imati prekogranične posljedice. Provođenjem ovog Zakona ne nastaju posebne financijske obveze za koje bi trebalo osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu RH.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se Zakon donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor podnosi amandman na članak 4. stavak 1., čime se nomotehnički uređuje izričaj.

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost također je proveo raspravu o tekstu Prijedloga zakona. Članovi Odbora suglasni su s prijedlogom da se Zakon donese po hitnom postupku, uvažavajući prirodu i postupak zaključivanja međunarodnih ugovora. U raspravi je ocijenjeno da će potvrđivanjem predloženog Sporazuma RH i BiH ostvariti obostrane interese na području zaštite od požara, te sprječavanja i ublažavanja posljedica prirodnih i civilizacijskih katastrofa. Na tekst Konačnog prijedloga zakona nije bilo primjedbi.

RASPRAVA

Predstavnik predlagatelja, zamjenik ministra unutarnjih poslova, gospodin **Josip Vresk** dodatno je obrazložio prijedlog. Reкао je da je ovaj zakon zapravo ratifikacija, da ima svega dva članka, te da neće izazvati posebne troškove za Republiku Hrvatsku. Naglasio je da je druga stvar trošak izvršavanja ugovornih prava i ugovornih obveza, ali iz samog ugovora, ne iz zakona. Također je rekao da se dosad na polju vatrogastva suradnja s BiH obavljala na način da se ad hoc tražila pisana suglasnost nadležnih tijela državne izvršne vlasti BiH. Na kraju je zamolio zastupnike da donesu ovaj Zakon.

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** govorio je zastupnik **Petar Žitnik (HSS)**. Reкао je da je svaki sporazum koji ide za tim da se pojača zaštita od prirodnih i civilizacijskih katastrofa dobro došao, pa tako zastupnici HSS-a pozdravljaju ovaj Sporazum sa susjednom državom BiH. Osvrnuo se

na katastrofalne požare koji su harali našim priobaljem prethodne godine i gdje nismo bili u stanju sami savladati stihiju, pa nam je pomoć drugih bila dragocjena. Reкао je da Klub zastupnika HSS-a smatra da je tekst Sporazuma dobro sročeno te da od njega svi, kako mi u Hrvatskoj tako i naši susjedi u BiH možemo imati samo koristi. Naglasio je da iako Sporazum regulira pomoć kod nastale katastrofe, dakle ponašanje kada je katastrofa već nastala, on ipak u sebi ima i određeni preventivni karakter.

U ime **Kluba zastupnika SDP-a** govorio je zastupnik **Ivan Ninić (SDP)**. Reкао je da Klub zastupnika SDP-a s odobravanjem prihvaća Prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma. Prisjetio se događaja prije dvije, tri godine kada su požari harali diljem Dubrovačke i Šibensko-kninske županije. Zastupnici SDP-a podržavaju ovaj sporazum jer će se na taj način zajedničkim planiranjem i provedbenim preventivnim mjerama sa susjednom državom BiH na području zaštite od poplava, potresa i požara omogućiti djelotvornije postupanje. Međusobnim obavješćivanjem na vrijeme o opasnostima, nastanku i posljedicama katastrofa ili će se spriječiti ili znatno smanjiti katastrofe. Zajednički treba sudjelovati u što bržem osposobljavanju pripadnika civilne zaštite i drugih pripadnika spasilačkih ekipa i stručnjaka u zaštiti, razmjeni znanstvenih i tehničkih podataka, te suradnji pri razvijanju i proizvodnji opreme za spašavanje. Na kraju je zastupnik Ninić rekao da su nam ovakvi sporazumi sve potrebniji, naročito sa svim susjednim zemljama jer katastrofe kao što su potresi, poplave i požari ne biraju zemlje i zajednički su problem svih.

Tada je uslijedila pojedinačna rasprava.

Zastupnik **Ante Simonić (HSS)** rekao je da upravo stoga što je opasnost od katastrofičnih zbivanja i kriza stalno prisutna u mnogim zemljama, postoje stalno spremne profesionalne visokostručne institucije koje se bave upravljanjem krizama ili izvanrednim situacijama tijekom rata i mira. Najčešće na čelu takvih institucija postoji samostalno tijelo državne uprave koje okuplja stručnjake za različita područja s velikim ovlastima u djelovanju. Njihovi učinci su zadovoljavajući ako upravljaju sustavom zaštite i spašavanja ljudi, životinja, okoliša i

dobara, te ako štuku međunarodno prihvaćenu doktrinu funkcioniranja u smislu ublažavanja krize, kvalitetne pripravnosti, učinkovitog djelovanja u krizi te poticanja oporavka ili obnove. Takvi sustavi postoje primjerice u SAD-u, Njemačkoj, Velikoj Britaniji, Francuskoj i NATO-u. Organizirano upravljanje krizama i izvanrednim stanjima se ubraja među najsloženije visokostručne djelatnosti jer pretpostavlja sustav sinhroniziranog djelovanja policije, vatrogastva, vojske, zdravstva, vodoprivrede, šumarstva, prometa, humanitarnih i sportskih institucija, obrazovnih i vladinih institucija, hidrometeorološke, seizmološke, informacijske službe, karitativnih institucija itd. O sigurnosnom i gospodarskom značenju ove problematike u Hrvatskoj kazuju brojni podaci. U mirnodopskim uvjetima opisana krizna stanja dnevno odnose najmanje 800 tisuća američkih dolara u našoj domovini. Najveće su štete od suše oko 42% od spomenutog iznosa što se ogledava u činjenici da je npr. tijekom 2000. godine u Hrvatskoj izgorjelo oko 70 tisuća hektara šume i drugog raslinja. Zatim tu su štete od snijega, mraza, tuče i oluja koje iznose 26% spomenutog iznosa. Zatim su tu potresi 17%, požari 6%, poplave 5% itd. Nažalost, u Hrvatskoj tijekom rata, 1993/94. godine raspušten je i do danas nije ustrojen sustav upravljanja krizama pa postoji mnoštvo nedovoljno povezanih udruga i pojedinaca. Zastupnik Simonić smatra da je neprijeporno točno da Hrvatska i BiH imaju obostrane interese za međusobnu suradnju na području sprječavanja, odnosno ublažavanja posljedica prirodnih i civilizacijskih katastrofa. U tom se smislu u ovom Zakonu određuje planiranje i provedba mjera zaštite od požara, poplava, onečišćenja, potresa, radioloških opasnosti, industrijskih i drugih katastrofa koje mogu imati prekogranične posljedice. Gospodin Simonić zaključno je rekao da podržava donošenje ovog Zakona i to po hitnom postupku.

Zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** rekla je da se javila za riječ samo da bi zamjenika ministra unutarnjih poslova upozorila na mogućnost da se jedan dio članka 11. Sporazuma uskladi sa Zakonom o suzbijanju zloporabe opojnih droga koji je nedavno donesen u Saboru, gdje se vrlo jasno kaže, koliko se droge u medicinske svrhe može unijeti u

zemlju, odnosno iznijeti. Sporazum je potpisan 1. lipnja 2001. godine, dakle, prije donošenja ovog Zakona. U Sporazumu stoji da se lijekovi koji sadrže narkotike i psihotropne tvari mogu unijeti samo u količinama koje su potrebne za hitnu medicinsku pomoć, a u Zakonu se to vrlo precizno regulira. "Prema tome bilo bi dobro u budućnosti razmišljati i o tome da se ovaj Sporazum uskladi sa Zakonom", rekla je zastupnica Kosor.

Time je okončana rasprava. Predstavnik predlagatelja, zamjenik ministra unutarnjih poslova, gospodin **Josip Vresk** dao je završnu riječ. Kratko se osvrnuo na govor zastu-

pnice Kosor. Rekao je da se radi o stavku 4. članka 11, odnosno stavku 5. članka 11. međudržavnog ugovora, a on ima u hijerarhiji pravnih propisa mjesto iznad nacionalnih zakona, te bi zapravo zakon trebalo uskladiti s tim ugovorom, a ne obrnuto.

Ovime je zaključena rasprava o tekstu zakona.

GLASOVANJE

O podnesenom amandmanu Odbora za zakonodavstvo predstavnik predlagatelja nije se očitovao, jer ga nije

bilo. Tada su zastupnici, po prijedlogu predjedavatelja, glasovali o podnesenom amandmanu. Utvrđeno je da je amandman prihvaćen većinom glasova sa 91 glasom "za" i 1 "suzdržanim".

Tada se glasovalo o Konačnom prijedlogu zakona. Utvrđeno je da je većinom glasova, sa 91 glasom "za" i 1 "protiv" donesen Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Vlade RH i Vijeća ministara BiH o suradnji u zaštiti od prirodnih i civilizacijskih katastrofa u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanom.

S.F.

NAKNADNO GLASOVANJE

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O BRDSKO-PLANINSKIM PODRUČJIMA

Novi zakon o brdsko-planinskim područjima

U prosincu lani zastupnici Hrvatskoga sabora raspravljali su, ali nisu glasovali o Prijedlogu i Konačnom prijedlogu zakona o brdsko-planinskim područjima (predlagatelj Klub zastupnika SDP-a). O tome smo pisali u broju 319 od 24. siječnja 2002. na stranama 18 do 23 pod naslovom: "Zakon o brizi i skrbi o brdsko-planinskim područjima". Na 19. sjednici Hrvatskoga sabora u siječnju ove godine rasprava je okončana izjašnjavanjem o amandmanima i glasovanjem o predloženom zakonu. Tome je prethodilo glasovanje o prijedlogu Kluba zastupnika HDZ-a da se zakon uputi u drugo čitanje, ali većinom glasova zastupnika (61 glas "za", 18 glasova "protiv" i 12 "suzdržanih") prijedlog nije prihvaćen. Na prvom ovogodišnjoj sjednici nastavljen je rad na okončanju ove teme izjašnjavanjem o podnesenim amandmanima.

Predstavnik predlagatelja zakona zastupnik **Dragutin Vrus** prihvatio je gotovo sve amandmanske zahtjeve Odbora za zakonodavstvo. Samo je

djelomično prihvatio amandman Odbora na članak 6. stavak 1. Prijedlog je Odbora da se u tom članku briše pojam "stalnim" uz obrazloženje da prebivalište nije određivo kao stalno ni kao privremeno ili povremeno. Istodobno upozorava da se plodine, (riječ je o ubiranju, bez naknade, šumskih plodina), smiju ubirati uz uvjete i na način utvrđen posebnim zakonima i na temelju njih donesenih propisa pa s tim u vezi predlaže da se iza riječi "plodinama" dodaju riječi "u skladu s propisima". Zastupnik **Vrus** nije prihvatio prijedlog da se briše riječ "stalnim", uz obrazloženje da je predlagatelj zakona dao svoj amandman u svezi s određivanjem prebivališta i boravišta, ali jeste prijedlog Odbora da se dodaju riječi "u skladu s propisima". Odbor se s time složio.

Slijedećim amandmanom Odbor je predložio da se u članku 12. stavku 1. riječi "i boravi na brdsko-planinskom" zamijeni riječima "na tom području", a iza riječi "od" dodaju riječi "dana

početka". Također je zatražio da se riječi "te boravi" brišu u stavku 2. Tim amandmanom Odbor uređuje izričaj i izostavlja propisivanje obveze boravka osobe na tom području uz već utvrđeno prebivalište. Predlagatelj je djelomično prihvatio taj amandman tj. samo prijedlog da se dodaju riječi "dana početka", ali ostalo nije jer je usuglašen izričaj s drugim propisima. Odbor se složio s prijedlogom predlagatelja.

Isto je bilo i s amandmanskim zahtjevom Odbora na članak 13. stavak 2. gdje je ovo radno tijelo uz isto obrazloženje zatražilo da se riječ "zaposlenik" zamijeni riječju "radnika", brišu riječi "i boravi", a riječi "stupanja na snagu" zamijeni riječima "dana početka primjene". Zastupnik **Vrus** nije prihvatio zahtjev Odbora da se briše riječ "boravi", uz objašnjenje da je usuglašen izričaj s drugim propisima, a ostale je prijedloge vezane uz članak 13. prihvatio. I ovaj je prijedlog prihvatio Odbor.

Uz obrazloženje da uređuje izričaj Odbor je amandmanski intervenirao

u članku 15. stavcima 1, 2. i 3. (porezne povlastice kod mjera za poticaj ulaganja) ali predlagatelj zakona to nije prihvatio konstatacijom da je izričaj usuglašen s drugim propisima. Nakon toga Odbor je povukao ovaj amandman.

Prosudujući nužnim utvrditi obvezu podnošenja prijedloga u određenom roku za jedinice lokalne samouprave, odnosno obvezu Vlade, da u roku od najviše šest mjeseci donese odluke o razvrstavanju tih jedinica u skupine Odbor je amandmanski intervenirao u tom smislu predloživši novi članak 22a, ali predstavnik predlagatelja zakona to nije uvažio objasnivši da je taj zahtjev riješen amandmanom predlagatelja. Uvaživši to obrazloženje predstavnik Odbora **Josip Leko (SDP)** povukao je taj amandman Odbora.

Prvi amandmanski zahtjev **mr. sc. Ive Škrabala (HSLŠ)** nije prihvatio zastupnik Vrus. HSLŠ-ov je zastupnik predložio da se u članku 3. stavku 3. poslije četvrte alineje doda nova alineja koja glasi: "znatna oštećenja šumskih ekosustava zbog djelovanja kiselih kiša". S tim u vezi navodi da se u Gorskot kotaru veliki broj crnogoričnih vrsta drveća nalazi u zadnjim stupnjevima oštećenja, što svakako mora poslužiti kao dodatno mjerilo za određivanje karaktera brdsko-planinskog područja od posebne državne skrbi. Kako smo već kazali predlagatelj zakona to nije prihvatio uz opasku da u zakonskom prijedlogu kriterij ("i druge prirodne sile") na temelju kojeg brdsko-planinska područja posebne državne skrbi ulaze u drugu skupinu podrazumijeva i oštećenja šumskih ekosustava zbog djelovanja kiselih kiša. Dodao je još kako će vjerojatno Gorski kotar ući u prvu skupinu brdsko-planinskih područja posebne državne skrbi.

Glasovanjem zastupnici nisu prihvatili ovaj amandman zastupnika Škrabala.

Istu je sudbinu doživio i slijedeći amandman istoga zastupnika da u brdsko-planinskim područjima pravne osobe i građani koji obavljaju prodaju drvnih sortimenata kao proizvođa iskorištavanja šuma plaćaju šumski doprinos u visini 12,5 posto od prodajne cijene proizvoda. Takav bi se zahtjev trebao riješiti Zakonom o šumama, primijetio je Dragutin Vrus i odbio prihvatiti amandman, a isto su postupili i zastupnici.

Posljednjim svojim amandmanom zastupnik Škrabalo intervenirao je u članku 22. tražeći da se za provođenje ovoga Zakona umjesto predloženih 75 posto u proračunu RH osigura 80 posto, a 20 posto u proračunu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, a ne 25 posto kako je sugerirao predlagatelj zakona. Zastupnik Vrus odbio je prihvatiti takav prijedlog uz obrazloženje da je to pitanje osiguravanja sredstava riješeno amandmanom predlagatelja (Kluba zastupnika SDP-a). Glasovanjem zastupnici su samo potvrdili da su istog mišljenja i nisu prihvatili amandman.

Dodavanjem stavka 1. u članku 7. **Klub zastupnika HSS-a** želio je dati doprinos zadržavanju mladih u krajevima u kojima je naseljenost najmanja u Hrvatskoj. U ime predlagatelja zakona zastupnik Vrus prihvatio je amandman, ali u nešto izmijenjenom tekstu. Predložio je, naime, da prednost za ostvarivanje prava na koncesiju poljoprivrednog i šumskog zemljišta te drugog prirodnog bogatstva imaju pod istim uvjetima fizičke i pravne osobe s prebivalištem, odnosno sjedištem u jedinici lokalne samouprave na brdsko-planinskom području. Ako više osoba iz stavka 1. ovoga članka ima jednake uvjete

prednost se daje osobi koja svojim programom jamči veće zapošljavanje radnika koji imaju prebivalište na brdsko-planinskom području. Klub zastupnika HSS-a složio se s takvim prijedlogom zastupnika Vrusa.

S tri se amandmanska prijedloga javio SDP-ov zastupnik **Branislav Tušek**. Novim člankom 15. zastupnik je predložio dodatnu, odnosno posebnu poticajnu mjeru za stipendiranje i povratak, nakon okončanja studija, studenata s prebivalištem u brdsko-planinskim područjima. Iako je za tu ideju kazao da je dobra **Dragutin Vrus** nije prihvatio taj amandman naglašivši da bi se takvo što trebalo riješiti Vladinom uredbom. Izrazivši zadovoljstvo Vladinim projektom "s faksa na posao" zastupnik **Branislav Tušek** povukao je ovaj, a u dogovoru s predlagateljem i preostala dva svoja amandmana (novi članak 16, i novi stavci 2. i 3. u članku 17).

Sa četiri amandmanska prijedloga javio se sam predlagatelj zakona (**Klub zastupnika SDP-a**) kojim je intervenirao u članku 6. stavku 1., i članku 22. te kroz novi članak 9a, novu glavu IV. Prijelazne i završne odredbe, a napose članke 21 a. i 22 b. O tome smo detaljnije pisali prikazujući zakonski prijedlog u broju 319, a o amandmanima se nije glasovalo jer ih je predstavnik predlagatelja prihvatio.

Time je izjašnjavanje o amandmanima okončano, a zatim su zastupnici većinom glasova, sa 94 "za" i jednim "suzdržanim", donijeli Zakon o brdsko-planinskim područjima u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanima. Posebnim zaključkom (87 glasova "za" i 6 "suzdržanih") Stručna služba Hrvatskoga sabora ovlaštena je da obavi redakciju teksta zakona, prije njegove objave u "Narodnim novinama".

J.Š.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PODRUČJIMA POSEBNE DRŽAVNE SKRBI

Posebna skrb temeljem četiriju kriterija

Proširenje područja posebne državne skrbi uvođenjem treće skupine tih područja te povrat privremeno oduzete imovine koju privremeno koriste prognanici, temeljne su odrednice predloženog Zakona. Prijedlog je podnijela Vlada Republike Hrvatske, a zastupnici su ga, unatoč brojnim prigovorima iznesenim u raspravi, podržali većinom glasova i propustili u drugo čitanje.

O PRIJEDLOGU

Kategorija područja posebne državne skrbi ne bi trebala uključivati jedino činjenicu okupiranosti, već opću ocjenu razvijenosti teritorijalnih jedinica. Zato se predlaže proširenje područja posebne državne skrbi, odnosno primjene novog načina u određivanju područja o kojima RH posebno skrbi. Uvela bi se stoga i treća skupina spomenutih područja, a definiranje prostornog obuhvata te skupine temelji se na znanstvenoj analizi, koja je rezultirala definiranjem kriterija te postupka odabira i kombinacija pokazatelja koji ih najbolje oslikavaju kao područja Hrvatske koja zaostaju u razvoju. Kao polazna točka upotrijebljeni su kriteriji koji se primjenjuju na razini Europske unije kod provođenja strukturne razvojne politike. Imajući u vidu hrvatske specifičnosti, ekspertna skupina definirala je četiri kriterija razvijenosti općina: kriterij ekonomske nerazvijenosti, kriterij strukturnih poteškoća, demografski kriterij i posebni kriteriji. Ovakav način određivanja područja o kojima država mora posebno skrbiti trebalo bi biti tehničko polazište za početak procesa modernijeg i sustavno osmišljenog pristupa regionalnog razvoja Republike Hrvatske. Ujedno se očekuje ravnomjerno i jasno razvrstavanje općina i gradova u predviđene tri skupine područja

posebne državne skrbi. Kao važnu posljedicu primjenom predloženog Zakona predlagatelj je istaknuo i utvrđivanje i primjenu koherentnog postupka povrata privremeno oduzete imovine. Ta imovina bi se vratila vlasnicima uz osiguranje stambenog zbrinjavanja privremenih korisnika. Za provedbu ovog dijela Zakona potrebno je oko 600 milijuna kuna koje će se osigurati kreditom kod međunarodnih financijskih institucija.

RADNA TIJELA

Odbori za zakonodavstvo, za gospodarstvo, razvoj i obnovu, za rad, socijalnu politiku i zdravstvo te za useljenišvo smatraju da predloženi zakon treba biti prihvaćen u prvom čitanju, uz iskazivanje određenih primjedbi i prijedloga.

Odbor za zakonodavstvo smatra da bi trebalo preispitati rješenje glede gubitka prava na stambeno zbrinjavanje uz prijedlog dopune te odredbe kako bi bilo razvidno da se ona odnosi na gubitak stambenog zbrinjavanja shodno ovom Zakonu. Zatim, doraditi izričaj članaka 15. i 22. čime bi bilo jasno koja tijela vode postupak glede zatraženog povrata imovine. Odbor se također nije složio sa smanjivanjem ili ukidanjem nekih povlastica.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu iskazao je stav prema kojem bi trebalo donijeti novi Zakon ili pročišćeni tekst Zakona o područjima posebne državne skrbi s obzirom na brojne izmjene i dopune koje otežavaju njegovo praćenje.

Stav Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo bio je da je povratak imovine i adekvatno zbrinjavanje prognanika složeno ljudsko i financijsko pitanje koje država mora što pravednije riješiti. Ukazano je i na potrebu stimulacije države kako bi se područja o kojima je riječ brže

razvijala, dok su kao nužan uvjet toga istaknuli rješavanje stambenog pitanja i zapošljavanja. Također su se založili za izradu pročišćenog teksta ovog Zakona.

Odbor za useljenišvo ukazao je pak na promjenu članka 8. stavka 2. kojom se određuje da pravo na stambeno zbrinjavanje gube oni prognanici koji u drugim državama imaju u vlasništvu stan ili obiteljsku kuću. To imaju gotovo svi prognanici, ali se u svoje kuće ne mogu vratiti, istaknuo je Odbor, ocijenivši predloženu izmjenu članka 8. neprihvatljivom.

RASPRAVA

Dvije osnovne promjene koje donosi ovaj Zakon u odnosu na temeljni iznio je uvodno zamjenik ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo **Venke Ćurlin**. Naglasio je kako bi se vrednovanje općina i gradova radilo svake godine i ono bi odredilo hoće li neke od jedinica lokalne samouprave biti isključene sa spiska onih za koje skrbi država.

Potom su govorile predsjednice Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu te Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo. **Dragica Zgrebec** i **Snježana Biga-Friganović** iznijele su mišljenja i stavove koje su članovi Odbora iskazali na raspravi vezanoj uz ovaj zakonski prijedlog.

Temelj garancije da će se konačno riješiti problemi nezbrinutih građana

Prvi se u raspravi za riječ javio u ime Kluba zastupnika nacionalnih manjina **Milan Đukić (SNS)**. Smatra da je Zakon o područjima posebne državne skrbi tek prijedlogom ovih izmjena postao izraz političke volje Vlade te se nada da ta volja nije

izgrađivana pod nekim pritiscima, nego je u funkciji praktične provedbe preuzetih obveza od Međunarodne zajednice i obveza koje proizlaze iz Ustava. Dodao je kako ovaj Zakon donosi pravičniji status svih područja koja su vezana uz ratna djelovanja i

Zakon o područjima posebne državne skrbi tek prijedlogom ovih izmjena postao je izraz političke volje Vlade koja nije izgrađivana pod nekim pritiscima, nego je u funkciji praktične provedbe preuzetih obveza od Međunarodne zajednice i obveza koje proizlaze iz Ustava.

njegove posljedice. Osvrnuo se potom na članke 20a, 20b. i 20c. koji po njegovu mišljenju prvi put osiguravaju pravno uporište za povrat privatne imovine. Kao bitan istaknuo je i članak 15. iz kojeg se vidi da je Vlada konačno shvatila kako je država jedini mogući obveznik u povratu te imovine. Primjedbu je uputio na članak 16. stavak 4. koji govori o pretrpljenoj šteti vlasnika i njenoj nadoknadi, rekavši kako je tu štetu vrlo teško utvrditi. Nije se složio ni s odredbom članka 20. stavka 1. koji govori o tome da je Državno odvjetništvo dužno podnijeti tužbu zbog iseljenja protiv osobe koja bez valjane pravne osnove boravi u objektu. Drži kako to nije u redu jer nisu u istoj situaciji prognanici iz BiH koji su ostali bez sve svoje imovine i izbjeglice iz Bjelovara ili Virovitice koji posjeduju kuće i stanove. Zaključio je da ovaj Zakon treba pozdraviti s pozicije građana kojima se vraća imovina, kao i s pozicije onih koji su imali neriješeno pitanje doma. Taj Zakon stoga predstavlja temelje garancije da će Republika Hrvatska konačno riješiti probleme svojih nezbrinutih građana, drži zastupnik.

Nitko nije mogao ni sanjati da će se ovakav zakon naći na saborskoj raspravi

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Milan Kovač (HDZ)**. Rekao je da kako nitko od zastupnika HDZ-a nije mogao niti sanjati da će jedan ovakav zakon doći u saborsku proceduru. Drži lošim što se ovaj

Zakon donosi u situaciji kada Međunarodna zajednica ne vrši dovoljan pritisak na zemlje u regiji kako bi promijenile svoje zakonodavstvo i omogućile povratak prognanih Hrvata odnosno nesrba. Zamjerio je potom Vladi što govori kako je uzrok svih razaranja u Hrvatskoj Domovinski rat. Posljedica Domovinskog rata je oslobađanje Republike Hrvatske, a uzrok njene razrušenosti i devastiranosti je velikosrpska agresija, istaknuo je zastupnik, rekavši da se to očito govori nekom tko je gluh. Zapanjujućim je ocijenio to što se u prvu skupinu područja državne skrbi stavljaju općine i mjesta u kojima nije ispaljen ni metak nego su bila legla četničke pobune, dok se stvarno stradala područja kao Sunja i Škabrnja stavljaju u drugu skupinu. Dodao je da ne može shvatiti izmjenu članka 8. stavka 2. temeljem koje svi privremeni korisnici imovine koji imaju u vlasništvu stan ili obiteljsku kuću u drugim državama ne ostvaruju pravo na stambeno zbrinjavanje i privremeni smještaj po ovom Zakonu. Konstatirao je da nema obitelji koja nije negdje stanovala. Upitao je potom zbog čega je uopće predviđeno 600 milijuna kuna kada nitko neće imati pravo na realizaciju prava koja ovaj Zakon nudi. Kritiku je uputio i spram članka 8a. koji govori o tome da pravo na dodjelu osnovnog građevinskog materijala mogu ostvariti iznimno i hrvatski državljani koji prebivaju izvan područja posebne državne skrbi a na tom području imaju u vlasništvu ratom oštećenu kuću ili stan. Smatra da će na taj način nekom tko živi u Zagrebu država obnoviti kuću npr. u Gračacu, a on će tu kuću moći prodati i vratiti se u Zagreb, što, kaže, nije u redu. Ukazao je i na to da se ukidaju mnoge povlastice. Tu se osvrnuo na dio Zakona koji govori o tome da se povlastice ne ukidaju nego će Vlada, odnosno Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo određivati tko će te povlastice i dalje imati. Tvrdi kako će na taj način doći do velike centralizacije ovlasti i moći u navedenom Ministarstvu. Vjeruje da u Hrvatskom saboru ima dovoljno razuma da se ovaj Zakon odbije jer je diskriminirajući i protivi se ljudskim pravima, zaključio je zastupnik.

Dosta promjena u protekle dvije godine

Ovaj Zakon je doživio dosta promjena u protekle dvije godine, konstatirao je u ime Kluba zastupnika HSLS-a **Želimir Janjić (HSLS)**. Dodao je da su kriteriji utvrđivanja treće skupine područja posebne državne skrbi prihvatljivi pa sukladno tome podržava podjelu općina, ali zamjera što u toj skupini nema ni jednog grada. Dalje na što je ukazao je ograničenje od 15 posto ukupnog teritorija za koje država može posebno skrbiti. Smatra da je neprihvatljivo, jer prostor koji gospodarski zaostaje je mnogo veći od tih 15 posto, a obveza je države da skrbi o ravnomjernom razvoju njenog cijelog teritorija. Ako želimo ravnomjeran razvoj Republike Hrvatske ne smijemo administrativno odrediti prostor o kojem će se posebno skrbiti, drži zastupnik. Također je mišljenja kako bi bilo mnogo pravednije da postoji prohodnost među skupinama koje spominje ovaj Zakon. To bi značilo, kaže, gospodin Janjić, pravedniju primjenu predloženih rješenja uz mogućnost da netko iz prve skupine dođe u treću. Druga primjedba Kluba zastupnika HSLS-a odnosila se na postupak utvrđivanja treće skupine područja posebne državne skrbi. Tu je zastupnik pojasnio kako je predviđeno da taj postupak provodi Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo uz prethodno očitovanje ministarstava financija, gospodarstva i poljoprivrede i šumarstva te Državnog zavoda za statistiku, te bi nakon toga Vlada donijela definitivnu odluku. Smatra da je to prevažno pitanje za razvoj Hrvatske i o njemu bi trebao odlučiti Hrvatski sabor. Ukazao je potom na, kako kaže, drugi važan razlog izmjena i dopuna ovog Zakona, a to je ubrzanje procesa povrata imovine. Drži da taj problem svakako treba kvalitetno riješiti vodeći računa o pravednosti prema svim građanima. Dodao je, kako se nada da je predlagatelj s tim u svezi konzultirao Zajednicu povratnika Hrvatske. Podsjetio je i na jedan od prijašnjih prijedloga Vlade, a to je da bi prednost pri dobivanju poslova koji se financiraju iz Državnog proračuna trebale imati tvrtke s područja posebne državne skrbi. Nažalost, kaže, te odredbe u ovim izmjenama nema. Na kraju izlaganja rekao je kako se nada da će predlagatelj

iznesene primjedbe motriti i uvažiti pri izradi konačnog prijedloga zakona.

Na terenu se nije puno postiglo

U ime Kluba zastupnika DC-a govorila je **Vesna Škare-Ožbolt (DC)**. Naglasila je da koliko god se nastojalo zakonskim rješenjima poboljšati stanje na područjima posebne državne skrbi na terenu se nije puno postiglo. Smatra da ni ovaj zakonski prijedlog neće riješiti bitne probleme s kojima se praksa susreće. Drži kako će predloženi Zakon riješiti puno kvalitetnije sudbinu Srba povratnika u odnosu na doseljenike Hrvate iz BiH. Bosanski Hrvati stavljaju se u neravnopravniji položaj nego što su imali do sada, konstatira zastupnica. Naglašava da su ti ljudi mislili kako naseljavanjem u Hrvatskoj stječu određeno vlasništvo, međutim, sada ga moraju kupiti, a nemaju od kuda jer ih 90 posto nema nikakva primanja. Kao

Predloženi Zakon će puno kvalitetnije riješiti sudbinu Srba povratnika u odnosu na doseljenike Hrvate iz BiH.

drugi razlog lošijeg položaja BiH Hrvata istaknula je način rješavanja sudskih postupaka. Tužbe, kaže, koje pokrene vlasnik rješavaju se hitnim postupkom, a rješenje koje pokrene doseljeni Hrvat iz Bosne rješava se Zakonom o općem upravnom postupku. To drži očitom nepravdom i traži u ime Kluba zastupnika DC-a da se svi takvi sudski postupci rješavaju hitnim postupkom. Smatra kako bi trebalo nadopuniti članak koji govori o roku u kojem će Državno odvjetništvo podnijeti tužbu radi iseljenja protiv osobe koja bez valjane pravne osnove boravi u objektu, na način da se definira kako će se ta tužba podići pošto Državno odvjetništvo prikupi sve relevantne podatke. Što se tiče odredbe da država mora nadoknaditi pretrpljenu štetu vlasnicima, predlaže točno definiranje kolika je to zaista šteta te da smatra da bi ona mogla biti u visini propisane najamnine stana sukladno općinskoj ili gradskoj odluci gdje se ta imovina nalazi. Kada se govori o osiguranju stambenog smještaja drži kako bi trebalo točno reći gdje se taj smještaj nalazi. Pogrešnim je ocijenila terminologiju u Zakonu "državno vlasništvo". Mišljenja je da bi trebalo stajati

"vlasništvo države". Klub zastupnika DC-a očekuje da će predlagatelj uvažiti iznesene primjedbe, u protivnom neprecizna rješenja samo će još više zakomplicirati stanje na terenu i pogoršati položaj Hrvata iz susjedne BiH, zaključila je gđa Škare-Ožbolt.

Pomoć države treba mnogo gradova i općina

Klub zastupnika SDP-a pozdravlja odluku da se ovaj Zakon raspravlja redovnim postupkom, jer osjetljivost materije koju regulira zahtijeva uvažavanje mišljenja svih zainteresiranih i donošenje najboljih mogućih odluka, rekao je u ime Kluba **Vedran Lendić (HSS)**. Pozitivnim je ocijenio i plan provedbe povrata imovine, ali smatra da treba imati u vidu i probleme koji će se pojaviti. Pohvalio je potom Vladu zbog truda koji ulaže u izdvajanje područja posebne državne skrbi jer pomoć države treba mnogo gradova i općina. Drži kako taj posao otežava potpuna rascjepkanost Hrvatske na oko 550 jedinica lokalne samouprave. Mišljenja je da se tu javlja i nelogičnost zbog toga što u treću skupinu područja posebne državne skrbi spadaju samo općine, a ne i gradovi. Predložio je stoga da se do drugog čitanja pokuša naći neko bolje rješenje. Također je potrebno razmotriti mogućnost da se zakonski utvrdi do koje razine razvijenosti će se koristiti pogodnosti u prvoj kategoriji područja posebne državne skrbi jer porezne olakšice smanjuju prihode lokalne samouprave pa se to mora nadoknaditi iz državne blagajne, dodao je zastupnik. Zaključio je da Klub zastupnika SDP-a podržava Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o područjima posebne državne skrbi i predlaže da on ide u drugo čitanje.

Prve dvije skupine trebale bi postati jedna

Mi smo već navikli govoriti o izmjenama i dopunama Zakona o područjima posebne državne skrbi, rekao je u ime Kluba zastupnika HSS-a **Marijan Maršić (HSS)**. Ovoga puta, kaže, imamo dva razloga za to. Prvi je uvođenje treće skupine područja posebne državne skrbi koja će se definirati kroz četiri kriterija, dok je drugi razlog ubrzanje povrata imovine fizičkih osoba koja je dodijeljena na privremeno korištenje,

istaknuo je zastupnik. Iskazao je mišljenje kako možda treća skupina nije niti potrebna, jer bi prve dvije skupine trebale postati jedna u koju bi se svrstala sva područja koja su bila okupirana za vrijeme Domovinskog rata. Treća skupina, kaže, postala bi tada druga i u njoj bi se nalazila sva područja koja nisu bila indirektno okupirana, ali su podnosila veliki ratni teret. Što se tiče donošenja odluke o razvrstavanju jedinica lokalne samouprave u određenu skupinu područja posebne državne skrbi smatra da bi to trebao potvrditi Hrvatski sabor. Osvrnuo se i na odredbu da općine gube status

Proširenjem područja posebne državne skrbi na treću skupinu potrebno je uvoditi poticajne mjere koje će osigurati ravnomjerniji regionalni razvitak Republike Hrvatske te znatno kompleksnije sagledati i razraditi tu strategiju uključenjem Fonda za regionalni razvoj.

područja posebne državne skrbi treće skupine ukoliko dvije godine budu ocijenjene iznad graničnih vrijednosti te predlaže da se to primjenjuje i na dvije skupine. Ukazao je i na članak 5. stavak 2. koji govori o rokovima i pravima na korištenje stanova. Drži da bi ljudima koji su se odlučili vratiti na područja posebne državne skrbi, bez obzira imaju li ili ne neku imovinu u ili izvan Hrvatske trebalo omogućiti kupnju stana u državnom vlasništvu na tom području. To je jedini način da se ljudi uopće vraćaju, konstatirao je zastupnik. Smatra dalje kako bi trebalo dati jedan pročišćeni tekst u kojem bi se jasno vidjelo što se kroz koji zakon rješava, a u skladu je s odredbama ovog Zakona. Proširenjem područja posebne državne skrbi na treću skupinu potrebno je uvoditi poticajne mjere koje će osigurati ravnomjerniji regionalni razvitak Republike Hrvatske te znatno kompleksnije sagledati i razraditi tu strategiju uključenjem Fonda za regionalni razvoj, naglašava gospodin Maršić dodavši kako bi se stimulacija morala odnositi na poticanje zapošljavanja kroz obrt, malo i srednje poduzetništvo i poljoprivredu. Na

kraju izlaganja je zaključio da će Klub zastupnika HSS-a podržati ovaj zakonski prijedlog.

I nerazvijena područja u režimu posebne državne skrbi

U ime **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a** govorio je zastupnik mr. sc. **Miroslav Rožić (HSP)**. Rekao je da ovaj zakon konceptijski mijenja iz temelja dosadašnju politiku prema zbrinjavanju prognanika. To se vidi iz činjenice da se ovim zakonom uvode sva nerazvijena područja, a ne samo ona koja su bila oštećena odnosno razorena ratom u područja od posebne državne skrbi. Rekao je da ta promjena u načelu i ne bi bila tako loša kada ne bi imala u sebi određene karakteristike bezosjećajnosti prema problemima ljudi na tim područjima. S druge strane to pokazuje da je stav Vlade da Hrvatska zapravo nije više u

Privremeni korisnik kojem je Ministarstvo osiguralo smještaj mora u roku od 15 dana napustiti posjed kojeg koristi, odnosno preseliti u taj privremeni smještaj.

fazi obnove, nego da je u fazi razvoja. U Klubu zastupnika HSP-HKDU-a s time se ne slažu. Naglasio je da članci ovog zakona (od 7. do 11. članka) ukidaju određene povlastice za ostvarivanje ljudske egzistencije, odnosno osnovnih uvjeta za ljudski život u tim područjima, a to se opravdava time da se navodno ta rješenja nalaze u drugim zakonima. Rekao je da ova vlada i ova vlast nisu ponudili nikakvu suvislu konzistentnu strategiju razvoja tih područja, te da nema konkretnih projekata kako će se tamo omogućiti život. "Mi jesmo za to da se sva nerazvijena područja razvijaju, da se dakle uključe u tu koncepciju i nerazvijena područja i ona koja su razorena ratom, ali bez konkretne strategije, bez konkretnih projekata, bez jasnih strateških razvojnih pravaca tih područja bilo oštećenih ratom, bilo onih koji su iz drugih razloga nerazvijeni jednostavno se ne može", rekao je Rožić. Smatra da su još neke odredbe ovoga zakona prilično dvojbene, a to je kriterij za uvrštavanje pojedinih općina i

gradova u nerazvijena, odnosno ratom razorena područja. Kao primjer je naveo pojedine općine koje su do temelja razorene ratom, poput Bogdanovaca, koji je u ovom prijedlogu zakona potpuno izjednačen s onim općinama koje su nerazvijene, ali odakle je došla agresija, kao općina Jagodnjak ili Trpinja. Također se osvrnuo na stavak 3. članka 20b. koji je za zastupnike Kluba zastupnika HSP-HKDU-a posve neprihvatljiv, a koji govori o napuštanju objekata koji se privremeno koriste. Kaže se, naime, da privremeni korisnik kojem je Ministarstvo osiguralo smještaj mora u roku od 15 dana napustiti posjed kojeg koristi, odnosno preseliti u taj privremeni smještaj. Naglasio je da se takvom mjerom i u ovom zakonu niti ne razrađuju, niti bi se poštivali bilo kakvi humani i drugi egzistencijalni kriteriji o veličini stambenog prostora potrebnog za jednu obitelj, te bi postojala mogućnost da se jedna višečlana obitelj smjesti u jednu prostoriju bez vode i osnovnih higijenskih uvjeta za normalan život, a da time bude zadovoljen ovaj zakon. Spomenuo je da je dosadašnja politika rješavanja ovih problema bila temeljena na programu koji je donesen 1998. godine, pod nazivom Program povratka i zbrinjavanja prognanika, izbjeglica i raseljenih osoba i koji je priložen uz ovaj zakon. Taj Program koji je donesen u vrijeme HDZ-a razrađivao je određene mjere kako bi se ostvario program povratka. Bilo je za očekivati da će temeljem tog Programa povratka kojeg je HDZ donio biti i donesen ovaj zakon. Ali, bio je kritičan zastupnik, niti ova vlast, kao ni bivša nije osigurala financiranje ovog programa preko donatorskih sredstava međunarodne zajednice, nego se najavljuje kreditno zaduženje za 600 milijuna kuna kako bi se pokrenulo ostvarivanje ovoga zakona. Rožić je rekao da je neprihvatljiva i odredba članka 20b. stavak 8. koji govori da je privremeni korisnik dužan podmiriti režijske troškove nastale za vrijeme njegovog korištenja objekta. Rožić je zatražio da se izbace iz prijedloga ovog zakona stavci 2, 3, 8. i 9. članka 20b.

Za ispravak netočnog navoda javio se gospodin **Vladimir Šeks (HDZ)**. Rekao je da je netočan navod zastupnika Rožića da se on kao zastupnik ili kao predsjednik Kluba zastupnika HDZ-a protivio zakonskom prijedlogu

koji je dolazio iz redova HSP-a, a tiče se prava izbjeglica i prognanika, prema kojem bi se trebalo utvrditi da prognanici i izbjeglice ne plaćaju i nisu obvezni plaćati naknadu za korištenje imovine u privatnom vlasništvu, kada se koristi na temelju zakonitih i valjanih rješenja.

Projekt težak 600 milijuna kuna

U ime **Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a** govorio je zastupnik **Darko Šantić (HNS)**. Rekao je da daje punu podršku Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima posebne državne skrbi, te da ovaj prijedlog u punoj mjeri predstavlja zakonsku osnovu za operacionalizaciju dvaju dokumenata, prvog kojeg je donio Zastupnički dom Hrvatskoga državnog sabora 26. lipnja 1998. godine pod nazivom

Nakon deset godina neprekidnog prebivanja u stanu ili obiteljskoj kući u državnom vlasništvu najmoprimac stječe pravo na kupnju u skladu s propisima o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo.

"Program povratka i zbrinjavanja prognanika, izbjeglica i raseljenih osoba", te drugog dokumenta pod nazivom "Akcijski plan za provedbu povrata imovine do kraja 2002. godine" iz prosinca 2001. godine. Osvrnuo se na članak 4. Prijedloga, koji uvodi novi članak 5a, a radi se o trećoj skupini područja od posebne državne skrbi. Kriterije koji su ponudeni ocjenjuje kvalitetnima. Oni su zasnovani na znanstvenoj analizi izvedenoj od ekspertne grupe, te kriterije primjenjuju razvijene zemlje, Europska unija kod provođenja strukturnih promjena, kada želi postići ujednačeni razvoj pojedinih regija. Ti kriteriji su prvo ekonomska razvijanost koja se temelji na pitanju gospodarskog zaostajanja tih krajeva, dohotku stanovništva i prihodima koje može ostvariti lokalna samouprava.

Drugi kriterij je strukturne prirode, strukturne poteškoće koje su uglavnom temeljene na nezaposlenosti s jedne strane i nužnoj potrebi restrukturiranja industrijske i poljoprivredne proizvodnje kao

osnovnog preduvjeta da se riješi nezaposlenost. Treći kriterij je demografske prirode, dakle, ocjenjuju se nepovoljni demografski pokazatelji. I četvrti kriterij je poseban kriterij koji je vezan uz granična područja. Zastupnik se slaže s kolegom iz HSLŠ-a da se daljnjom razradom članka 5a. uvodi i peti kriterij i to upravo na štetu treće skupine područja od posebne državne skrbi. U ime Kluba zastupnika predložio je predlagatelju da ocijeni osnovanost odredbe koja kaže: "Granične vrijednosti utvrđuju se tako da ukupno sustavom posebne državne skrbi u sve tri skupine bude obuhvaćeno do 15% ukupnog stanovništva RH", jer ukoliko se ostavi tih 15% onda se istovremeno uvodi peti kriterij kod utvrđivanja što je to treća skupina područja od posebne državne skrbi.

Zastupnik je komentirao članak 5. Prijedloga, u kojem se vidi namjera i želja da se u roku koji je zadat, a to je kraj 2002. godine, riješi povrat privremeno preuzete imovine ali uz istovremeno obvezu države za stambeno zbrinjavanje privremenih korisnika do njihovog trajnog zbrinjavanja. Upravo u ovom segmentu čitav projekt stoji oko 600 milijuna kuna. Šantić smatra da je 600 milijuna kuna donja granica troškova koje će biti potrebno uložiti u taj projekt.

Osvrnuo se i na odredbu koja glasi da nakon deset godina neprekidnog prebivanja u stanu ili obiteljskoj kući u državnom vlasništvu najmoprimac kuće ili stana stječe pravo na kupnju kuće ili stana po cijeni i uvjetima plaćanja utvrđenim u skladu s propisima o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo. Zastupnik smatra da se upravo ovom odredbom ispravljaju brojne nepravde koje se sastoje u tome da je nekada netko imao stanarsko pravo i da mu se na neki način gubitak tog stanarskog prava mora kompenzirati, ali ne na način da netko tko ne želi živjeti u Hrvatskoj dođe, po povoljnim uvjetima otkupi stan i zatim ga za višestruku cijenu preproda. Kriterij koji je ovdje uveden smatra da je i moralno i pravno opravdan.

Komentirao je novi članak 8a. koji se uvodi člankom 6. Prijedloga. Naime, ovdje se predviđa mogućnost da pravo na dodjelu osnovnog građevinskog materijala mogu ostvariti iznimno i hrvatski državljani koji

prebivaju izvan područja posebne državne skrbi, a na tom području imaju u vlasništvu ratom oštećenu obiteljsku kuću ili stan, ali naravno uz uvjet da nisu vlasnici neke druge useljive obiteljske kuće ili stana i pod dodatnim uvjetom da se u obnovljenu kuću ili stan vrate i u njoj prebivaju. Smatra da to novo rješenje omogućuje dodatno naseljavanje i zbrinjavanje s jedne strane, te uređenje tog prostora od posebne državne skrbi s druge strane.

Osvrnuo se i na ukidanje stambenih komisija. Rekao je da je bilo primjera, i više nego što je trebalo, nepri-državanja tada postojećih kriterija, primjera neobjektivnosti, utjecaja lokalne politike, te stranačke politike. No, ulogu jedinica lokalne i područne samouprave ne treba zamenariti kada prestanu raditi stambene komisije jer tko će drugi najbolje znati što se događa u lokalnoj sredini nego upravo jedinica lokalne i područne samouprave koje trebaju biti svojevrsna logistička potpora Ministarstvu, odnosno državi u dovršetku čitavog posla povrata imovine i povrata raseljenih osoba.

Rekao je da tzv. čišćenje samog teksta zakona od onoga što je riješeno u drugim zakonskim tekstovima smatra nomotehničkim uređenjem samog teksta. No, u raspravi je bilo primjedbi koje i ovaj Klub podržava da treba voditi računa da brisanjem čitavih glava, čitavih članova ne dođe do određene neusklađenosti s ostalim tekstovima odnosno da se neopravdano smanje neka od postojećih prava odnosno olakšica. No, prema Šantiću ovaj prijedlog zakona je dobra osnova za provedbu programa iz 1998. godine i projekta kojeg je pripremila Vlada u prosincu prošle godine, te mu daju podršku.

Ovime je završena rasprava po klubovima, te je započela pojedinačna rasprava.

Početak i kraj u prihvatilištu

Zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** u uvodu je rekla da ne zna odakle bi započela raspravu o ovom zakonu, jer je on toliko puta već mijenjan i u ovom sazivu da je njeno mišljenje da ovaj zakon gubi zapravo svaki smisao. Rekla je da je nejasno koliko će sredstava trebati za provedbu zakona, osim što je jasno da ćemo se zadužiti za 600 milijuna kuna.

Postavila je pitanje vezano uz članke 2. i 3, ima li logike i pravde da

primjerice u prvoj skupini nisu Lipik i Pakrac, Lipik sa 610, a Pakrac sa 640 milijuna njemačkih maraka ratne štete, ali su u prvoj skupini Jagodnjak i Negoslavci. Ima li logike da primjerice nigdje nema ni u drugoj skupini općina Otok, Privlaka i Jarmina, ali su tu Trpinja i Šodolovci, a zna se da su i u Otoku, Privlaci i Jarmini znatne štete, primjerice u Jarmini je oštećeno oko 90% kuća. Osvrnula se i na uvođenje treće skupine područja od posebne državne skrbi i kriterija prema kojima će se razvrstavati općine u to treće područje. Upozorila je na demografski kriterij, jer ako se budemo ravnali prema demografskom kriteriju onda

Korisnik koji odbije privremeni smještaj gubi pravo na stambeno zbrinjavanje.

će cijela Hrvatska biti u trećoj skupini jer je Hrvatska demografska pustinja. Zastupnici je neprihvatljivo da će postupak ocjenjivanja provoditi Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo, da će odluku donositi Vlada, a nigdje u donošenju kriterija nema Hrvatskog sabora. Osvrnula se i na članak 20a. koji kaže da će osobi koja je dobila privremeno u posjed i na korištenje imovinu, Ministarstvo osigurati privremeni smještaj u trenutku kada ta osoba mora napustiti privremeni posjed koji je dobila na korištenje. Predviđa se osiguranje privremenog smještaja, a ne tzv. alternativni smještaj u koji nikako ne spadaju objekti organiziranoga smještaja. "Jer što to znači organizirani smještaj, ovdje se o tome ne govori, ali svi mi znamo da su to prognanička i izbjeglička naselja, kao što su to bili Gašinci. I sada će se dogoditi da ljudi koji su dakle prognanici, izbjeglice svih ovih godina, za njih će se krug zatvoriti, jer mnogi koji su počeli svoj prognanički i izbjeglički život u prihvatilištima tamo će sada i završiti, jer se ovdje na kraju i kaže da privremeni korisnik koji odbije privremeni smještaj gubi pravo na stambeno zbrinjavanje", rekla je zastupnica. Osvrnula se i na odredbu članka 20b. koja govori o tome da je privremeni korisnik koji je ostvario pravo na stambeno zbrinjavanje dodjelom u vlasništvo građevinskog zemljišta dužan iseliti iz objekta koji je privremeno dobio u posjed i na

korištenje u roku od 60 dana od zadnje isporuke osnovnog građevinskog zemljišta. Zastupnica je rekla da prije svega nije definirano što je to osnovni građevinski materijal. A drugo, vrlo je teško zamisliti da je izvedivo izgraditi kuću u tom kratkom roku. Naglasila je da je nemoguće da se privremeni korisnik kojem je Ministarstvo osiguralo privremeni smještaj, iseli i preda posjed u roku od 15 dana, jer gdje su tu sve one životne situacije u kojima su ljudi vezani uz posao koji su našli, djeca za škole itd. Na kraju je zastupnica konstatirala da je ovo posebno loš zakon.

Iseliti useljene Hrvate

Zastupnik **Juraj Njavro, dr.med. (HDZ)** rekao je da zakon nije kvalitetan, a da tome u prilog govori činjenica da su se često mijenjali pojedini članci ili sam zakon. Pitao je koja su mjerila na temelju kojih je uvedena treća skupina područja od posebne državne skrbi. "U prvoj skupini područja se nalaze mjesta, općine u kojima ni cigla nije pala, nije ih ogrebao ni geler, ni metak i nelogično je zašto se onda takva mjesta, a ima ih dosta, iz kojih su razarana hrvatska mjesta ili hrvatski gradovi, nalaze i dalje u prvoj skupini, a da ne govorim da nema logike da pojedina mjesta koja su tijekom Domovinskog rata bila na prvoj crti bojišnice i žestoko razarana, da ih nema uopće u područjima od posebne državne skrbi", rekao je zastupnik. Smatra da se zakon donosi da se isele useljeni Hrvati koji su prognani iz bivših država Jugoslavije, da njih treba iseliti iz kuća, iz stanova koji su im dati na korištenje. Smatra da se to može riješiti i da se moglo riješiti na drugačiji i bolji način. Rekao je da država s jedne strane oprašta dug različitim javnim ustanovama, poduzećima, stotine milijuna kuna, a s druge strane, oni koji su možda negdje oštetili stan ili kuću, bit će sigurno predmet ne samo komisija koje budu obilazile i preuzimale napuštene kuće ili stanove koji su bili korišteni, nego i sudskih postupaka. "Mi sad ovim zakonom kažnjavamo one koji su ne svojom voljom, koji su samo zato što su bili Hrvati protjerani iz drugih država i umjesto da im omogućimo odgovarajući adekvatan smještaj, kao robove smještamo ih gotovo u štale", rekao je zastupnik.

Pravna država vraća tuđu imovinu

Tada je riječ uzeo gospodin **Venko Ćurlin**, zamjenik ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo. Rekao je energično opovrgava više puta ponovljenu tvrdnju da je ovaj zakon predložen u svrhu kažnjavanja prognanih Hrvata. Rekao je da je Hrvatska napravila plemeniti potez da zbrine prognane Hrvate. Ali to je napravila s tuđom imovinom, a kao pravna država mora vratiti tuđu imovinu. Hrvatska država ovim zakonom preuzima obvezu da vrati imovinu, a da prognane Hrvate koji žive u tim kućama smjesti koliko može. Zato predlaže jednim dijelom i privremeni

Hrvatski sabor nije prihvatio prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a koji glasi: "Dijelove govora predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića na svečanoj sjednici Hrvatskoga sabora 15. siječnja 2002., a u povodu 10. obljetnice međunarodnog priznanja Republike Hrvatske, Hrvatski sabor smatra politički neprihvatljivim i utvrđuje da su u suprotnosti s demokratskim i europskim standardima i da predstavljaju kršenje Deklaracije o Domovinskom ratu koju je i on kao državni dužnosnik dužan poštivati i pridržavati se njenih odredbi. Stoga Hrvatski sabor odlučno odbacuje dijelove spomenutog govora predsjednika Republike Stjepana Mesića".

Prije glasovanja o ovom prijedlogu predsjedatelj i potpredsjednik Hrvatskog sabora mr. sc. Mato Arlović predložio je predlagatelju da (povuče) pokuša ovu materiju predložiti na drugi način (s obzirom na točke dnevnog reda) na što je u ime predlagatelja Vladimir Šeks (HDZ) odgovorio da prema članku 122. Poslovnika Hrvatski sabor utvrđuje stajališta o određenim događajima i pojavama. Govor Predsjednika Republike Hrvatske na svečanoj sjednici Hrvatskoga sabora je određen događaj. Po našem sudu iznio je potpuno neprihvatljive i neprimjerene tvrdnje i nemamo drugog načina i prilike nego ići s Prijedlogom zaključka, rekao je, među ostalim, inzistirajući na glasovanju.

Za predloženi zaključak glasovao je 21 zastupnik a protiv 70.

Đ.K.

smještaj dok osigura trajni alternativni smještaj. Trajni alternativni smještaj traži određeno vrijeme, ali i čitava akcija traži vrijeme. Vlada u ovom momentu nudi jedini mogući financijski materijalni izlaz.

Zastupnik **Juraj Njavro, dr. med. (HDZ)** javio se za isprvak netočnog navoda. Rekao je da ni jednom riječi nije rekao da privatno vlasništvo dovodi u pitanje, nego je govorio o Hrvatima koji su protjerani iz susjednih država i koji su smješteni s rješenjima države u stanove koje čuvaju. Oni sada trebaju dobiti adekvatan smještaj tom smještaju, onom odakle su protjerani i u kome su sad.

Na zahtjev zastupnika **Vladimira Šeksa (HDZ)** predsjedavajući je odre-

Bitni dijelovi ovog zakona usmjereni prema tome da se Hrvati izbjeglice i prognanici hitno upute u prognanička izbjeglička naselja, kako bi se vratila imovina.

dio stanku od 10 minuta za sjednicu Kluba zastupnika HDZ-a.

Nakon stanke zastupnik **Vladimir Šeks (HDZ)** je rekao da je Klub zastupnika HDZ-a utvrdio i donio političko stajalište prema kojem procjenjuje da su srž i bitni dijelovi ovog zakona usmjereni prema tome da se Hrvati izbjeglice i prognanici hitno upute u prognanička izbjeglička naselja, kako bi se vratila imovina, privatno vlasništvo. Ali nije u redu način po kojem bi se prema hitnom postupku Hrvati stavili u prognanička izbjeglička naselja i na taj način udovoljilo vraćanju vlasništva. "Držimo da je ovaj prijedlog zakona inspiriran i da potpuno odražava ono što smo u istupu Predsjednika Republike Hrvatske neki dan u ovom Hrvatskom saboru čuli. Na tragu toga da je hrvatska politika, da je RH i njeno vodstvo odgovorna za svjesno antagoniziranje srpske manjine u Hrvatskoj", rekao je zastupnik. Klub zastupnika HDZ-a zauzeo je političko stajalište, i izjavom se očitovao prema tim navodima iz govora Predsjednika Republike. Utvrdili su da je predsjednik Mesić zlorabio svečanu sjednicu Hrvatskog sabora, u povodu 10. obljetnice obilježavanja međunarodnog priznanja RH, da je u svom govoru izrekao tvrdnju da je hrvatska vlast nakon

izbora 90-te godine svjesno antagonizirala srpsku manjinu u Hrvatskoj. "Ovaj prijedlog zakona je potpuno na tragu tog govora, da je bila legitimna i opravdana oružana pobuna dijela srpskog pučanstva u Hrvatskoj, jer je hrvatsko vodstvo i hrvatska politika 90-te godine vodila politiku prema cilju etničkog čišćenja Srba. Stoga smo dali izjavu, obratili se hrvatskom narodu, gdje stoji i dio izjave Mesića koji je protiv Deklaraciji o Domovinskom ratu. U Deklaraciji je utvrđeno da je RH vodila pravedan, obrambeni osloboditeljski rat na svome teritoriju, a ne nikakvu agresiju. Suprotno tome u govoru predsjednika Mesića stoji da je hrvatska vlast tada pokazivala otvorene aspiracije prema dijelovima susjedne države, što je izravno kršenje Deklaracije o Domovinskom ratu. Zbog toga predlažemo uz ovaj zakon o izmjeni i dopuni Zakona o područjima od posebne državne skrbi, da Hrvatski sabor donese i zaključak da su dijelovi govora predsjednika Mesića na Svečanoj sjednici Hrvatskog sabora od 15. siječnja ove godine u povodu 10. obljetnice međunarodnog priznanja RH, politički neprihvatljivi, i da su u suprotnosti s demokratskim europskim standardima, i da predstavljaju kršenje Deklaracije o Domovinskom ratu koju i on kao državni dužnosnik mora poštovati. Stoga Hrvatski sabor odlučno odbacuje dijelove spomenutog govora Predsjednika Republike", rekao je gospodin Šeks.

Predsjedavajući, gospodin **Jalšovec** je tada rekao zastupniku Šeksu da je ovo izlaganje iskoristio za obračun s Predsjednikom Republike, a da je tražio stanku na izlaganje zamjenika ministra.

Zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)** javila se poslovnikom primjedbom. Rekla je da je upravo predsjedavajući rekao ono što je ona željela reći. Jer Šeks je povrijedio Poslovnik u onom dijelu svoga izlaganja kada je umjesto da govori o temi zbog koje je zatražio stanku za svoj Klub, govorio o govoru Predsjednika Republike.

Zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** javio se za povredu Poslovnika. Rekao je predsjedavajućem da misli da je on povrijedio Poslovnik, jer nije izrekao opomenu i oduzeo riječ gospodinu Šeksu kada je govorio izvan teme.

Na to je gospodin **Šeks (HDZ)** rekao da je zatražio riječ da bi mogao predložiti prijedlog zaključka koji je vezan uz ovaj Prijedlog zakona i da bi

ukazao i dokazao kako su neprihvatljivi dijelovi govora predsjednika Republike koji su izravno vezani uz ovaj prijedlog zakona.

Tada se javio za riječ predstavnik predlagatelja, zamjenik ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo, gospodin **Venko Ćurlin**. Rekao je da namjera predlagača zakona nije da hrvatske prognanike smjesti u "logore", odnosno izbjeglička naselja, nego je namjera osigurati alternativni smještaj. Namjera i plan Vlade je jasan iz Programa koji je priložen uz nacrt zakona gdje se točno vidi broj prognanika, broj objekata za smještaj, broj zahtjeva za povrat imovine i točno je navedeno što u ovom trenutku Hrvatska ima na raspolaganju kao vlastita sredstva.

Nemaju svi pravo na smještaj

Zastupnik **Milan Kovač (HDZ)** javio se za ispravak netočnog navoda. Rekao je da nije točno što je rekao gospodin Ćurlin, da će svi biti zbrinuti, jer u Prijedlogu zakona u stavku 2. članka 8. stoji da svi privremeni korisnici imovine, ako imaju u vlasništvu stan ili obiteljsku kuću u drugim državama, ne ostvaruju pravo na stambeno zbrinjavanje i privremeni smještaj po ovom Zakonu.

Predstavnik predlagatelj, gospodin **Ćurlin** rekao je da oni prognanici koji imaju uvjete za povratak, i kojima je dostupna njihova imovina nemaju pravo na smještaj. Rekao je da se u tom slučaju radi o prognanicima koji imaju imovinu kojom se može

Nedostatak prijedloga zakona je u činjenici što gradovi ne mogu ni u kom slučaju ući u treću skupinu.

Oni koji imaju u vlasništvu stan ili kuću izvan RH ne mogu dobiti u najam stan ili kuću.

raspolagati u Hrvatskoj i izvan Hrvatske.

Zastupnik **Branislav Tušek (SDP)** osvrnuo se na kriterije za ulazak mjesta u treću skupinu područja od posebne državne skrbi. Rekao je da se dobrim dijelom ovim prijedlogom zakona rješavaju određeni problemi, da se putem kriterija, a ne političkih pritisaka potakne razvoj određenih

krajeva. Na taj način se otvaraju vrata da u treću skupinu uđu npr. općine Cerna, ili Jarmina. No, rekao je da vidi nedostatak prijedloga zakona u činjenici što gradovi ne mogu ni u kom slučaju ući u treću skupinu. Naime, gradovi ovim prijedlogom ne pripadaju područjima od posebne državne skrbi. Naravno, oni koji su bili okupirani, pripadaju. Zastupnik se osvrnuo na položaj nekih gradova koji su bili mali, ali snažni regionalni, prehrambeno-industrijski centri na koje su bila naslonjena seljačka poljoprivredna gospodarstva. Dobar primjer je Županja, koja je bila zaista jedan mini regionalni centar, ili npr. Vinkovci. To su sve gradovi koji su u ratu gospodarski opustošeni i sada su nerazvijeni. Tušek je predložio da se razmotri mogućnost otvaranja zakonskih mogućnosti da i određen broj gradova kao mini regionalnih centara, gdje je dobar dio seoskog stanovništva naslonjen upravo na te gradove, uđu u treću skupinu od posebne državne skrbi. A na taj način zaustavit će se gospodarsko-razvojno i socijalno zaostajanje ne samo grada nego čitave regije. Založio se i za preispitivanje teritorijalnog ustroja koji će definirati tzv. mini-regionalne centre. Na taj način bit će lakše utvrditi i regionalne razlike koje će pokazati stanje stvari u gospodarskim i ljudskim potencijalima.

Nedostaje analiza stanja

Zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)** također je govorio o trećoj skupini područja od posebne državne skrbi. Napomenuo je da u ovom prijedlogu nedostaje, barem što se tiče treće skupine područja, analiza pravog stanja. Smatra da ipak u Hrvatskom saboru treba donijeti kriterije po kojima će se određivati koja mjesta ulaze u određena područja, te se nada da će do drugog čitanja zastupnici imati prijedlog kriterija, te analizu stanja. Rekao je da ako treba Hrvatski sabor će svake godine donijeti izmjene i dopune toga zakona gdje će se vidjeti koje to općine i dijelovi gradova ili gradovi mogu ući u sam sustav treće skupine. Isto tako smatra da bi se takvi zakoni trebali donositi uz prethodna mišljenja i prijedloge županijske skupštine ili poglavarstva o prioritetima. Rekao je da se zalaže za ovakav pristup da se više ne bi događale razne nelogičnosti. "Upravo na području Varaždinske županije, kada smo imali zakon koji je povučen

iz procedure, imali smo u prijedlogu jednu općinu koja svojim razvojem višestruko nadmašuje općinu Visoko koja nije bila u prijedlogu i bojim se da ukoliko neki činovnik iz svog ureda odlučuje koja to općina može ili ne može ući u područje treće skupine, dobit ćemo takve anomalije”, rekao je zastupnik. Jer nitko bolje od ljudi koji žive u jednoj županiji ne znaju koje područje uistinu i zaslužuje da uđe u takva područja.

Zastupnik **Ivo Baica (HDZ)** smatra da su izmjene ovog zakona u srpnju 2000. godine umnogome išle na štetu pravih stradalnika Domovinskog rata. Tako je u potpunosti ukinut dio Zakona koji je govorio o redu prvenstva u ostvarivanju prava iz ovog Zakona, čime su gotovo izjednačene obitelji poginulih, zatočenih ili nestalih branitelja, zatim hrvatski branitelji, prognanici i izbjeglice s onima koji su s oružjem u ruci razarali Hrvatsku. Izmjenama ovog zakona u listopadu prošle godine ukinuto je poglavlje koje je govorilo o uvećanju plaća u državnim tijelima i javnim službama za 25% i 50% na područjima od posebne državne skrbi. Baica smatra da su i ovim novim izmjenama predviđene mjere kojima će se pogoršati situacija mnogih stanovnika koji obitavaju na područjima od posebne državne skrbi. Osvrnulo se na članak 4. predloženih izmjena po kojem se u Zakonu dodaje članak 5a. koji govori o kriterijima ekonomske razvijenosti, strukturnim poteškoćama, demografskim kretanjima, te posebnim kriterijima. "Nažalost, iako se predlagatelj Zakona trudi u ovom članku govoriti o postupku ocjenjivanja očito je da je prema ovom članku teško objektivno predvidjeti mora li neka jedinica lokalne samouprave biti uvrštena u ovu skupinu ili ne. Ako se već upustilo u raščlanjivanje predviđenih kriterija, mislim da je to moralo biti mnogo transparentnije, pa bi se u tom smislu ovaj članak za drugo čitanje morao i doraditi", bio je kritičan Baica. Smatra da je predlagatelj na osnovi svog prijedloga, mogao dati popis jedinica lokalne samouprave za koje drži da bi na osnovi predloženih kriterija mogli biti u trećoj grupi. Baica na predloženi članak 5. izmjena ima najveće primjedbe. Predviđeno je da se u članku 8. stavku 2 riječi "u RH" brišu, a to znači da oni koji imaju u vlasništvu stan ili kuću izvan RH ne mogu dobiti u najam stan ili kuću. Zastupnik je napomenuo da se nigdje

ne govori u kakvom su stanju ili statusu njihove nekretnine npr. u BiH. Takve osobe gube status privremenog korisnika pa im Ministarstvo nije dužno osigurati ni privremeni smještaj što znači da idu na ulicu ili u neke treće zemlje. Oni koji mogu osigurati pravo na privremeni smještaj, dakle najveći stradalnici Domovinskog rata, imaju pravo da im 11 godina nakon početka rata Ministarstvo ponovno osigura privremeni smještaj, između ostaloga u objektima organiziranoga smještaja, odnosno u prognaničkim i izbjegličkim naseljima, što je, po mišljenju Baice, apsurd. Na kraju izlaganja zastupnik je rekao da će glasovati protiv ovog Prijedloga.

Treća skupina područja bez gradova

Zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)** rekla je da je u raspravi bilo dosta izraženih mišljenja da možda treba donijeti novi, cjeloviti Zakon. "Međutim, ovo je jedan od rijetkih zakona za koji bi se i zakonodavac trebao zalagati da traje što kraće". Zastupnica Zgrebec je istaknula da bi po ovom prijedlogu Zakon obuhvaćao tri područja, obnovu, smještaj prognanika i izbjeglica te po ovim najnovijim izmjenama regulirao bi i područja koja su nedovoljno razvijena u Hrvatskoj. Dakle, bitne su dvije izmjene, što se uvodi treća skupina područja od posebne državne skrbi i što se regulira povrat privatne imovine koja je bila oduzeta po Zakonu o privremenom preuzimanju i upravljanju određenom imovinom. Zastupnica smatra da je sačinjen vrlo ambiciozan program, iako, s aspekta ljudi koji očekuju povrat imovine i ljudi koji očekuju adekvatan smještaj, rok od godine dana i nije tako kratak rok. U članku 5a. koji govori o trećoj skupini područja samo će općine moći dobiti taj status, a zastupnica predlaže da se još jednom razmotri što učiniti s gradovima. Osvrnula se i na poticajne mjere koje bi se trebale primjenjivati na razvoj nedovoljno razvijenih područja, te područja u prvoj i drugoj grupi, te smatra da to ne bi trebale biti samo porezne olakšice, nego daleko šire mjere. Jer, tamo gdje nema zaposlenih, gdje nema proizvodnih kapaciteta, tamo porezni poticaji ne predstavljaju veliku mogućnost.

Odmah omogućiti otkup nekretnina

Deset godina od velikosrpske i crnogorske agresije na Republiku Hrvatsku ovim se zakonskim prijedlogom ne rješavaju problemi onih koji su prognani sa svojih ognjišta, tj. prognanih Hrvata od Vukovara do Škabrnje, ali i protjeranih Hrvata iz Vojvodine, BiH i s Kosova, primijetila je **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**. Nekadašnja multietnička Vojvodina, odnosno Hrvatski Srijem Miloševićevom su politikom etnički očišćeni uoči napada na Vukovar, a radišni ljudi iz tih područja i danas čekaju u Trogiru i njegovom zaleđu, ali i svugdje po Hrvatskoj kada će im netko donijeti rješenje po kojem moraju iseliti iz privremenog smještaja. Slična je situacija i s protjeranim Hrvatima iz BiH. Samo u Kninu ima 200 naloga za iseljenje i 349 obitelji koje moraju otići iz privremenog smještaja, rekla je zastupnica. Predloženim rješenjima preciziraju se rokovi do kada ljudi moraju iseliti iz privremenog smještaja, ali se ne utvrđuje dinamika niti se preciziraju rokovi glede trajnog smještaja za te ljude, upozorila je dalje. Ukoliko se ne briše predloženi članak 8. odnosno članak 20a i 20b hrvatski će državljani htjeti mi to ili ne biti prognani u treće zemlje, i kršit će se odredba članka 9. Ustava da državljanin RH ne može biti prognan iz RH niti mu se može oduzeti državljanstvo. Zastupnica je izrazila nadu da će se do drugog čitanja zakona brisati te odredbe ovoga zakona pa se tako, kaže, neće dogoditi treća iseljenička generacija u povijesti hrvatskoga naroda.

U predloženoj se zakonu gotovo maksimalno precizno regulira postupak povratka imovine i zbrinjavanja privremenih korisnika napuštene imovine, što će većini korisnika koji su imali privremena rješenja trajno riješiti njihov status kroz niz ponuđenih mogućnosti (od privremenog smještaja, do dodjele građevinskog zemljišta i građevinskog materijala ili pak objekata otkupljenih putem APN-a) podvukao je **Krešo Kovačićek (SDP)**. Dobro je, kaže, što se mogućnošću dodjele građevinskog materijala potiče daljnje naseljavanje i povratak onih koji su imali nekretnine u ratu uništene na područjima posebne državne skrbi, a nisu imali pravo na

obnovu jer 1991. godine nisu imali prebivalište na toj adresi. Tvrđnju je potkrijepio primjerom Petrinje koja je prema popisu stanovništva 1991, imala 35.000 stanovnika, a prema prvim privremenim rezultatima danas ima 22.000 iako se granice tog područja nisu promijenile. Prema zakonskom prijedlogu nakon 10 godina neprekidnog prebivanja u stanu ili obiteljskoj kući u državnom vlasništvu, najmoprimac kuće ili stana stječe pravo na kupnju kuće ili stana po cijeni i uvjetima plaćanja utvrđenim u skladu s propisima o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo. U situaciji kada država nema dovoljno novca da zbrine sve tako potrebite možda bi trebalo razmišljati o tome da se odmah omogućiti otkup tih nekretnina ali uz istovremeno korištenje instrumenata kojima bi se spriječila prodaja istih unutar tih deset godina (uknjižbom tereta na nekretninu kroz 10 godina i slično). Na taj bi način država dobila novac za kupnju novih objekata, istaknuo je Kovačićek.

Dosadašnja je rasprava pokazala da je najproblematičniji članak 5. Prijedloga zakona. Naime, brisanjem riječi "u Republici Hrvatskoj", u stavku 2. članka 8, svi privremeni korisnici imovine, koju su dobili privremeno u posjed i na korištenje, ako imaju u vlasništvu stan ili obiteljsku kuću u drugim državama, ne ostvaruju pravo na stambeno zbrinjavanje i privremeni smještaj po ovom Zakonu. Zastupnik drži da bi članak 5. Prijedloga zakona trebalo pojasniti, odnosno ispravno formulirati onako kako je to u uvodnom nastupu učinio zamjenik ministra javnih radova, obnove i graditeljstva. A to znači da se tim korisnicima, ako nemaju u vlasništvu stan ili obiteljsku kuću, odnosno ako imaju te nekretnine, ali im nisu dostupne, dodaje zastupnik, daje u najam stan ili obiteljska kuća u državnom vlasništvu ili dodjeljuje u vlasništvo građevinsko zemljište u vlasništvu države i osnovni građevinski materijal za izgradnju obiteljske kuće. Tako bi se, kaže zastupnik, zadovoljio najveći broj useljenih Hrvata iz BiH i drugih dijelova bivše Jugoslavije koji su imali imovinu, ali im ona sada nije dostupna. Potrebno je individualno rješavati svaki problem uvažavajući pritom stav Vlade da se nikog neće prisiljavati na povratak već da je to izraz vlastitog izbora.

Prema zakonskom prijedlogu (članak 12.) privremenim korisnicima do osiguranja stambenog zbrinjavanja po ovom Zakonu, Ministarstvo će osigurati privremeni smještaj u objektima organiziranog smještaja odnosno u prognaničkim i izbjegličkim naseljima itd. Tijekom rasprave čulo se dosta kritike na račun te odredbe Zakona, naglasio je Kovačićek, ali dodaje kako ne treba zanemariti činjenicu da ima mnogo onih koji nisu u drugačijoj mogućnosti, nego da upravo na taj način budu zbrinuti. U nekim prognaničkim naseljima visoki je standard življenja, kao npr. u naselju Mala Gorica u Petrinji, pa zastupnik predlaže da se objekti u takvim naseljima koriste kao objekti za trajni smještaj, te da zapravo postanu nova gradska naselja koja imaju potpuno riješenu građevnu infrastrukturu. Tim se mjerama pospješuje zapravo naseljavanje takvih prostora, smatra zastupnik. Ipak, najvažnija njegova primjedba na ovaj zakon je to što je sve manje poticaja u rješavanju lošeg gospodarskog stanja, poboljšavanju zapošljavanja i ulaganja u te prostore, pa se zastupnik boji da ćemo u konačnici dobiti prostor naseljen velikim brojem socijalnih slučajeva koje država u tom trenutku neće moći odgovarajuće zbrinuti. Stoga ga čudi zašto u zakonski prijedlog nije ugrađen ranije podnesen, ali i povučen amandman Vlade, o prioritetu u dobivanju poslova koje bi imale firme na području posebne državne skrbi. To bi bio, kaže, konkretan doprinos popravljajući gospodarskog stanja na tom području pa se nada da će do drugog čitanja zakona Vlada u tom smislu popraviti tekst zakona. U toj nadi glasovat će da predloženi zakon uđe u proceduru drugog čitanja.

U ocjeni stanja i osnovnih pitanja koja se rješavaju zakonom Vlada podsjeća na 6. izvanrednu sjednicu od 14. srpnja 2000. kada je Hrvatski sabor nakon rasprave o Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima posebne državne skrbi usvojio i jedan zaključak, podsjetio je **Joško Kontić (HSL)**. Tada je, naime, obvezao Vladu da u roku od četiri mjeseca izradi analizu sociološkog i gospodarskog stanja u svim područjima Republike Hrvatske koja nisu obuhvaćena Zakonom o područjima posebne državne skrbi. Posebna će se pažnja posvetiti područjima koja su bila izložena ratnim djelovanjima s

okupiranih područja uz državnu granicu i područjima s izrazitim gospodarskim i demografskim negativnim trendom, a na temelju te analize izradit će i u saborsku proceduru uputiti prijedlog zakona o utvrđivanju obuhvata gore navedenih područja i poticajnih mjera za njihov ubrzani razvoj. Četiri mjeseca su već davno prošla, a zakona nema, primijetio je zastupnik Kontić. Već sama činjenica da Vlada nije predložila taj zakon, te da sve te svoje propuste nedovoljno obrazlaže u Prijedlogu bile bi dovoljne Saboru da ovaj zakonski prijedlog uputi na doradu. No, to se kod nas neće dogoditi, nastavio je Kontić dodavši kako već mjesecima čeka da netko od zastupnika iz oporbe postavi pitanje

Potrebno je individualno rješavati svaki problem uvažavajući pritom stav Vlade da se nikog neće prisiljavati na povratak već da je to izraz vlastitog izbora.

koliko je u posljednje dvije godine Vlada u zadanom roku ispoštovala zaključke Sabora. Budući da to nitko od oporbenih zastupnika nije učinio tada on postavlja to pitanje te se nada da će Predsjedništvo Hrvatskoga sabora o tome voditi računa prvenstveno zbog zaštite digniteta Sabora, saborskih zastupnika i ljudi koji su ih u Sabor doveli.

Uvažavati specifičnosti Hrvatske

Zastupnik drži da područje posebne državne skrbi treba kvalitetnije zakonski definirati. Nema, kaže, ništa protiv da se pri određivanju kriterija za izradu sustava za definiranje područja koja zaostaju u razvoju (treća skupina područja posebne državne skrbi) poštuju kriteriji koji se primjenjuju na razini EU-a, ali misli kako bi bilo dobro da se poštuju i neke specifičnosti u Hrvatskoj. Ima tu u vidu područja koja ne spadaju u područja posebne državne skrbi, ali su godinama bila izravno izložena ratnim djelovanjima. Glede odlučivanja o tome koja će područja ući u treću skupinu područja posebne državne skrbi zastupnik zagovara koncept po kojem odlučivanje o tome treba prebaciti sa Sabora na Vladu. Razlog - Vlada može postaviti kvalitetne kriterije na temelju kojih će

izraditi klasifikacija općina koje ulaze u tu skupinu područja, ali glasanjem npr. neka jedinica lokalne samouprave može mimo tih kriterija ući u tu klasifikaciju iako joj tamo objektivno nije mjesto, upozorava zastupnik Kontić.

Prema zakonskom prijedlogu trećoj bi skupini područja posebne državne skrbi pripadale općine koje su ocijenjene kao dijelovi Republike Hrvatske koji zaostaju u razvoju prema postupku ocjenjivanja temeljem četiri kriterija razvijenosti. Zastupnik Kontić smatra da bi osim općina trećoj skupini područja posebne državne skrbi trebali pripasti i gradovi. U Hrvatskoj postoje jedinice lokalne samouprave koje samo nose epitet grada, a zapravo nisu urbane sredine, pa se u tom slučaju postavlja pitanje zašto neka sredina koja ispunjava sve kriterije da postane područje posebne državne skrbi ne bi dobila olakšice koje inače tim područjima pripadaju.

Jedna od najviših vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske je nepovredivost vlasništva i sigurno je da će se svi složiti da građani Republike Hrvatske srpske nacionalnosti koji nisu u Hrvatskoj, a koji žele povrat svog vlasništva na to imaju pravo. Jednako tako i poštivanje prava čovjeka jedna je od naših najviših ustavnih vrednota, a pravo na stan i smještaj jedna od temeljnih potreba i prava svakog čovjeka. Kontić upozorava da su SDP i HSLŠ u predizbornoj kampanji obećali, prvenstveno protjeranim Hrvatima iz BiH, da će moći ostanu u Hrvatskoj, ako to žele, te da će im to državna vlast bez obzira na političke stranke koje će je tvoriti, to i omogućiti. Prijedlog da država uskrati brigu o onima kojima je imovina izvan Hrvatske dostupna, zastupnik drži nepravednom, i kaže kako je to katastrofalno rješenje, uz to političko i socijalno pitanje, a napose pitanje čovječnosti. Uostalom, što znači pojam "dostupna imovina", ako se samo prisjetimo Alaj-begove džamije u Banja Luci koja nije bila dostupna niti pripadnicima međunarodne zajednice, a kamoli će biti hrvatskoj sirotinji koju netko želi potjerati tamo, pita ovaj zastupnik. Tko može preuzeti na sebe odgovornost da tim ljudima kaže slijedeće - premda ste u Hrvatskoj našli nekakav posao, formirali obitelj, stvorili nova prijateljstva morate ići tamo jer imate nekakvu imovinu,

nastavlja Kontić. Zašto u krajnjoj liniji hrvatska država, ako ta imovina vrijedi, istu ne uzme, a tim ljudima omogući da ostanu u Hrvatskoj, pita zastupnik Kontić. Naglašava kako nema ništa protiv da onaj tko svojom voljom želi otići u Republiku Srpsku tamo i ode, ali nemojmo, kaže, tjerati hrvatsku sirotinju. "Ako je ideolozima takvog rješenja Republika Srpska prirasla srcu neka im je sretan put", zaključio je Kontić.

Za **Jadranku Kosor (HDZ)** netočna je konstatacija da oporba nije "upirala prstom" na činjenicu da se ne provode zaključci Hrvatskoga sabora. Osobno je, kaže, barem desetak puta pitala što je sa zaključkom Sabora o donošenju novog Zakona o sudovima. Sabor je zaključak o tome donio krajem 2000. godine, a od tada do danas nije se ništa dogodilo. Pitala je također što je sa zaključkom Sabora da se do sredine prosinca 2001. Vlada izjasni odnosno podastre program sustava stipendija i poticaja studentima koji su izgubili pravo na dječji doplatak, a takvih je otprilike 25 000. Nikakav dokument u tom smislu nije stigao od Vlade u Hrvatski sabor, primjećuje zastupnica Kosor. Najzad, nakon smanjenja roditeljskih naknada Hrvatski je sabor obvezao Vladu da izradi novi sustav na temelju kojeg će se regulirati cijelo to područje, a odgovor na taj zahtjev bilo je novo smanjivanje, dakle, ukidanje trogodišnjeg roditeljskog dopusta kao i druge mjere koje su zadrle u to područje. Sve u svemu ova zastupnica HDZ-a misli da je učinkovitije kada pitanja o (ne)provođenju zaključaka Sabora Vladi RH upute zastupnici stranaka vladajuće koalicije.

Nakon istupa ove zastupnice sjednica je prekinuta nakon obavijesti predsjedatelja mr. sc. **Mate Arlovića** o dojavi o postavljenju eksplozivnog napravi u zgradi Hrvatskoga sabora. Nastavak sjednice uslijedio je 23. siječnja, a riječ je dobio **Ivan Jarnjak (HDZ)**.

Promijeniti kriterije

Uz drugo čitanje Zakona Vlada bi svakako trebalo dostaviti barem skraćenu analizu sociološkog i gospodarskog stanja za sva područja Republike Hrvatske koja nisu obuhvaćena Zakonom o područjima posebne državne skrbi, i na temelju analize napraviti simulaciju primjene Zakona, mišljenja je **Ivan Jarnjak (HDZ)**. Zastupnik je pozdravio

uvođenje treće skupine područja posebne državne skrbi ali neprihvatljivim drži predloženi pristup u njihovom određivanju. Potrebno je točno razraditi i precizno definirati svaki kriterij za određivanje treće skupine područja posebne državne skrbi kako bi se izbjegla samovolja u primjeni zakona. Kritizirao je Vladin prijedlog tj. kriterij po kojem općina gubi status pripadnosti trećoj skupini područja kada je dvije godine uzastopce ocijenjena iznad graničnih vrijednosti. To je, po mišljenju ovoga zastupnika, birokratski pristup, jer neka općina može dvije godine uzastopce biti ocijenjena sa 0,1 posto iznad graničnih vrijednosti zbog čega će automatski ispasti iz treće skupine područja. Stoga zastupnik predlaže da se u članku 4. Prijedloga zakona doda još jedan stavak. Smisao novine je - s lokalnom samoupravom napraviti procjenu stanja iz koje bi se vidjelo je li neka općina trajno izašla iz treće skupine područja, odnosno treba li je, i pod kojim uvjetima, ostaviti u trećoj skupini područja još jedno vrijeme, do trajnog rješenja.

Kao osnovni preduvjet razvoja nekog područja u zakonu se nigdje ne spominje razvoj infrastrukture, primjećuje dalje ovaj zastupnik, a on drži da bi razvoj i financiranje infrastrukture u pograničnim područjima Hrvatske svakako trebali naći mjesto u ovom zakonskom aktu.

Svaka promjena Zakona o područjima od posebne državne skrbi mora biti brižna i ne bi trebala nikada prognane ljude dovoditi u nepovoljniji položaj niti im ukidati od sada ozakonjena prava, a napose unositi nemir, zabunu i nesigurnost, smatra dr. sc. **Jure Radić (HDZ)**. A upravo u tim područjima dok se vodi ova rasprava među tamošnje ljude uvukao se nemir, nesigurnost i iščekivanje. Zastupnik Radić zauzima se za jednaka prava za sve hrvatske državljane, ali i za osobitu brigu za slabije, a napose za one koji su ostali bez svojih i svega u velikosrpskoj agresiji na Hrvatsku i BiH. Jednako tako zauzima se za ispravljanje možebitnih nepravdi do kojih je došlo u teškim vremenima rata i poraća, s tim da se pri tome ne naprave još veće nepravde. S tih je polazišta zastupnik Radić usmjerio svoje daljnje izlaganje.

Nedvojbeno je, kaže, da su neki dijelovi Hrvatske nerazvijeni i da su stradali u Domovinskom ratu, a život u njima teži nego u ostalim dijelovima države. Stoga je Sabor donio ili će tek

donijeti više zakona kojima je zadatak briga o tim područjima - zakoni o otocima, o brdsko-planinskim područjima i područjima posebne državne skrbi.

Zakon o područjima posebne državne skrbi donesen je u trenucima kada je tek počela obnova u Hrvatskoj, a danas je već pri kraju, pa zastupnik Radić drži da je vrijeme da se umjesto tri ili četiri zakona koja definiraju ova područja donese jedan zakon koji će obuhvatiti sva slabije razvijena područja Republike Hrvatske i definirati kriterije za državne poticaje. U nastavku upozorio je na apsurdnu situaciju do koje dovodi postojanje više zakona koji definiraju takva područja Hrvatske. Tako bi, ako se usvoji ovaj zakon, bogato podunavsko selo Bršadin koje uopće nije stradalo u Domovinskom ratu i iz kojeg gotovo nitko nije prognan, ušlo u prvu skupinu područja, dok bi u drugoj skupini bila siromašna Škabrnja, silno stradala u posljednjem ratu, a siromašno biokovsko selo Kozice vjerojatno pripalo trećoj skupini područja. Usvajanjem jedinstvenog zakona o tim područjima selo Kozice vjerojatno bi ušlo u prvu skupinu područja, a Bršadin vjerojatno niti u jednu skupinu jer je po svojoj razvijenosti daleko iznad prosjeka razvijenosti Hrvatske ili će to biti. Zastupnik Radić zalaže se za potpunu promjenu kriterija na temelju kojih se određuju područja posebne državne skrbi. Zastupnik se zalaže za pravu, a predloženi je zakon nepravedan jer ne potiče one koje bi trebao poticati. Baš obrnuto zakon potiče one koje ne bi trebao poticati, kategoričan je Radić.

Do drugog čitanja zakona valja bitno poboljšati pitanje privremenog smještaja privremenih korisnika, ali i kriterije za utvrđivanje treće skupine područja posebne državne skrbi.

Osobno je pozdravio svaki korak koji ubrzava povratak ljudi kućama te najavio da će njegova stranka predložiti Saboru donošenje zaključka po kojem je krajni rok za povratak povratnika i izbjeglica Božić ove godine. Inzistira na tome da jedino moguće bude preseljenje iz privremenog u trajni smještaj, a ne opet u privremeni smještaj, jer bi to dovelo do novih Gaza i prognaničkih naselja, a to je

nedopustivo. Protjeranim ljudima čije su kuće spaljene i uništene u BiH, a naseljeni su na područja posebne državne skrbi u Republici Hrvatskoj, valja jasno reći da će hrvatska država voditi brigu o njima. Prema ovom prijedlogu naseljenik na području posebne državne skrbi nakon deseto-godišnjeg prebivanja u stanu ili obiteljskoj kući rješenjem dodijeljenim od resornog ministarstva može kupiti stan ili kuću. Ako je to već tako onda bi trebalo donijeti zaključak da takvu nekretninu otkupi za jednu kunu, a ne za realnu vrijednost nekretnine, zaključio je zastupnik Radić.

Nastavak politike prijašnje vlasti

Zastupnik **Željko Pavlic (HSL)** podržao je Prijedlog zakona, jer, kako je kazao, daje potrebnu podršku svima koji su pretrpjeli štetu u Domovinskom ratu. Posebno je podržao uvođenje treće skupine područja posebne državne skrbi, ali se i sada kao što je to činio i prije, zalaže da općine koje nisu bile u prvoj i drugoj skupini područja posebne državne skrbi, odnosno nisu bile zahvaćene ratnim područjima imaju potporu države u različitim oblicima.

U Hrvatskoj je sveprisutnije naseljavanje u velike gradove i velike centre, dok ostatak Hrvatske ostaje sve prazniji što nije dobro za budućnost Hrvatske. Stoga moramo težiti ka takvom razvoju u kojem bi cijela Hrvatska bila ravnomjernije naseljena i razvijena. Zastupnik je izrazio nadu da će ovaj Zakon u tom cilju ostvariti te svoje zadatke.

Zadržao se zatim na predloženom posebnom kriteriju kod utvrđivanja treće skupine područja, a koji se primjenjuje na granične općine koje su se promjenom republičke u državnu granicu suočile s dodatnim razvojnim teškoćama. Zastupnik je izrazio nadu da će neka pogranična mjesta u Međimurju ući u tu skupinu te da će im to pomoći da se demografski i gospodarski obnove. U mjestu Raskrižje koje se nalazi neposredno uz slovensko-hrvatsku granicu školu polazi čak 25 posto hrvatske djece, a nastavu slušaju na slovenskom jeziku što nije dobro. A u mjestu Štrigova nova je škola koju je izgradila hrvatska država, ali tu manjka razvijena infrastruktura koja bi povezala sva ta mjesta. Naime,

Štrigova ima više od 2000 stanovnika raspoređenih u više od 10 mjesta, ali nedostaju ceste koje bi povezale ta mjesta sa Štrigovom pa im je lakše otići u susjedno Raskrižje. Lani je Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo Štigovi dodijelilo kao pomoć 12.000 kuna, a općini Sveti Martin na Muri stigla je pomoć od 100.000 kuna. To je dobar način pomoći i valja ga nastaviti, smatra ovaj zastupnik.

Hrvatski sabor može utjecati na određivanje prve i druge skupine područja posebne državne skrbi, ali ne može kada je u pitanju treća skupina, pa zastupnik predlaže da se uz Vladu i Saboru dostavlja izvješće o postupku ocjenjivanja razvijenosti općina na temelju kojega se odlučuje o pripadnosti trećoj skupini područja, a time i koje će općine dobivati potporu iz ovoga Zakona.

Anto Đapić (HSP) je ustvrdio da je prijedlog zakona nastavak politike koju je počela bivša, a nastavila sadašnja vlast. Ta je politika, kaže, počela Zakonom o oprostima, i nastavila se Zakonom o konvalidaciji, i koja se jasno iscrtavala u normalizaciji odnosa s Beogradom te bila itekako vidljiva u Erdutskom sporazumu da bi se konačno jasno definirala Planom povratka raseljenih osoba (u narodu još uvriježen kao Plan povratka Srba u Hrvatsku od 26. lipnja 1989. godine). Predloženi zakon služi tek kao instrument mogućnosti da se konkretizira i realizira ono što je već usvojeno 1989. godine u Hrvatskome državnom saboru, a to je bila tek prva faza kojim se Domovinski rat pretvarao u građanski rat u Hrvatskoj. U prvim danima vladavine aktualna je vlast ukinula mirovine Hrvatima iz BiH koji žive na oslobođenim područjima Hrvatske. Plan o izdvajanju 600 milijuna kuna za provedbu ovog dijela zakona koji se odnosi na povrat preuzete imovine zapravo pokazuje da će hrvatski narod, odnosno hrvatski porezni obveznici kroz ovaj zakon praktički financirati ratnu štetu počinjenu u Hrvatskoj, kazao je Đapić. Nepravilnom, nepravednom i sterilnom politikom označio je uvrštavanje npr. Jagodnjaka i Bršadina "centara velikosrpske pobune" u prvu skupinu područja posebne državne skrbi.

Radi ispravka netočnog navoda javio se dr. sc. **Jure Radić (HDZ)**. U planu povratka raseljenih osoba i u aktima koji su nakon toga uslijedili stoji da se imovina zakonito data na

privremeno korištenje ljudima koji su ostali bez svojeg doma u BiH, napušta samo u slučaju trajnog i konačnog smještaja, a ne smještaja u prognanička naselja kako se sada predlaže, upozorio je zastupnik Radić.

Plan povratka raseljenih osoba ionako nije bio obvezujući dokument, ali se kroz njega reflektirala jedna politika, a aktualna ga je vlast iskoristila kako bi donijela predloženi zakon, uzvratilo je **Anto Đapić (HSP)** i dodao još kako misli da HDZ ne može bježati pred dijelom svoje odgovornosti.

Miroslav Furdek (HSS) misli da je vrlo dobro što ovaj zakon ide u redovitu proceduru jer će se već nakon ove rasprave doraditi i popraviti predložena rješenja u njemu, a to je kaže potrebno. Zastupnik izražava žaljenje što zakon nije donesen prije, osobito zbog treće skupine područja posebne državne skrbi koja će ovako morati čekati još i ovu proračunsku

Privremeni smještaj nije najbolje rješenje, ali je jedino moguće dok se ne osigura bolje.

godinu da bi mogla ostvariti pravo i proračunska sredstva s naslova zakona. Pita se je li možda trebalo učiniti reviziju prava prve dvije skupine područja posebne državne skrbi po istim kriterijima koja se sada uvode za treću skupinu područja. Razlog - unutar tih područja postoje velike razlike, osobito u gospodarskom razvitku. Osobno misli da bi siromašnija područja u tim dvjema skupinama trebalo više pomoći.

Treba doraditi više odredbi predloženog zakona, a ponajprije odredbu po kojoj oni koji imaju nekretnine izvan Hrvatske ne ostvaruju pravo na stambeno zbrinjavanje i na privremeni smještaj. Radi se, kaže Furdek, o vrlo delikatnom pitanju koji zahtijeva vrlo razrađen selektivan pristup, a predloženo rješenje doradu. Valja, naime, razlikovati ljude koji se iz sigurnosnih razloga ne mogu vratiti, osobito prognani iz Republike Srpske, i one koji se mogu vratiti bez obzira na to imaju li ili ne nekretnine u BiH. Tu je i mogućnost da naseljenik nakon deset godina neprekidnog prebivanja u stanu ili obiteljskoj kući nekretninu otkupi. Zastupnika zanima od kada će početi teći taj rok od deset godina.

Puna ustavna zaštita privatnog vlasništva

O privremenom smještaju u objektima organiziranog smještaja ne bi trebalo uopće govoriti jer se opravdano izražava bojazan i sumnja da će u organizirani smještaj ići obitelji koje više neće moći ostati u Republici Hrvatskoj. Isto tako je nužno odrediti barem okvirne rokove do kada će biti takav privremen smještaj.

Furdek se slaže s prijedlogom da privremeni korisnik podmiri režijske troškove za vrijeme korištenja objekta, ali drži kako bi to trebalo dovesti u svezu s naknadom za uloženo u nekretninu u kojoj je korisnik boravio. Za provedbu ovog dijela predloženog zakona zakonodavac je predvidio 600 milijuna kuna što će se osigurati kreditom kod međunarodnih financijskih institucija. Osnovno je pitanje hoće li tako planirana sredstva biti dovoljna s obzirom na postojeću urednost i organiziranost prognaničkih naselja. Do drugog čitanja zakonskog prijedloga potrebno je njegovo bitno i kvalitetno poboljšanje, a posebno se to odnosi na odredbe o privremenom smještaju prognanika i izbjeglica, te kriterija na temelju kojih će se određivati treća skupina područja posebne državne skrbi.

I zastupnik **Ante Grabovac (HSL)** pozdravio je uvođenje treće skupine područja posebne državne skrbi jer osim područja koja su u Domovinskom ratu bila okupirana postoje i područja koja su ekonomski vrlo nerazvijena kao što je npr. Dalmatinska zagora. U zakonu kojeg je lani u srpnju Vlada uputila Saboru većina općina s tog je područja ušla u treću skupinu područja, prisjeća se Grabovac. Vlada je, međutim, povukla svoj zakonski prijedlog i poslala novi kojim se sada definiraju samo kriteriji, ali ne i koja su to područja treće skupine. Između zakona kojega je Vlada povukla i ovoga zakonskog prijedloga nema, kaže, razlike u definiranju treće skupine područja, osim što ta područja po ovom prijedlogu određuje Vlada, odnosno resorno ministarstvo, a prije je to činio Sabor. To je, kaže zastupnik, samo još jedan dokaz marginalizacije parlamenta i prenošenje većine ovlasti na Vladu. Uz to, postoji sumnja u kriterije na temelju kojih će Vlada određivati općine koje će ući u treću

skupinu područja posebne državne skrbi. Tu bi, naime, svoje mjesto mogle naći općine koje su možda razvijenije od nekih općina koje su izrazito nerazvijene. Sve u svemu zastupnik smatra da bi cijela Dalmatinska zagora trebala biti u trećoj skupini područja posebne državne skrbi jer je izrazito ekonomski nerazvijeno područje i uz to izuzetno migracijsko područje. Zastupnik ne misli da će ovaj zakon učiniti nešto revolucionarno novo za područja posebne državne skrbi jer se olakšice odnose samo na smanjenje poreza na dobit i dohodak, a s obzirom na gospodarsku aktivnost tih područja zna se kakvu oni dobit i dohodak mogu ostvariti. Da bi se ubrzao gospodarski razvoj tih područja potrebno je stimulirati ulaganja u ta područja i izgraditi infrastrukturu.

Iako je privatno vlasništvo svetinja neprihvatljivo je da se privremene korisnike privremenog smještaja iseljava i smješta u izbjegličke centre samo zato što imaju svoje vlasništvo u Republici Srpskoj. Činjenica je, naime, da ti nesretni ljudi nisu došli na ta naša područja dragovoljno već zbog rata i ratnih razaranja, a napose nakon poziva naše Vlade u to vrijeme da nasele ta područja Hrvatske. Na kraju ispada da se ovim zakonom te Hrvate indirektno želi vratiti u Republiku Srpsku ili možda iseliti u neke treće zemlje. Pod kraj prošle godine Sabor je donio nekoliko zakona kojim se gospodarskim subjektima opraštaju dugovi nastali prema državi iz raznoraznih razloga. Ovim se zakonskim prijedlogom od privremenog korisnika traži da podmiri režijske troškove za vrijeme korištenja objekta te da odgovara za štetu nastalu njegovom krivnjom na objektu kojeg je dobio privremeno u posjed i na korištenje. To je, po mišljenju zastupnika Grabovca, licemjerno kada se zna da privremeni korisnici tih objekata nemaju nikakvih izvora prihoda nego najčešće žive od socijalne pomoći.

Kada je 90-tih godina Hrvatska napustila sustav društvenog vlasništva i odlučila se za punu afirmaciju privatnog vlasništva to je unijela i u Ustav, podsjetio je **Nenad Stazić (SDP)**. Tako je privatno vlasništvo navedeno kao jedna od naših najviših ustavnih vrednota. U razmatranju predloženih rješenja treba imati na umu punu ustavnu zaštitu privatnog vlasništva, kaže zastupnik Stazić, naglašavajući da se Ustav ne može tumačiti kako to

nekom odgovara. Vlasnici nekretnina, u kojima se sada nalaze privremeni korisnici, jedini su stvarni vlasnici jer su vjerojatno upisani u zemljišne knjige pa se samo ispisom iz tih knjiga može poništiti vlasništvo.

Zakon je nepravedan što dokazuje svrstavanje nekih centara velikosrpske pobune u prvu skupinu područja posebne državne skrbi.

Osnovno vlasničko pravo je pravo raspolaganja, a članak 50. Ustava regulira i to pitanje tj. Zakonom je moguće u interesu RH ograničiti ili oduzeti vlasništvo (radi zaštite interesa i sigurnosti RH, prirode, ljudskog okoliša i zdravlja ljudi). Osnovno vlasničko pravo može biti i oduzeto, ali samo na temelju zakona i uz pravičnu naknadu.

Zastupnik Stazić smatra da treba biti pravedan prema stvarnim vlasnicima nekretnina, ali i prema ljudima koji su bez svoje krivnje napustili svoje domove i ostali bez imovine.

Prema podacima Uprave za prognanike i izbjeglice samo u Kninu 523 obitelji živi u kućama na temelju rješenja o njihovom privremenom korištenju, iako su njihove kuće obnovljene. U takvom slučaju načelo pravednosti zahtijeva da te osobe napuste tuđu imovinu i počnu koristiti svoju. Jednako tako Stazić misli da se ne može prodati vlastita imovina u drugoj državi, a onda od Hrvatske zahtijevati da u cijelosti riješi problem smještaja takve osobe. Ministar Čačić tvrdi da nitko neće na ulicu s čime se ovaj zastupnik slaže, pače misli da nitko ne smije završiti na ulici, ali istodobno dodaje kako nitko ne može živjeti u tuđoj kući u situaciji kada mu je obnovljena vlastita kuća. Zastupnik se pridružio skupini svojih kolega koji predlažu Vladi da razmotri mogućnost da se osobama koje 10 godina neprekidno prebivaju u stanu ili obiteljskoj kući u državnom vlasništvu omogući da te nekretnine odmah otkupi. Kontrola korištenja tih objekata mogla bi se provesti upisom hipoteke ili na drugi način. Na taj način tim bi se ljudima omogućilo da što prije uđu u jednakopravni položaj s ostalim državljanima RH, a tako predloženo rješenje svakako bi bilo pravednije od predloženog u članku 5. Prijedloga zakona (stavak 6. članak 8.), zaključuje Stazić.

Jednosmjernan povrat imovine

Usljedila su dva ispravka navoda. Dr. sc. **Jure Radić (HDZ)** upozorio je da dio ljudi zakonito koristi imovinu bivših vlasnika jer je hrvatska država kroz Agenciju za pravni promet i posredovanje nekretnina kupila oko 4000 imanja od onih koji ne žive i ne žele živjeti u Hrvatskoj.

Zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** reagirala je na Stazićevu opasku da nitko od tih nesretnih ljudi ne smije završiti na ulici. S tim u vezi zastupnica podsjeća na jednu odredbu predloženog zakona po kojoj će privremenom korisniku biti osiguran privremeni smještaj u objektima organiziranog smještaja (npr. u Gašincima), a ne alternativan smještaj kao za raseljene osobe. Ukoliko privremeni korisnik odbije takav smještaj po predloženom zakonu gubi pravo na stambeno zbrinjavanje.

Nikakvi Gašinci nisu poželjno rješenje za bilo koga i to valjda ne treba dokazivati, uzvratilo joj je zastupnik **Stazić**. Ponovio je tvrdnju ministra Čačića kako nitko od tih ljudi neće završiti na ulici, već samo u privremenom smještaju dok im se ne nađe bolje rješenje.

Zastupniku Radiću odgovorio je da je u pravu, ali upozorava da je u prvom javljanju imao u vidu istup Milana Kovača koji je sve vlasnike nazvao bivšim vlasnicima.

Zbog toga što je povrat imovine jednosmjernan, a ne dvosmjernan proces, "te zbog toga što se predloženim odredbama ovoga zakona nalazi jedna duboka nehumana i neetična potka, a zakon plod diktata međunarodne zajednice", **Vladimir Šeks (HDZ)** najavio je da će glasovati protiv predloženih izmjena i dopuna Zakona o područjima posebne državne skrbi. Posebno diskriminirajućom, poglavito za Hrvate iz BiH, drži odredbu prema kojoj se svi koji imaju imovinu na teritoriju bivše Jugoslavije tamo moraju i vratiti. To je, kaže, u najmanju ruku, neprimjereno budući da u Republici Srpskoj ne postoje nikakvi, naročito ne sigurnosni uvjeti za povratak. Prema predloženom zakonu takve osobe jednostavno ispadaju "iz igre" samo na temelju prava vlasništva u drugoj državi, iako nemaju nikakvih mogućnosti da se vrate na svoje vlasništvo jer međunarodna zajednica ne poduzima ništa da se program povrata imovine odvija u oba smjera, podvlači zastupnik Šeks. Ništa se ne

poduzima da se Hrvati prognani iz BiH mogu vratiti u svoje domove, a prema predloženom zakonu sada će po hitnom postupku biti prebačeni u prognaničko-izbjeglička naselja ili će biti prinuđeni na odlazak u druge države. Izlazi se, kaže, ususret zahtjevima međunarodne zajednice koja želi najelegantnije i najjednostavnije razriješiti problem prognanika i izbjeglica tako što će prisiliti Hrvatsku da svoje građane, odnosno državljane smjesti u prognaničko-izbjegličke logore kako bi se vlasnicima vratila nekretnina. Nema, međutim, brige, skrbi niti političkog pritiska kojim bi se prisililo vlasti u

Nitko neće morati napustiti tuđu imovinu, a da nema osiguran smještaj.

BiH, Republici Srpskoj i Jugoslaviji da hrvatskim državljanima osigura pravo na njihovu imovinu, zaključio je zastupnik Šeks.

Bešćutnost odredbi

Mario Kovač (HSL) najprije kaže kako je pitanje statusa područja posebne državne skrbi izuzetno delikatno i da protekom vremena postaje sve složeniji, prvenstveno u sferi imovinsko-pravnih odnosa. Dobro je što je predlagatelj uložio trud za iznalaženje što kvalitetnijeg instrumentarija za rješavanje tih problema no neke će predložene odredbe izazvati mnoge prijepore, smatra zastupnik.

Što je s provedbom odredbe Ustava kojom se određuje da državljanin RH ne može biti prognan iz Republike Hrvatske. Ako se prihvate ove odredbe, mi ćemo stvarno i faktički ove naše građane prognati iz Republike Hrvatske (što znači izbaciti nekoga na ulicu s njegovom obitelji nego ga prognati).

Predloženom izmjenom (članak 5.) dala bi se ovlaštenja Vladi da određuje područja koja spadaju u treću skupinu područja posebne državne skrbi i to dakle, ne bi više utvrđivao zakon. A time bi se dovele u pitanje

temeljne odredbe samog Zakona ali se i nastavlja trend puzajuće marginalizacije Parlamenta. Tim se izmjenama postiže i da Hrvati koji su izgnani iz BiH, primjerice iz Republike Srpske i tamo imaju u vlasništvu stan ili obiteljsku kuću ne bi više mogli ostvarivati pravo da im se u Hrvatskoj daju u najam stan ili kuća u državnom vlasništvu ili dodjeljuje u vlasništvo građevinsko zemljište u vlasništvu države i osnovni građevinski materijal za izgradnju obiteljske kuće. A sve to bez obzira na notornu činjenicu da je povratak Hrvatima na područje RS realno potpuno nesiguran pa i nemoguć, naglasio je zastupnik. Pitao je pri tome što je s provedbom odredbe Ustava kojom se određuje da državljanin RH ne može biti prognan iz Republike Hrvatske. Ako se prihvate ove odredbe, mi ćemo stvarno i faktički ove naše građane prognati iz Republike Hrvatske (što znači izbaciti nekoga na ulicu s njegovom obitelji nego ga prognati), upozorio je zastupnik ne zaobilazeći, među ostalim, novo poglavlje u zakonu "Povrat privremeno preuzete imovine" čije odredbe otvaraju, kaže, prostor za jedan izrazito grubi obračun s onima koji su dobili privremeno u posjed ili na korištenje imovinu u vlasništvu fizičkih osoba.

Predlagatelj je proširio nadležnosti državnim odvjetništvu, i time, po sudu zastupnika, čak prekršio članak 124. Ustava RH koji ukazuje da je državno odvjetništvo ovlašteno poduzimati pravne radnje radi zaštite imovine RH a ne radi zaštite imovine privatnih osoba. Do drugog čitanja o tome treba razmisliti, upozorio je. Posebno ga zabrinjava bešćutnost ovih odredbi jer se radi o sudbinama obitelji, nerijetko s brojnog djetom, upozorava zastupnik i apelira na predlagatelja da iskaže više razumijevanja za te obitelji a u protivnom, boji se da predloženi zakon neće dobiti njegovu podršku.

Ima i nepravilnosti

Dubravka Horvat (SDP) naglašava da česte izmjene i dopune ovog Zakona kao i različita mišljenja iz rasprave ukazuju da je problematika koja se njime pokušava riješiti vrlo teška i komplicirana i iziskuje ne samo značajna sredstva već i određeno vrijeme, funkcioniranje pravne države i krajnje pošten i odgovoran pristup svih zainteresiranih sudionika u rješavanju ovih problema.

Misli da bi svaki zastupnik bio najsretniji kada se u ovakvim zakonima ne bi našla niti jedna općina ili grad s njihovog područja (a zastupnica vidi s područja svoje Brodsko-posavske županije - Davor, Rešetar, neke pogranične općine, Nova Gradiška itd.) a kamoli kad se ne bi morali zalagati da ih se ugradi u takve zakone (predložila poput drugih zastupnika da se neki od tih gradova, dijelovi Nove Gradiške itd. uključe u treću skupinu područja). Zastupnici su u raspravi govorili uglavnom o negativnim stranama ovog zakona, a ona želi, rekla je, govoriti o negativnim stranama u životu i nepravilnostima koje se javljaju u rješavanju ovih stambenih problema jer dolazi iz Županije čiji su dijelovi područja od posebne državne skrbi.

Bitnim problemom smatra što još uvijek nisu poznati točni podaci o dodijeljenoj imovini i broju korisnika. Pretpostavlja se da je bilo oko 50.000 korisnika, najvećim dijelom izbjeglice iz BiH, ali i velik broj povratnika bivših prognanika pa i branitelja i invalida Domovinskog rata, useljenika iz dijaspore. Pretpostavlja se da je bilo oko 16.000 useljenih objekata (sa i bez rješenja) te da je zauzeto još oko 9.500 objekata. Iznijela je zatim primjer da na okučanskom području ima obitelji koje su prije rata živjele u jednom objektu u BiH ili SRJ a da su se u Hrvatskoj smjestile u nekoliko objekata (roditelji u jednu kuću, sin i kćer posebno) i da još uvijek tako sjede i žive u takvim objektima vjerojatno očekujući da im se na takav način riješi njihovo stambeno zbrinjavanje. Postoje i slučajevi da objekte koriste osobe koje su i prije rata imale prebivalište u RH (podstanari, život kod roditelja) i ne spadaju u kategoriju (prognanici) za koju bi se trebalo naći stambeno rješenje i koji bi po ovoj osnovi imali pravo na rješavanje i stambeno zbrinjavanje, rekla je, među ostalim, zastupnica.

Predloženo rješenje (članak 5.) čini joj se pravedno. Za neke se korisnike privremenog smještaja na okučanskom području zna da imaju mogućnost povratka u BiH ali se ne žele vratiti, pa čak i iznajmljuju svoje objekte, a u Hrvatskoj koriste privremeni smještaj čekajući da im Hrvatska riješi alternativni smještaj (ili čak imaju ugovore o najmu), rekla je zastupnica objašnjavajući da je ovim primjerima pokušala reći da postoje i oni koji se mogu vratiti na područja

koja nisu nesigurna ali da su vjerojatno zbog nižeg standarda življenja na tim područjima odlučili ostati u Hrvatskoj. To će im naravno biti omogućeno, dodala je, ali ne na način da im pored njihove privatne imovine koju negdje imaju Hrvatska rješava njihov stambeni problem. Pri tome se i nameće pitanje kako uopće riješiti (ući u trag) one koji su svoju imovinu u BiH ili Jugoslaviji prodali i te novce stavili na štednju.

Sve te nepravilnosti zapravo nam otežavaju rješavanje problema i usporavaju one koji stvarno jesu problem, rekla je, među ostalim zastupnica.

To je izlaganje izazvalo više replika. **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** je rekao da je netočan navod predgovornice da Hrvati iz BiH iznajmljuju svoje kuće. Naseljeni Hrvati u Okučanima većinom su iz Dervente a u njihovim kućama su sinovi četničkih koljača koji su klali po Hrvatskoj i BiH i ovog puta, ako treba, te ljude branit ćemo kao što smo išli u oslobođanje, Oluju i Bljesak i nitko ih nikada neće iseliti iz Hrvatske jer se oni tamo ne žele vratiti gdje vladaju rasni zakoni i gdje im se ne može jamčiti sigurnost, rekao je, među ostalim. **Dubravka Horvat** je objasnila da se slaže da dio prognanika i izbjeglica treba smjestiti i riješiti im stambeni problem ali i da je htjela reći da ima primjere o problemima na tom području. **Vladimir Šeks** je rekao da ne mogu pojedinačni razlozi, kada bi i postojale zloporabe, biti razlozi za ocjenjivanje pravednosti ovakvog rješenja. Što je sa slučajevima kada Hrvat iz okolice Banja Luke, derventskoga dijela, kojem je njegovo privatno vlasništvo zauzeto, nema nikakvih sigurnosnih uvjeta za povratak. Je li onda pravedno rješenje da Hrvat koji je stekao hrvatsko državljanstvo i prema svim ranijim zakonima ima pravo na stambeno zbrinjavanje ovakvim zakonom gubi to pravo jer ima kuću koju ne može koristiti ("kao da ima kuću na Marsu").

Dubravka Horvat je ponovila da je govorila o problemima s kojima su joj se obračali njeni sugrađani. Dodala je da njene navode potvrđuje i izvješće Vlade RH koje govori o ilegalnom i višestrukom korištenju imovine. **Zdenka Babić-Petričević** je rekla da su već njeni stranački kolege odgovorili na netočne navode a da ona dodaje da nitko ne zagovora višestruko naseeljavanje. **Jadranka Kosor** reagirala je na navod da je jedna obitelj zauzela više kuća i rekla da se vjerojatno radi

o članovima obitelji koji su zasnovali obitelji u progonstvu (ne mogu živjeti na grani). Neprimjereno je u ovoj situaciji spominjati da su možda neki od tih ljudi u međuvremenu uštedjeli novac jer, nažalost, (Knin) većina tih ljudi gladna je kruha. Ovo je duboko nepravedan zakon, pogotovo članak 5. za koji kolegica Horvat tvrdi da je pravedan, naglasila je zastupnica. **Dubravka Horvat** je objasnila da nije govorila o uštedama već što će biti s onima koji su svoju imovinu prodali i novac stavili na štednju i sada očekuju da im RH riješi smještaj. A što se tiče gladnih gladni su i oni koji ne spadaju ni u jedan program zbrinjavanja i bez posla su, dodala je. **Ivan Milas** najprije je naglasio da je bio uvijek protiv useljavanja u tuđe kuće. Smatra da je bilo bolje napraviti kuće onima koji su došli nego ih useljavati, a ovako je činjenica da će se mnogima od njih napraviti više štete nego onima kojima se ta imovina vraća. Treba pokazati obzira i prema jednima i drugima a ne optuživati i sumnjivati, a težak je kruh milosti, rekao je, među ostalim. **Dubravka Horvat** je ponovila da će u rješavanju ovih problema trebati i puno tolerancije, razumijevanja i poštenog pristupa.

Prioritet - prognanici i izbjeglice

Marija Bajt (HDZ) naglašava da je za provedbu dijela ovog zakona koji se odnosi na povrat privremeno zauzete imovine potrebno 600 milijuna kuna za što će se hrvatska država dodatno zadužiti kod međunarodnih financijskih institucija kako bi oni koji se žele vratiti u RH iz BiH ili Srbije imali za to osigurane uvjete. Stoga zastupnica pita koju to listu prioriteta u tome ima hrvatska Vlada - jesu li to građani RH, Hrvati koji još uvijek žive kao prognanici u različitim smještajima po Hrvatskoj, jesu li to izbjeglice iz BiH, Vojvodine, Hrvati koji su istjerani iz svojih domova s vrećicom ili bez nje i postali privremeni korisnici i ostvarili pravo na stambeno zbrinjavanje, građani RH pripadnici manjina - Slovaci, Mađari, Srbi i drugi, koji su u obrambenom Domovinskom ratu stali zajedno s Hrvatima i osjetili sve teškoće nametnuta agresorskog rata.

Ili se zadužujemo, nastavila je, za raseljene osobe kojima se u sveopćoj kriminalizaciji proteklih deset godina daje prednost pri povratku, kako je to i u Hrvatskom saboru rekao pred-

sjednik Mesić - da je hrvatska politika odgovorna za antagoniziranje srpske manjine u RH - dajući tako alibi pobuni dijela srpske manjine u RH. Stoga, vraćaju li se kao amnestirani pobunjenici ili samo nesretnici krive politike, nikakvu prednost ne bi smjeli imati pred stradalnicima Domovinskog rata koji su ujedno žrtve agresorske i velikosrpske politike. Hrvatski Ustav jamči pravo vlasništva i ono je od svih nas neupitno, naglasila je zastupnica, dodajući da prioritet trebaju biti prognanici i izbjeglice a tek onda povrat imovine raseljenih osoba.

Hrvatska država dodatno će se zadužiti kod međunarodnih financijskih institucija kako bi oni koji se žele vratiti u RH iz BiH ili Srbije imali za to osigurane uvjete. O ovakvom zakonskom prijedlogu moglo bi se raspravljati da se u Hrvatskoj od 1991. do 1995. dogodio zemljotres ili uragan.

Predloženi zakon ne samo da izjednačuje žrtvu i agresora već i krši prava dijela hrvatskih građana, stavljajući u povlašteni položaj raseljene osobe pred prognanicima, smatra zastupnica. Traži da se gradovi Pakrac i Lipik u Požeško-slavonskoj županiji, koji su pretrpjeli sve teškoće Domovinskog rata, prebace iz druge u prvu skupinu područja, a isto tako se zauzima za Novsku, Okučane, Voćin, Sirać, Gospić, Lovinac, Knin, dodajući da joj nije jasno kako su se u prvoj skupini mogli naći Jagodnjak, Šodolovci, Negotlavci, Donji Lapac, Bršadin itd. Zalaže se da Hrvatski sabor ima konačno odlučivanje o potvrđivanju ili odbacivanju statusa pripadnosti općine trećoj skupini da predloženi zakon postavljanjem prioriteta u najkraćem roku riješi budućnost prognanika i izbjeglica, pa i raseljenih osoba, od kojih mnogi još uvijek žive u uvjetima nedostojnim čovjeka. Izostanak gospodarske, socijalne pa i političke volje za održiv opstanak tjeraju mnoge mlade ljude na odlazak u prekomorske zemlje što zastupnica smatra nenadoknadivim gubitkom i otvaranjem puta nove hrvatske prognaničke emigracije.

Danas Hrvati u Okučanima ili Kninu ne znaju što će s njima biti sutra, jedino znaju da vrlo lako mogu dobiti iseljenje u prekomorske zemlje, a primjerice u kraljevskom gradu Kninu djeluje oko 35 različitih humanitarnih međunarodnih organizacija koje pomažu iseljavanje mladih, ratom stradalih hrvatskih obitelji (u prošle dvije godine iselilo iz Knina oko 1200 mladih Hrvata).

Zaboravljajući sve zlo koje je Hrvatska pretrpjela u nametnutom i agresorskom ratu predlagatelj obrazlaže (članak 1.) da su područja od posebne državne skrbi nastala "temeljem stanja okupiranosti i posljedica uzrokovanih za vrijeme Domovinskog rata" umjesto za vrijeme agresije na Republiku Hrvatsku, i stoga je ovakav članak neprihvatljiv, naglasila je zastupnica. Pravedna raspodjela proračunskih sredstava za stanovništvo i područja posebne državne skrbi, za gradove poput Knina, Vukovara, Pakraca, jest pitanje nacionalne odgovornosti, rekla je. Donosimo barem pravedne zakone, temeljene na ustavnoj kategoriji i jednakosti njenih građana, zatražila je rekavši da ovakav Prijedlog zakona ne može prihvatiti.

Kažnjavaju se Hrvati, nagrađuju Srbi

Dr. sc. **Anto Kovačević (HKDU)** želi biti jasan i glasan - ovaj zakonski prijedlog kažnjava Hrvate, nagrađuje Srbe. Iz njega zastupnik iščitava da Vlada svoj uspjeh mjeri povratkom i zadovoljstvom Srba i zadovoljstvom međunarodne zajednice te da četničku bulumentu, Mladića, Martića, Mrkšića, Rašetu, čekaju njihovi stanovi a ako su dani nekome na korištenje hrvatski će porezni obveznici, koje su oni pljačkali, klali i ubijali, morati im dati zemljište, građevinski materijal i napraviti stanove, rekao je zastupnik. Smatra apsurdnim da Jagodnjak, gdje nije falio ni crijep, gdje se orgijalo, četnikovalo, ima prvenstvo u odnosu na Lipik, Pakrac, gdje su procijenjene ratne štete na 640 milijuna DEM. Velika se nepravda čini Hrvatima i vapi u nebo, naglasio je navodeći tome u prilog i pismo hrvatskih biskupa (HBK) u koje se, među ostalim, apelira na Vladu i zastupnike u Saboru da se ne pribjegava ovakvim rješenjima kako se ne bi nanijela nova nepravda i mnoge prognanike protjerane s

njihovih ognjišta stavilo u novu i teško podnošljivu neizvjesnost. Muke Hrvata u Kninu, Okučanima, Brodsko-posavskoj, Požeško-slavonskoj te Vukovarsko-srijemskoj županiji već se davno čuju ali ne i na Markovom trgu (Zagreb) gdje vlada magla, rekao je, među ostalim. Jasno i glasno treba reći u Saboru da ukoliko se nastavi iseljavanje Hrvata u treće zemlje iz Knina, Okučana, ukoliko se Srbi budu vraćali kao de luxe povratnici po specijalnim uvjetima, imamo srpsku državu. Hrvati će iseliti kao u stara dobra komunistička vremena. Hrvati na zapad, a hrvatski novac na istok, rekao je zastupnik i naglasio da se mora posebno istaći tragedija Hrvata u BiH, jer da se radi uglavnom o njima.

A Petrisch štiti Republiku srpsku i otvorio je drugi krug pakla za te ljude (prvi - svođenje konstitutivnog hrvatskog naroda u BiH na nacionalnu manjinu) izjavom, a zastupnik kaže sramnom, da u Hrvatskoj treba uvesti dva doma, što znači federalizirati Hrvatsku i konstitutivnost Srba. Oni su digli ruku na Hrvatsku, nikad nisu Hrvatsku osjećali kao svoju domovinu (kao gosti) i treba dići glas protiv federalizacije Hrvatske, rekao je, među ostalim zastupnik, podsjećajući da je u svojoj knjizi "Posavski koridor smrti" opisao razaranja Srba i kako izgleda povratak u RS. Bez trajnog rješenja i smještaja Hrvata iz BiH nanosi se velika nepravda i s time treba prestati, jer ovako oni nemaju više što izgubiti osim vlastite sudbine, naglasio je. Dodao je još da na upit tih ljudi "što će biti s nama" kaže vjerojatno će biti dobro a da najbolje to zna naš predsjednik RH koji je ovih dana zapjevao s Fumićem o šumama i gorama... i da vjerojatno idemo ususret najboljoj budućnosti.

Predsjedatelj i potpredsjednik Hrvatskoga sabora mr. sc. **Mato Arlović** upozorio je zastupnika na potrebu pravednosti i ne vrijeđanje nikoga, jer da je zastupnikov odabir obilježja velikosrpske četničke politike jedno, no kad ta ista obilježja kaže za Srbe u cjelini onda je to vrijeđanje. Izrekavši zastupniku opomenu dodao je da je bilo i Srba koji su napustili svoje domove i otišli u prekooceanske zemlje kako bi odbili ratovati protiv Hrvatske, BiH. Dr. sc. **Anto Kovačević** je odgovorio da su to izuzeci, a **Jadranka Kosor** je ispravila njegov navod i rekla da je šteta od velikosrpske agresije u Pakracu bila 640 milijuna DEM a u Lipiku 610 milijuna

DEM. **Ljubo Česić-Rojs** je povodom navoda zastupnika Kovačevića rekao da su Srbi u Hrvatskoj u najmanju ruku bili ravnopravni kao i svi ostali građani Republike Hrvatske a da su od 1945. do 1990. bili vladari. Zahvaljujući Ocu domovine dr. Franji Tuđmanu stvorena je slobodna, samostalna i nezavisna država Hrvatska i Hrvati su svoji na svome, rekao je, među ostalim, navodeći i kako je jedan kolegica zastupnica u Bruxellesu rekla zastupniku Đukiću "brate Milane, sve kroz građansku Hrvatsku dugoročno mi ćemo ostvariti ponovno ono što smo imali od 45. do 90." **Milan Đukić** nije se složio s navodom zastupnika Kovačevića da su raseljene osobe u povlaštenom položaju. To su građani RH a Vlada RH jedino može vratiti privatnu imovinu vlasnicima a to su upravo raseljene osobe, i njena je obveza da svim izbjeglim građanima hrvatske nacionalnosti "obezbudi novi dom u RH u kojoj oni žele živjeti i dalje", rekao je. Dr. sc. **Anto Kovačević** je rekao da iako zastupnik Đukić višenavratno krši Ustav RH i u Saboru govori srpski, on razumije njegova emocionalna i intelektualna razmišljanja a povodom svog navoda da su se Srbi osjećali kao gosti pozvao se i na citat Petra Šegedina.

Sve više se mijenja terminologija

Ante Beljo osvrnuo se na terminologiju u predloženom zakonu koja se, kaže, sa svakom izmjenom ovog Zakona sve više mijenja. Tako se najprije radilo o agresiji na Hrvatsku od Srbije, Crne Gore i srpskih pobunjenika u Hrvatskoj da bi se sada došlo do izraza da su ova područja određena "prema okolnostima nastalih temeljem stanja okupiranosti i posljedica uzrokovanih za vrijeme Domovinskog rata". Sada, dakle, više nema ni govora o agresiji, stradalnicima u Domovinskom ratu, o hrvatskim prognanicima iz okupiranih područja, o useljenim Hrvatima iz BiH i Vojvodine. Pripadnici srpske manjine koji su sudjelovali u agresiji na Hrvatsku poslije "Bljeska" i "Oluje" proglašavani su srpskim prognanicima i povratnicima da bi ovim zakonom oni bili žrtve rata i prognanici iz Republike Hrvatske a zapravo se nije radilo o nikakvom prognaništvu već o slobodnom napuštanju Hrvatske.

O ovakvom zakonskom prijedlogu moglo bi se raspravljati da se je u Hrvatskoj od 1991. - do 1995. dogodio zemljotres ili uragan. A na Hrvatsku je izvršena agresija koja je imala svoje žrtve a imali su ih i oni koji su bili uzročnici tih žrtava, i u ovakvim zakonima treba na taj način govoriti, naglasio je zastupnik upozoravajući da se ovim zakonom hrvatske žrtve kažnjavaju. Zabrinjava takva mic po mic taktika redefiniranja novije hrvatske povijesti i u drugim zakonima, a tu su i izrečeni navodi da je Hrvatska izvršila agresiju na BiH, potvrđeni i u govoru predsjednika Republike 15. siječnja 2002. u Hrvatskom saboru (kako je sam rekao, komemorativnom govoru, podsjeća zastupnik).

Ako budemo išli ovim putem čitava Hrvatska postat će nerazvijeno područje, demografska pustinja, i logor ili rezervat za žrtve velikosrpske agresije, rekao je, spominjući i privatizaciju odnosno rasprodaju hrvatske imovine strancima. Trebamo se zapitati što će poslije svega ostati od hrvatske države i od hrvatskoga suvereniteta, rekao je na kraju.

Zatim su završno govorili predstavnici klubova zastupnika u trajanju od pet minuta.

Želimir Janjić (HSL) u ime Kluba zastupnika HSL-a pozvao je predlagatelja da dobro razmisli o članku 5. predloženog zakona prema kojem bi se, praktično, netko tko je došao iz BiH a ima stan u Banja Luci trebao tamo vratiti no gdje je odgovor na pitanje može li se on uopće tamo vratiti, što je s njihovom imovinom (imovina zasposjednuta) i što je sa sigurnošću povratka.

Mnogi su podnijeli zahtjeve i žele se vratiti u svoje stanove no takvih uvjeta, nažalost, nema, kaže zastupnik. Ako mi ovdje pokrenemo sporove i zatražimo da se vrata tamo gdje im je imovina, a ona im je nedostupna, što smo napravili. Smatramo da bi ovo rješenje moglo biti nepravedno i predlažemo da predlagatelj razmisli o tome, rekao je. Više nema ni mogućnosti da se nakon deset godina prebivanja u jednom objektu može podnijeti zahtjev za davanje u vlasništvo tog stana ili kuće već je sada mogućnost otkupa, no jesu li oni u deset godina prognaničkog života mogli za to uštedjeti novac, upozorio je zastupnik napominjući da dobar dio njih ne dobiva ni zasluženu mirovinu iz BiH.

Tibor Santo, dr. med. (LS, zast. pripadnika mađarske nac. manjine) iznio je da se Klub zastupnika LS-a zalaže da se ovaj problem riješi sa dva zakona jer se ovako predloženim zakonom (članak 4.) ipak razvodnjava intencija Zakona. Jedan zakon koji bi govorio o stradalim područjima u ratu i drugi, o područjima koja su nedovoljno razvijena ili zaostaju u razvoju. Time bi se izbjegli mnogi nesporazumi koje je pokazala i ova rasprava i mnoge opravdane primjedbe. U vezi s ovim potonjim zastupnik je naglasio da se ovaj Klub zastupnika slaže u načelu s primjedbama Zajednice povratnika (članak 4.). Mi u kratkom roku mijenjamo ovaj Zakon, uvjete i okolnosti u njima, smanjujemo stečena prava i zapravo mijenjamo bit njegove namjere da se sustavom poticaja, mjera, za saniranje stanja osigura oporavak ratom poharanih područja. I druge zemlje su imale sličan problem (Njemačka) i bile su svjesne da je sanacija dugoročan problem i da ne trpe česte izmjene zakona, rekao je zastupnik.

Upitnim osobno smatra s pravnog stajališta bavljenje pitanjem (ne)posjedovanja imovine ili nečega u drugim državama (članak 5.) jer time negiramo pravo našim državljanima da zapravo stanuju u zemlji u kojoj su državljanji i da tu rješavaju stambeno pitanje. Klub zastupnika LS-a se slaže s mišljenjem da su dati rokovi za napuštanje privremenih prebivališta (koji dobivaju građevinski materijal) prekratki te da nešto što bi se zvalo privremeni smještaj u objektima organiziranog smještaja, u prognaničkim i izbjegličkim logorima, više ne bismo kao kategoriju trebali imati. Poznata su stanja i situacije u prognaničkim kampovima. Ti ljudi zaslužuju dostojanstven smještaj i u tome moramo napraviti sav potreban naporu čemu humani i etički razlozi moraju biti viši od svakog zakona, rekao je.

Loš zakonski prijedlog

Vesna Škare-Ožbolt (DC) istakla je da ni Klub zastupnika DC-a nije zadovoljan ovakvim Prijedlogom zakona jer ne rješava dovoljno kvalitetno problem postupka privremeno preuzete imovine. Odnosno, njime se na puno kvalitetniji način rješava sudbina povratnika Srba dok se položaj doseljenika Hrvata ne rješava na konačan i kvalitetan način, naglasila je zastupnica navodeći tome

u prilog "famozni" članak 5. Klub zastupnika DC-a traži da se sudski postupci koje pokreću povratnici i doseljenici, naseljenici rješavaju po hitnom postupku (a ne samo tužbe vlasnika imovine). Također traži da se jasno definira naknada štete od države vlasniku kojem imovina (podnio zahtjev) nije bila vraćena u predviđenom roku i Klub predlaže da bi visina te štete mogla biti u visini propisane najamnine stana sukladno općinskoj ili gradskoj odluci. Ako ovako ostane moglo bi se dogoditi da je država dužna snositi štetu i da bi ti odštetni zahtjevi praktički mogli biti toliko golemi i, teoretski govoreći, dovesti i do bankrota države, rekla je, među ostalim zastupnica.

Ovo je loš zakonski prijedlog i treba ga ozbiljno popraviti. Svi su građani pred zakonom jednaki, ne mogu biti jednakiji od drugih, rekla je zastupnica zaključno mišljenje Kluba zastupnika DC-a koji očekuje kvalitetnija rješenja u drugom čitanju.

Milan Kovač javio se radi ispravka riječi "doseljenici", jer to je osoba koja samovoljno seli iz jedne države u drugu, a Hrvati iz BiH, Vojvodine, Kosova itd. prognani su sa svojih ognjišta i to na bestijalan način. Prema tome to su prognanici a ne doseljenici, naglasio je.

Vladimir Šeks u ime Kluba zastupnika HDZ-a je rekao da su izmjene ovog Zakona na tragu permanentnih pritisaka na Republiku Hrvatsku od određenih međunarodnih krugova koji polaze od toga da je privatno vlasništvo Srba napušteno jer da je hrvatska državna politika vodila svjesnu, planiranu, organiziranu akciju i vukla poteze koji su vodili nasilnom izbacivanju Srba iz Hrvatske u svrhu etničkog čišćenja (predsjednik Mesić izgovorio 15. siječnja da je hrvatska vlast 91. svjesno antagonizirala srpsku manjinu). Ova izmjena Zakona nastavak je pritiska na Vladu i u tom pritisku do konca godine treba na bilo način izvršiti povratak imovine, nekretnina, Srbima koji su izbjegli iz Hrvatske a žele se vratiti. Ali se pri tome najmanje vodi računa, a privatno vlasništvo je neupitno i za ovaj Klub, što je s prognanim i protjeranim Hrvatima koji tu žive, a velik dio njih su postali hrvatski državljanji, koje sad ovaj zakon, smješta u prognaničko izbjegličko naselja. Taj zakon nosi u sebi nepravednu osobinu jer, ako netko ima nekretninu izvan

područja RH a ne smije je nikako koristiti jer će biti ubijen, taj zakon kaže idi u smrt, a ako to nećeš, gubiš sva prava stambenog zbrinjavanja, upozorio je zastupnik. Apelirao je na zastupnike da ne dopuste da taj diktat međunarodne zajednice, duboko nehuman i nepravedan bude prihvaćen u Hrvatskom saboru.

Milan Đukić u ime Kluba zastupnika nacionalnih manjina konstatirao je, slušajući raspravu, da najveći dio zastupnika pokazuje zrelost a da je tok rasprave išao u prilog dosljednoj politici Vlade RH koja poštuje Ustav RH i preuzete obveze međunarodne zajednice. Iz predloženog zakona se prvi put ne da iščitati da se radi o diskriminaciji bilo koje grupacije i jasno se govori da se privatna imovina treba dati onima čija je a da oni koji žele ostati u Hrvatskoj dobivaju novi dom.

Oni koji su davali primjedbe na ovaj zakon žele i danas iščitavati kolektivnu odgovornost građana hrvatske-srpske nacionalnosti i nije upitan povrat imovine nego sam proces povratka, rekao je podržavajući predloženi zakon.

Sveobuhvatna rasprava

Završnu riječ je zatim dobio zamjenik ministra za javne radove **Venko Ćurlin**. Raspravu je ocijenio sveobuhvatnom s dosta prijedloga koji će koristiti u izradi definitivnog teksta ovog zakona. Ponovio je uvodne riječi da je predlagatelj zakona želio ispuniti obvezu hrvatske države kao suverene, civilizirane europske države - da poštuje pravo vlasništva u cijelosti i temeljem toga predlaže povrat imovine koja je bila privremeno oduzeta, bez obzira na financijske teškoće koje će u tom povratu hrvatska država imati.

S druge strane, ovim zakonom hrvatska država preuzima u cijelosti svoju civilizacijsku obvezu da zbrine hrvatske državljane koji su kao prognanici došli u Hrvatsku i koriste imovinu koja pripada drugim vlasnicima, naglasio je.

Većinom glasova (64 "za", 21 "protiv", 3 "suzdržana") Hrvatski je sabor prihvatio Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima od posebne državne skrbi. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga ovog zakona.

M.S; S.F; J.Š; Đ.K.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O NOVČANIM POTICAJIMA I NAKNADAMA U POLJOPRIVREDI I RIBARSTVU

Etapa na putu korjenitih reformi u poljoprivredi

Većinom glasova zastupnici Hrvatskog sabora prihvatili su Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o novčanim poticajima i naknadama u poljoprivredi i ribarstvu, a sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju, radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

Iako je uočen i podržan napor predlagatelja, Vlade Republike Hrvatske da se postupno reformira dosadašnji sustav poticaja i naknada u poljoprivredi i ribarstvu, zastupnici su upozorili da sustav poticaja mora opstati. Istovremeno je potrebno uvesti rajonizaciju i regionalizaciju u poljoprivrednu proizvodnju, te izraditi registar svih poljoprivrednika. Upozoreno je i na sve izazove i rizike koji domaćoj poljoprivredi prijete postupnim usvajanjem zakonskih propisa i standarda za sve članice WTO-a, te na tešku socijalnu situaciju staračkih seoskih domaćinstava.

O PRIJEDLOGU

Zakon o novčanim poticajima i naknadama u poljoprivredi i ribarstvu predstavlja osnovni pravni okvir na temelju kojega Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva operativno provodi poljoprivrednu politiku. Više od 80% njegovog proračuna odnosi se na sredstva novčanih poticaja i naknada. Slijedom toga, jasno je da nisu mogući nikakvi reformski zahvati u poljoprivredi bez korjenitih izmjena osnovnog pravnog okvira. Vlada Republike Hrvatske već je u prvoj polovici 2001. godine započela proces reformi u poljoprivredi što je konkretizirano donošenjem Zakona o poljoprivredi i Zakona o poljoprivrednom zemljištu.

U suradnji s domaćim i inozemnim stručnjacima, a u skladu sa zaključcima Hrvatskog sabora napravljena je studiozna raščlamba postojećeg sustava poticaja s prijedlozima korjenitih promjena za razdoblje koje će obilježiti

snažno integriranje Republike Hrvatske u raznolike gospodarske asocijacije. Dobro je poznato iz primjera drugih zemalja da se korjeniti reformski zahvati u poljoprivredi ne mogu provesti u kratkom vremenu, odnosno potrebno je prethodno ostvarenje nekih važnih pretpostavki.

Uzimajući u obzir sve parametre, čini se realnom prosudba po kojoj će se novi sustav potpore (odnosno novi Zakon), primjenjivati najranije u drugoj polovici 2002. godine. Zbog obilježja poljoprivredne proizvodnje poznato je također da se proizvodna i kalendarska (proračunska) godina ne poklapaju i to kako s aspekta dospijeca zahtjeva za pojedine vrste poticaja, tako i s aspekta rokova isplate od strane Ministarstva financija, odnosno Ministarstva poljoprivrede i šumarstva.

kako bi se na vrijeme mogao donijeti Operativni plan proljetne sjetve 2002. godine, a vodeći računa o parametrima zadanim Proračunom, važno je pojedine elemente reforme ugraditi u pojedine odredbe članaka postojećeg Zakona. Jedna od ideja vodilja u novom sustavu bit će pojednostavljenje modela potpore. To će značiti znatno manje vrste poticaja nego što ih ima danas, ali naravno, ne i ukupno manju potporu poljoprivrednicima. Naime, za nekomercijalna gospodarstva bit će uvedene potpuno nove mjere potpore, a značajne novine bit će i model potpore kapitalnim ulaganjima i model ruralnog razvitka. Predložene cjelovite izmjene Zakona o novčanim poticajima i naknadama u poljoprivredi i ribarstvu, zapravo su prvi i neizbježni korak u planiranim reformama modela potpore u 2002. godini. Njime se ujednačavaju iznosi novčanih poticaja po pojedinim skupinama po hektaru, što konkretno znači određeno smanjenje poticaja za krušna žita (pšenica, durum pšenica i raž), pivarski ječam, suncokret i šećernu repu, dok se iznos poticaja povećava za soju. Predloženo je i

smanjenje iznosa poticaja za uzgoj dagnji i slatkovodne ribe po kilogramu. Kao što je navedeno, prijedlogom novog sustava potpore, predviđen je model dohodovne potpore nekomercijalnim obiteljskim gospodarstvima. Kako postojećim zakonom mali nekomercijalni proizvođači ne bi bili uskraćeni od 1. siječnja 2002. godine za poticaj za uzgoj ženske teladi, te za minimalne proizvodne površine iznad jednog hektara u pojedinim županijama, predloženo je produljenje dosadašnjih prava do uspostave novog sustava, navodi se u zakonskom prijedlogu kojega je podnijela Vlada Republike Hrvatske.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovoga Zakona bez primjedaba, a **Odbor za poljoprivredu i šumarstvo** saslušao je uvodno obrazloženje predstavnika predlagatelja. Uz prihvaćanje predloženog zakonskog teksta, članovi Odbora upozorili su da je potrebno što žurnije izraditi novi model sustava novčanih poticaja. Ocijenili su ujedno da predloženi Zakon predstavlja samo preraspodjelu proračunskih sredstava namijenjenih poticajima, a ne rješava poticanje određenih poljoprivrednih kultura. Upozoreno je da se smanjuju poticaji za industrijsko bilje (suncokret, uljnu repicu, pivski ječam, šećernu repicu), a istovremeno se uvozi ulje, šećer i slad.

Većina članova Odbora upozorila je na nezadovoljavajuće stanje u slatkovodnom ribarstvu, a u raspravi je ukazano da ni iz ovog Prijedloga zakona nije vidljiva rajonizacija poljoprivredne proizvodnje, koja predstavlja preduvjet cjelovite agrarne reforme. Nakon rasprave, članovi Odbora jednoglasno su predložili Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se prihvaća Prijedlog

zakona o izmjenama Zakona o novčanim poticajima i naknadama u poljoprivredi i ribarstvu. Sve primjedbe i prijedlozi izneseni u raspravi, uputit će se predlagatelju radi izrade Konačnog prijedloga zakona.

RASPRAVA

Uvodno izlaganje dao je predstavnik predlagatelja, ministar poljoprivrede i šumarstva, mr. sc. **Božidar Pankretić**. Najprije je podsjetio na kronologiju nastajanja zakonskog prijedloga, podsjećajući da se moralo čekati na donošenje Proračuna. Sada, kada je sjetva pred vratima, potrebno je raspraviti i donijeti predloženi zakonski tekst. Objasnio je zatim i pojedine specifičnosti oko provođenja poticaja koje se odnose na pojedine ratarske kulture. Do smanjenja određenih poticaja dolazi jer su u odnosu na 1999. godinu značajno povećani pojedini poticaji. Preraspodjelom sredstava odlučeno je da se snažnije akcentira stočarska proizvodnja koju je istovremeno važno snažnije vezati uz ratarstvo. Ocijenio je da će se sustavom dohodovne potpore na primjereniji način brinuti i o netržišnim obiteljskim gospodarstvima. Iznio je i očekivanje da će efektivna potpora biti i veća od sadašnjih pretpostavki, upozoravajući da je potrebna koncentracija na obiteljska gospodarstva koja su orijentirana tržišnoj proizvodnji.

Socijalno zbrinuti staračka domaćinstva

Zatim su govorili predstavnici klubova parlamentarnih stranaka, a prvi je u ime Kluba zastupnika HDZ-a, riječ uzeo zastupnik **Drago Krpina**. Podsjetio je da prema postojećem Zakonu, poticaje imaju samo ona gospodarstva koja nabave pet ženskih teladi, a sada se predlaže brisanje ove odredbe. Zbog ovakvih kontradiktornih rješenja, ocijenio je da je teško odrediti prave ciljeve reforme na području poljoprivrede. Upozorio je da treba ostvariti zaštitu onih staračkih poljoprivrednih gospodarstava, koja neće biti u stanju odgovoriti i ispuniti sve zahtjeve oko poticaja. Sve dok ne bude uspostavljen model socijalnog zbrinjavanja ovih kategorija, ne bi trebalo mijenjati niti uvjete ostvarivanja poticaja u poljoprivredi.

Govorio je zatim i o primjerima kojima se smanjuju poticaji, izdvajajući statističke podatke vezane uz proizvodnju pojedinih vrsta žitarica i industrijskog bilja, te slatkovodnih vrsta ribe. Jedina kultura kod koje se primjećuje povećanje, odnosi se na uzgoj soje. Upozorio je da nisu prepoznatljivi kriteriji kojima se rukovodila Vlada Republike Hrvatske

Nisu prepoznatljivi kriteriji predlagatelja prilikom izrade sustava poticaja u poljoprivredi.

donoseći ovakve kriterije kod poticaja. Iznio je pretpostavku da je resorno ministarstvo dobilo projektni zadatak prema kojemu treba pristupiti smanjenju poticaja zbog nedostatka novca. Proizvođači su očekivali da će Vlada nakon pridruživanja WTO, te bilateralnih sporazuma o slobodnoj trgovini, povećati postojeće kvote poticaja, pa je razumljivo njihovo ogorčenje, istaknuo je zastupnik Krpina. Zatim je citirao pojedina obrazloženja ovoga zakonskog prijedloga, ocjenjujući pojedine tvrdnje o reformskim zahvatima neutemeljenima i pretjeranima. Smatra ujedno da nisu utemeljene ni namjere kojima se pristupa novčanom izjednačavanju u poticajima pojedinih poljoprivrednih kultura, uspoređujući specifičnosti uzgoja pšenice, raži i ječma. Smatra da je potrebna suprotna koncepcija, odnosno da se pristupi nijansiranju oko sustava poticaja pojedinih kultura, a nije zadovoljan niti iznijetim obrazloženjima oko poticaja uzgoja slatkovodnih vrsta riba.

Na kraju je napomenuo da će Klub zastupnika HDZ-a podržati onaj dio zakona, koji isključuje mogućnost da bi deseci tisuća obitelji ostali bez poticaja. Smatra ujedno da bi Vlada konačno trebala izraditi model i program socijalnog zbrinjavanja koje se većinom odnosi na staračka domaćinstva.

Drugi dio zakona, kojim se predlaže smanjivanje poticaja u poljoprivredi, neće dobiti našu podršku, zaključio je zastupnik Drago Krpina.

Za riječ se ponovno javio ministar mr. sc. **Božidar Pankretić** ukazujući na određene nepreciznosti koje su iznijete oko poticaja za uzgoj ženske teladi. Istaknuo je podatke prema kojima će za dvije godine biti uzgojeno 14.000 komada ženske teladi.

Ovaj napredak omogućen je zahvaljujući primjerenim poticajima, ocijenio je ministar. Još je jednom precizirao razloge zbog kojih se potenciraju poticaji na one ratarske kulture koje su dohodovnije, jer se u protivnom stvaraju gubici. Ocijenio je ujedno da će u drugoj polovini ove godine na snazi biti novi zakon, a sadašnji prijedlog opravdao je hitnim razlozima koji su vezani uz rokove oko proljetne sjetve.

Ostvariti komplementarne prednosti

Zastupnik **Marko Baričević** govorio je u ime Kluba zastupnika HSLS-a, te uvodno upozorio na nepreglednost zakonske infrastrukture kojom se uređuju važni odnosi u poljoprivredi. Smatra da je trebalo obaviti i približiti analitičke podatke o dosadašnjim rezultatima sustava poticaja. Podsjetio je zatim na pojedine naglaske koji su se čuli iz zastupničkih klupa i to, kada se razgovaralo o povezivanju poticaja za sadnju kukuruza i uzgoj stoke. Dok se ne ostvare zajedničke komplementarne prednosti, neće biti sreće ni napretka u poljoprivredi, naglasio je zastupnik.

Uočila izgradnje sustava poticaja u poljoprivredi, treba napraviti registar poljoprivrednika, te utvrditi njihov točan broj.

Iznio je zatim statističke podatke o sustavu poticaja koji se odnose na žitarice, upozoravajući da se pristupa izvozu žita u trenutku kada stagnira cijena na svjetskom tržištu. I on je ocijenio da sustav poticaja treba biti iznijansiran, a odluke donesene na temelju stručne analize. Zatim je iznio pojedine statističke podatke i troškove koji se javljaju prilikom uzgoja pšenice na površini od 100 hektara zemljišta. Pri tome je analizirao i uspoređivao pojedine troškove, rashode i prihode. Ocijenio je da je teško govoriti o smanjenju poticaja za uljarice, šećernu repu i krušarice, jer se ne može utvrditi koncepcija kojom se služio predlagatelj. Upozorio je zatim da bi trebalo proširiti proizvodnju višegodišnjih nasada voća, budući da će za nekoliko godina stroge kvote WTO-a limitirati moguće povećanje površine pod ovim nasadima. Da bi se proveli strukturni zahvati i poboljšalo

stanje, potrebno je izraditi registar poljoprivrednika i primarno utvrditi njihov točan broj. Ovi bazični podaci važni su kada se raspravlja i predlaže sustav poticaja kod pojedinih ratarskih kultura. Upozorio je zatim i na određene nelogičnosti koje se odnose na sustav poticaja stada ovaca i koza u Dalmaciji. Dok se po grlu daje 70 kuna poticaja, vlasnik stada mora na pojedine nelogične obveze i nameće, isplatiti više od 100 kuna po grlu, pa je sustav poticaja zapravo uništen i obezvrijeđen.

Na kraju je naglasio potrebu da se poticajima ojača razvoj stočarstva i biljne proizvodnje, te pune zaposlenosti u poljoprivredi. Kako bi bolje ilustrirao nerazvijenost stočarske proizvodnje, naveo je broj uzgojenih svinja u Danskoj, u odnosu na Slavoniju. Iskazujući statističke podatke, utvrdio je da još uvijek ima dosta prostora za brži i kvalitetniji razvoj stočarstva.

Poticati proizvodnju zdrave hrane

U ime Kluba zastupnika HSS-a zatim je govorio zastupnik **Ivan Kolar** koji je uvodno opisao sve poteškoće koje danas pritišću hrvatskog poljoprivrednika koji živi na selu. Postojeći poticaji pokazali su i svoje dobre strane, ali treba težiti osnovnoj zadaći seljaka, a to je - prehrana cjelokupnog stanovništva Republike Hrvatske domaćom hranom. Ove ambicije moraju naići i na potporu resornog ministarstva koje nastoji omogućiti podršku određenim poljoprivrednim prioritetima. Ipak, dosadašnji koncept bi se trebao promijeniti, a poticajna sredstva trebala bi donijeti i odgovarajući rezultat u proizvodnji hrane. Sugerirao je Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva, da izbalansira i ujednači sustav poticaja kako bi svatko pronašao određenu pomoć unutar ovih mjera. I on je ocijenio da nedostatak financijskih sredstava predstavlja najveću prepreku, a osobito je važno da svaki proizvođač doprinese i razvoju domaće stočarske proizvodnje i reprodukcije. Podsjetio je da je zbog kvalitetne pripreme zemljišta, Hrvatska još uvijek zemlja zdrave hrane, dok okolne države bilježe sve veći broj "kravljeg ludila". Zbog ovih okolnosti trebalo bi povećati broj junica za rasplod sa 14.000 na 22.000 grla kako bi se sačuvala domaća proizvodnja, neovisno o okruženju.

Pomoć očekuju i mala staračka poljoprivredna domaćinstva, upozorio je zastupnik Kolar, podsjećajući da sve europske države značajnim iznosima podupiru vlastite poljoprivredne potencijale. Ukoliko se takva klima ne osigura i u Hrvatskoj, poljoprivreda će doživjeti katastrofu. Upozorio je zatim i na iskustva stranih poljoprivrednika koji su ostali bez prihoda i posjeda, a sve zbog interesa velikih kompanija koje su zainteresirane samo za vlastiti profit.

Zaključio je da Klub zastupnika HSS-a podržava predloženi zakonski tekst. Smatra ujedno da će primjedbe i prijedlozi iznijeti u korist seljaka tijekom rasprave, biti ugrađene u Konačni prijedlog zakona.

Budući da više nije bilo prijavljenih za raspravu, riječ je dobio ministar Pankreć, koji je zahvalio klubovima parlamentarnih stranaka na ukazanoj podršci. Upozorio je da je svjestan problema na koje su u svojim govorima upozoravali i zastupnici. Uz promašaje koji su osiromašili hrvatsko selo u posljednjih tridesetak godina, značajne restrikcije i ograničenja uslijedit će i približavanjem datuma ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju. Podsjetio je zastupnike na financijske limite koji ograničavaju sustav poticaja u poljoprivrednoj proizvodnji. Upozorio je da dio problema izvire i zbog loše organizacije i nebrige. Tako su, primjerice, nedavno propala bespovratna sredstva, jer u pojedinim županijama nije bilo dovoljno interesa za proširenje kvota za podizanje novih vinograda. Uz vinogradarstvo, poticaji se daju i za uzgoj voća, industrijskog bilja, te pašnjaka koji se vežu uz stočarsku proizvodnju. Restrukturiranje hrvatskog sela neće uspjeti ukoliko se ne osiguraju i izgrade prehrambeno - prerađivački potencijali, te osigura tržišna pozicija obiteljskih gospodarstava.

Složio se s kritikama zastupnika koji su u svojim izlaganjima upozoravali na potrebu izrade registra poljoprivrednika, te na potrebu analitičkog pristupa uočenim problemima. Smatra da će se ovi statistički poslovi moći obaviti u dva mjeseca, ocjenjujući da će sveobuhvatnu anketu obaviti 300 studenata. Kada na snagu stup novi zakon u poljoprivredi, svi podaci već moraju biti pohranjeni kako bi se točno znali potencijali svakog seoskog domaćinstva. Na kraju je zaključio da će sustav poticaja u drugom čitanju biti

preciziran i dopunjen, kako bi se svaki poljoprivrednik mogao unutar vlastitih prioriteta, odlučio za uzgoj pojedine poljoprivredne kulture.

Nakon njegovog izlaganja, riječ su dobili i zastupnici koji su se prijavili za pojedinačnu raspravu, a prvi je govorio zastupnik **Željko Malević (SDP)**. Istaknuo je da Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva treba poduzeti radikalne zahvate oko koncepcijskog ustrojstva sustava poticaja u poljoprivredi. Evidentno je da je dosadašnji model bio izvorom brojnih malverzacija, pljački i zloraba. Zbog dosadašnjeg lošega iskustva, bilo bi dobro kada bi se razjasnila nova zamišljena koncepcija, makar u najgrubljim crtama. Ocijenio je da predviđene izmjene neće popraviti situaciju, navodeći političke, ali i stručne razloge ovakvoj procjeni. Kao politički argument, naveo je da vlada veliko nezadovoljstvo seljaka u Slavoniji i Baranji predloženim mjerama. Dok se uvozi jestivo ulje, smanjeni su poticaji za uzgoj suncokreta. Slična je situacija i sa šećernom repom i pivskim ječmom, upozorio je zastupnik, tražeći da se ove nelogičnosti isprave tijekom zakonodavne procedure. Nije izvršena ni rajonizacija i regionalizacija, što je

Dosadašnji model poticaja bio je izvorom brojnih malverzacija, pljački i zloraba.

trebalo prethoditi temeljnim izmjenama u sustavu poljoprivrednih poticaja. Istovremeno bi trebalo ojačati mjere kojima bi se ratarska proizvodnja vezala uz stočarstvo, a treba poticati i daljnji uzgoj ženske teladi.

Zadržati poticaje za uzgoj slatkovodne ribe

Upozorio je zatim i na loše posljedice koje će se pojaviti zbog smanjenja poticaja u slatkovodnom uzgoju riba, te u pčelarstvu. Osobito su značajne štete koje prijete uzgoju slatkovodne ribe, jer su vlasnici opterećeni plaćanjem vodnih naknada, pa bi dosadašnje poticaje trebalo ostaviti na istoj razini. Radi se o poljoprivrednoj grani koja je prije rata izvozila više od 70% svoje proizvodnje i zapošljava relativno visok broj ljudi, upozorio je zastupnik Malević.

Ministar poljoprivrede i šumarstva, mr. sc. **Božidar Pankretić** složio se da uzgoj konzumne ribe u mirnim vodama predstavlja potencijalno perspektivnu proizvodnju. Upozorio je istovremeno da sustav poticaja mora biti samo jedan segment ulaganja u ovu poljoprivrednu granu. Dodao je da se za pčelare ponovno priprema sustav poticaja prema broju košnica.

Zastupnik **Stjepan Živković (HSS)** podsjetio je da se predloženi sustav poticaja odnosi na predstojeću sjetvu. Budući da uskoro predstoji donošenje reformiranog i novog sustava poticaja, ne bi trebalo mijenjati pojedine odnose. Upozorio je da je soja bila podcijenjena u odnosu na suncokret, pa je i došlo do određenih preinaka, te dodao da bi trebalo osigurati poticaje i za uzgoj šećerne repe. Smanjenje poticaja uzgoja slatkovodne ribe bilo bi lakše podnošljivo kada bi i vodoprivredni doprinosi bili manji. Podsjetio je na praksu susjedne Mađarske koja ima mali doprinos za vodoprivredu, a brojne europske zemlje uopće nemaju ovo porezno opterećenje, pa su im i troškovi uzgoja slatkovodne ribe daleko niži.

Stimulirati sadnju soje, šećerne repe i suncokreta

Zastupnik **Josip Golubić (HSS)** upozorio je na loše posljedice u poljoprivredi zbog smanjenja državnih poticaja. Istaknuo je da se istovremeno približavamo i potpunoj primjeni zakonskih propisa koji se odnose na članice WTO-a i Europske unije. Složio se s konstatacijama da površine pod pšenicom ima previše, pa bi tu razliku trebalo smanjiti u

Potrebno je zadržati poticaje za uzgoj ribe, soje, suncokreta i šećerne repe.

korist sijanja ječma i zobi, a trebalo bi dodatno stimulirati i sjetvu soje, suncokreta i šećerne repe. I on je ocijenio da slatkovodno ribarstvo treba biti oslobođeno prevelikih izdataka za vodnu naknadu, te zaštićeno od grabežljivih ptica - kormorana. Podržao je dosadašnje mjere koje se odnose na stimulaciju stočarstva, jer se time smanjuje uvoz mesa i mesnih preradevina iz inozemstva. Uz sustav poticaja, hrvatska poljoprivreda bi trebala računati i na razvoj prehrambene industrije, zaključio je zastupnik. Podržao je predloženi

zakonski tekst, nadajući se da će predlagatelj u drugom čitanju prihvatiti prijedloge koji su se čuli tijekom dosadašnje rasprave.

Hrana danas predstavlja stratešku vrijednost pa Hrvatska treba iskoristiti vlastite komparativne prednosti.

Zastupnik **Ivo Lončar (nezavisni)** istaknuo je na početku izlaganja da su selo i seljaštvo u posljednjih 20 godina obilježili njegov profesionalni život. Uvijek je upozoravao na promašaje u agrarnoj politici, pa kritički sagledava i najnoviju "reformu poljoprivrede". Podsjetio je da se tijekom predizborne kampanje govorilo o obiteljskom gospodarstvu, a danas se ide u obnovu "kolhoza i sovhoza, kako se kod nas zovu PIK-ovi". Iako su primili značajnu pomoć više od 4 milijarde kuna, Hrvatska je i dalje veliki uvoznik hrane, a jedina smo zemlja koja uvozi mlijeko i mliječne preradevine.

Iako je sadašnja vlast za poticaje u poljoprivredi uložila značajan novac, postavlja se pitanje njegovog utroška i tko je primao novac za poticaje, upozorio je zastupnik. Podsjetio je da je o ovim radnjama svojedobno upoznao i premijera **Ivicu Račana**, koji mu je obećao provjeru navedenih podataka. Usprikoš obećanjima, prošlo je 7 mjeseci, a još nitko nije zatvoren zbog malverzacija i kriminala u poljoprivredi. Sustav poticaja daje osobito loše rezultate na području stočarstva, upozorio je zastupnik Lončar, dodajući da je po broju tovljenih svinja Republika Hrvatska danas na razini iz 1936. godine. Slična je situacija i na području voćarstva i vinogradarstva, iako Hrvatska ima najbolje uvjete za tu granu poljoprivrede od svih država u Europi. U proteklih 11 godina, samo na uvoz voća potrošeno je 1,5 milijardi USA dolara. Država daje poticaje za uzgoj pšenice koju onda kasnije, ispod cijene, prodaje i izvozi na svjetsko tržište. Dosadašnji poslovi s pšenicom, potvrdili su da postoji sprema kriminala i pljačke, upozorio je zastupnik, podsjećajući na minule "pšenične afere". Trebalo bi znati da danas hrana predstavlja stratešku vrijednost, pa je potrebno iskoristiti značajne poljoprivredne potencijale, a

umjesto strateškog pristupa, poticaji se rasipaju i za "dva jutra kukuruza".

Budući da račun za sve brojne promašaje dolazi na naplatu hrvatskom seljaku, ne mogu podržati predloženi zakonski tekst, zaključio je zastupnik Lončar.

Zastupnik **Ivan Milas (HDZ)** uputio je repliku. Smatra da se podržava opstanak bivših socijalističkih poljoprivrednih gospodarstava zbog prodaje stranim zemljoposjednicima. Ocijenio je da će sloboda kretanja radne snage omogućiti potencijalnim novim vlasnicima visoke profite, a zemlja će nakon toga biti iscrpljena i zatrovana.

Raste uvoz nekvalitetnih prehrambenih proizvoda

Zastupnik Ivo Lončar odgovorio je na repliku i složio se s iznijetom konstatacijom, te ponovno zatražio da se objasni gdje su završili novci za sanaciju nekoliko značajnih poljoprivrednih poduzeća. Prošlo je nekoliko godina, a da se ništa nije poduzelo za sanaciju domaće poljoprivrede, te ujedno raste uvoz nekvalitetne, a često puta i štetne hrane. Istovremeno se govori da postoji osigurano tržište za pšenicu, a nakon toga, ta ista država traži kredite od banaka kako bi mogla otkupiti ovaj proizvod. Loše rezultate sanacije ilustrirao je porastom dugova PIK-a Vrbovec, čija je financijska dubioza sa 835 milijuna narasla na 1.200 milijuna kuna. Svaki mjesec stvara se gubitak od 30 milijuna kuna, a Vlada daje 10 milijuna kuna za održavanje tekuće proizvodnje. Sve ove mjere ilustriraju loše strane reforme poljoprivredne proizvodnje, zaključio je zastupnik Lončar.

Zastupnik **Ivo Fabijanić (SDP)** upozorio je da je do smanjenja poticaja došlo i kod uzgoja dagnji, a poticaji već nekoliko godina nisu promijenjeni niti za uzgoj autohtonih vrsta riba u jadranskim ribogojilištima. Iako je Hrvatska imala velikih uspjeha oko uzgoja riblje mladi, konačni proizvod još je uvijek najskuplji od svih mediteranskih država. Smatra da bi država trebala razmisliti o navedenom problemu, dodajući da su dagnje ujedno i prirodni filter, jer njihov uzgoj pridonosi čišćenju mora.

Više se isplati uvoziti

Polazeći od konstatacije da je cilj svake države proizvoditi hranu za svoje potrebe **Miroslav Korenika (SDP)** je prigovorio da se kod nas događa "nešto loše" - prevelik je broj zainteresiranih za uvoz hrane, a to navodi na zaključak da se više isplati uvoziti.

U interesu je države da, prilikom ulaska u Svjetsku trgovinsku organizaciju, vodi računa o tome da ima što veće poljoprivredne površine i veću proizvodnju hrane.

U interesu je države, naglašava zastupnik, da prilikom ulaska u Svjetsku trgovinsku organizaciju, vodi računa o tome da ima što veće poljoprivredne površine i veću proizvodnju hrane. U tom smislu, smatra zastupnik, valja razmisliti o okrupnjivanju poljoprivrednih površina, te to pitanje treba urediti zakonima o poljoprivrednom zemljištu i nasljeđivanju. No, i tako mala proizvodnja mora imati prerađivača, rekao je i spomenuo kombinat.

Poticaji koji se predlažu ne bi smjeli zaobići ribogojilišta, a upravo se to čini rekao je, pogotovo što je ta izvozna grana. Kao stanovnik varaždinske županije sugerirao je da se razmisli o poticanju povrtlarskih kultura i cvijeća.

Osvrćući se na riječi ministra koji je rekao kako je ostalo neiskorištenih, a namijenjenih sredstava, upozorio je na razlog - administracija je onemogućila poljoprivrednicima da udruživanjem okrupnjaju površine i steknu pravo na određena financijska sredstva.

Za riječ se javio **Vladimir Šeks** u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Prigovorio je načinu na koji je napisano obrazloženje uz zakonski prijedlog. Govori se kako je predloženi zakon napravljen u suradnji s domaćim i inozemnim stručnjacima, da se temelji na studioznim raščlambama postojećeg sustava poticaja, te se navodi da se radi o prijedlozima korjenitih promjena, a njih ministar ne prilaže ovom zakonu. Kada je riječ o "studioznoj raščlambi" ne vidi je u načinu raspodjele, nego je vidi kao jednostavnu preraspodjelu u okviru postojeće svote novca namijenjenog poticajima.

Nameće se i pitanje - čemu donositi zakon ako se poticaji smanjuju, pogotovo za krušna žita, pivarski ječam, suncokret, šećernu repu, slatkovodnu ribu, dagnje a da se istovremeno ne zna zašto baš u predloženim iznosima.

Stječe se dojam da se zapravo izjednačava bez prethodnog kriterija. Stoga, predloženi zakon više vidi kao "ispipavanje pulsa javnosti i zastupnika", o tome kako će oni zapravo reagirati na smanjenje poticaja. Jer - kako objasniti predloženo smanjenje poticaja za industrijsko bilje koje je još i uvozi (šećer, slad, ulje) ili primjerice, kako objasniti smanjenje poticaja za slatkovodno ribarstvo u vrijeme neriješenih pitanja u toj grani. Isto se pitanje postavlja za krušarice, a poznato je, naznačio je, da je sklopljeno niz ugovora o slobodnoj trgovini između Hrvatske i drugih zemalja kao i ulazak u Svjetsku trgovinsku organizaciju, čime se zapravo Hrvatska otvorila tom tržištu. Ona će time postati tržište za inozemni agrar što samo znači da Hrvatska mora povećati poticaje u svojoj poljoprivredi, naglasio je.

Istovremeno imamo dva suprotna procesa - jedan dolazi s ogromnom količinom kapitala, niskim cijenama koje omogućuju subvencije u prosjeku 40 posto, a Hrvatska svoju konkurentsku sposobnost snižava smanjujući poticaje u poljoprivredi. Razočaran ovakvom reformom, seljak Slavonije i Baranje prati je uzrečicom - "naučio Ciganin konja da gladije a konj krepo."

Zapravo nema novca u proračunu

Mr. sc. **Nevio Šetić (HDZ)** smatra da je smiješno da se tako jednostavan zakon kamuflira velikim riječima kao "donosi se kako bi se na vrijeme moglo donijeti operativan plan proljetne sjetve itd.", a zapravo je istina da nema novca u proračunu, te da negdje treba uzeti da bi se drugdje dodalo.

Posezati za takvim mjerama nema razloga, rekao je, jer smatra da Vlada može iznaći potrebna sredstva. Prvenstveno misli na iznos potreban za uzgoj dagnji. On se, naime, smanjuje s jedne kune po kilogramu na 0,80, a u slatkovodnom ribarstvu sa 4 kune na 3,20 odnosno, sa 6 kuna na 4,80. Uštede će biti male, i iznositi će samo 3-4 milijuna kuna, a to nije dobro i zato jer se ušlo u određene faze proizvodnje.

Osim toga, upozorava zastupnik, slobodnom se trgovinom još više stvara konkurentsko ozračje, a mi, unatoč tome nepotrebno smanjujemo konkurentnost akvakulture, a ona je već našla svoje mjesto na europskom tržištu. Sve su to razlozi zbog kojih poticaje treba zadržati na istoj razini, pogotovo što potrebni iznosi ne predstavljaju veće izdatke, dok je postojeći poticaj dobar stimulans za proizvođače ribe.

Suprotno očekivanjima, ovaj zakon smanjuje konkurentsku sposobnost naših proizvođača a otvara vrata još jeftinijoj hrani iz uvoza, dok se našim proizvođačima ta ista vrata polako zatvaraju.

Jadranka Kosor (HDZ) je prenijela stav slavonskih seljaka koji smatraju da predloženi zakon destimulira, a ne da potiče razvoj agrara, a upravo su seljaci očekivali da će nova vlast povećati poticaje. Upravo neugodno iznenađuje činjenica da se smanjuju poticaji za njima najvažnije poljoprivredne kulture (suncokret, šećernu repu i pšenicu). Ujedno upozoravaju kako bi se nedostatak sirovine mogao vrlo loše odraziti na kapacitet uljara, slavonskih šećerana, a sirovina se, kao što je već nekoliko puta naglašavano - uvozi.

Izostali bi i poticaji za uzgoj slatkovodne ribe, rekla je, a u tom smislu ide prigovor uzgajivača, koji prenosi.

Međutim, ono što seljake zanima jest uvođenje poticaja za uzgoj voća i povrća i stoga što je ono, ponudeno na tržištima skupo i nekvalitetno.

Budući da češće kontaktira s proizvođačima hrane, prenijela je i njihova traženja da se uvede veći broj poticaja na poljoprivredne proizvode i u državnom proračunu iznađe više sredstava. Također je sugerirala Vladi da nađe više sluha za ekološku poljoprivrednu proizvodnju i što skorije potakne.

Suprotno očekivanjima, ovaj zakon, predlaže zastupnica, smanjuje konkurentsku sposobnost naših proizvođača a otvara vrata još jeftinijoj hrani iz izvoza, dok se našim proizvođačima ta ista vrata polako zatvaraju.

Mr. sc. **Zdenka Čuhnil (HSS)** je izrazila nezadovoljstvo predloženom raspodjelom poticaja, te očekuje, rekla je, da ministar što skorije donese

nacionalni program za poljoprivredu u kojem bi se definirali tržišni redovi i otklonile sve postojeće nepoznanice.

Europske zemlje, uglavnom ne potiču hiperprodukciju ako za te proizvode nije osigurano tržište, a potiču one proizvode kojih na tržištu nedostaje. Primjerice, u Hrvatskoj proizvodnja uljarica podmiruje tek 60 posto potreba, a šećerna repa 80 posto, a ipak za te proizvode Vlada predlaže smanjiti poticaje. Istovremeno se govori o velikom broju nezaposlenih a ništa se ne čini da se to prevlada. Također se ne potiče radno intenzivne kulture kao što su povrtlarstvo, cvjećarstvo i vinogradarstvo koje bi mogle otvoriti nova radna mjesta. Stoga, rekla je - očekuje da se te greške isprave.

Dvoji i o prijedlogu da se smanji poticaj za bijele žitarice iako predstoji donošenje zakona koji će urediti to pitanje, jer nepotrebno izaziva nezadovoljstvo među proizvođačima pšenice.

Podržala je one koji su se usprotivili smanjenju poticaja za slatkovodno ribarstvo koje je lani zabilježilo pozitivnu vanjskotrgovinsku bilancu. Primijetila je ujedno kako nema zemlje koja cijenu ribe opterećuje sa 15 do 20 posto i to raznim vodoprivrednim naknadama. Dok se ti problemi ne riješe ne treba smanjivati poticaje za slatkovodno ribarstvo, rekla je.

Ujedno je podržala one koji vaze za novim zakonom o poticajima jer je krajnje vrijeme da se obiteljska gospodarstva učine konkurentnima. To bi im se jedino omogućilo kvalitetnijim poticajima, te tek tada treba očekivati da se proizvodi izvoze.

Uvodi se uravnilovka

Josip Sesar (HDZ) ne prihvaća tumačenje predlagatelja da se ne poklapaju proizvodna i proračunska godina. Mišljenja je da je primjenom carinskih propisa, i ulaskom Hrvatske u Svjetsku trgovinsku organizaciju, uočen nedostatak sredstava u proračunu za 2002. godinu, te radi toga dolazi do prijedloga da se smanje poticaji. Neprihvatljiva je i tvrdnja, rekao je, da se radi o prvoj fazi izmjene zakona iza kojeg slijedi donošenje zakona o hrani, nakon kojega treba očekivati poboljšanje. Smatra, naime da se ovim prijedlogom zapravo raspodjeljuje onima koji su prije dobili manje, pa se uvodi uravnilovka.

Također ne može prihvatiti tumačenje da se predložene izmjene donose radi postizanja različitih kvota po županijama, a naročito radi toga što se predlaže smanjenje za 8 od 9 kultura, a istovremeno se ne navode razlozi.

Konstatirajući kako je među poljoprivrednicima zbog smanjenja poticaja za industrijsko bilje, šećernu repu, suncokret, pivarski ječam i drugo, nastala cijela zbrka jer se te kulture uvoze, daje se zaključiti kako se time zapravo stimulira uvoz. To nije ništa drugo, rekao je, nego rasprodaja nacionalnog bogatstva.

Paradoks gledi poticaja za uzgoj ribe vidi u tome što se prvo išlo na poticanje slatkovodnog ribarstva i to kao izvozne grane da bi se sada predlagalo smanjenje poticaja. To će posebno pogoditi Brodsko-posavsku županiju koja ima 25 posto vodenih površina namijenjenih slatkovodnom ribarstvu.

Kada je riječ o poticajima, smatra kako se ne može eksperimentirati, te opravdavati ulaskom u EU, nego voditi računa o uvjetima i regijama u kojima privređuje domaći seljak.

Marija Bajt (HDZ) je prigovorila Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva da je trebalo uputiti cjelovit zakon o poticajima a ne to pitanje rješavati od slučaja do slučaja. Stoga je ovaj prijedlog sa smanjenjem poticaja za industrijsko bilje, šećernu repicu, pivski ječam i suncokret, neprihvatljiv sve dotle dok se uvoze. Isto je sa slatkovodnim ribarstvom.

Međutim, zanima je hoće li biti isplaćeni poticaji za nabavu uzgojno valjanih životinja, za nerastove za koje su predviđeni poticaji, pogotovo jer za prošlu godinu gospodarske jedinice u požeško-slavonskoj županiji nisu dobile poticaje.

Ne treba paničariti

Marijan Maršić (HSS) je ustvrdio da predviđeni iznos poticaja za ovu godinu predstavlja povećanje u odnosu na prošlu za 7 ili 8 posto, ali se boji da ni to neće biti dovoljno, jer se iz tog novca financiraju staračka obiteljska gospodarstva.

Pohvalio je predložena rješenja da se novčani poticaji isplaćuju korisnicima koji imaju minimalne površine od 1 hektara; da se potiče uzgoj 5 komada ženske teladi, te da sve zemljišne površine u Republici Hrvatskoj budu u sustavu poticaja.

Što se tiče ratarstva, smatra da je potrebno okrupniti zemljišne površine, i ne paničariti oko pitanja pšenice zasijane prošle jeseni jer poticaji ostaju i za ovu žetvu. Bit će moguće razgovarati do iduće sjetve do kada će se znati stvarne potrebe Republike Hrvatske.

Što se tiče šećerne repe, smatra da predloženo smanjenje poticaja (snižava se sa 3 tisuće na 2 tisuće i 400 kuna) nije dobro jer se sada za potrebe Hrvatske sije između 23 i 27 tisuća hektara, a potrebe su veće i sežu do 29 tisuća hektara.

Treba ići na poticanje količine proizvoda po hektaru a ne na samu površinu, jer se u protivnom može dogoditi da se s poticajima manipulira, a zemlja nedovoljno kvalitetno obradi, odnosno ne poduzmu potrebne agrotehničke mjere.

Upozorio je kako bi bilo šteta da se zbog manjeg poticaja ne sadi šećerna repa, jer uzgoj zahtijeva znanje i mnogo posla.

Dragutin Vukušić (SDP) smatra da se ovaj zakon donosi jer nije moguće primijeniti, prošle godine donijeti Zakon o poticajima.

Drži kako se ne može govoriti o opravdanosti povećanja i smanjenja dok se ne prikažu efekti, a Ministarstvu predlaže da do drugog čitanja razmotri neke prijedloge iz rasprave i zadrži se na dosadašnjoj visini poticaja za određene kulture. Što se tiče poticaja za žensku telad to pitanje, unatoč predloženom rješenju, treba drugačije riješiti, dok dobrim rješenjem smatra ostajanje pri poticaju za jedan hektar zemlje. To je socijalni način gledanja na problem malih domaćinstava, međutim ni to u poljoprivrednoj reformi kao takvo neće moći ostati.

Predložene poticaje, štoviše, smatra vatrogasnim mjerama jer drži kako te mjere nisu za jednu sezonu nego ih treba dugoročno planirati, a u tom bi slučaju proizvođači imali drugačiji stupanj sigurnosti. Pridružio se i u razmišljanju, onim zastupnicima koji se zalažu za proizvodnju kultura koje potiču zapošljavanje.

Nadalje, mišljenja je da treba ići na poticanje količine proizvoda po hektaru a ne na samu površinu, jer se u protivnom može dogoditi da se s

poticajima manipulira, a zemlja nedovoljno kvalitetno obradi, odnosno ne poduzmu potrebne agrotehničke mjere.

Unatoč svim iznijetim primjedbama one nemaju cilj ne donijeti zakon nego do drugog čitanja popraviti neka od predloženih rješenja.

Ivan Milas (HDZ) je izrazio bojazan da će se nastaviti kupovati jeftiniji proizvod jer je već i sada teško pronaći domaći.

Konstatirao je - "svijet se otvara jedan drugome ali jači kvači". Smatra, naime, da se zanosimo velikim nadama o zdravoj hrani i zdravoj zemlji. Stoji činjenica da su u našu zemlju ušli trgovački lanci, da nema domaće industrije, a kupac gleda kupiti jeftinije. Tvrdi da onaj tko izgubi industriju, gubi i druge grane gospodarstva, a kada se predaju banke tuđincima dolazi do toga da su cijene veće a novca je sve manje (primjer telekomunikacija).

Već je i prije upozoravao, kaže Milas, da veliki lanci neće otvoriti nova radna mjesta, a oni se, pak, neće osvrutati niti na domaću proizvodnju ako je ne štiti vlastita država.

Kada se dogodi da je zemlja prije vlastitog ulaska u Europu otvorila vrata, a ta ista su njoj zatvorena - osuđena je na propast.

U nastavku izlaganja prigovorio je politici koja u Europu putuje preko Prištine, te Predsjedniku Republike koji uči što je to zapravo napredak.

Zastupnik smatra kako bi za nas bilo bolje da seljaka uputimo u proizvodnju i podučimo u seljačkim školama (takve se u svijetu organiziraju zimi) o tome kako racionalnije proizvoditi.

Izrazio je bojazan da će u ovakvom postupanju za dvije generacije nestati seljaci, a zemljoradnja se svesti na intenzivnu proizvodnju hrane, štetne po vodu i zemlju ili će se hrana uvoziti i time potpuno upropastiti naše selo.

Iz istog razloga, napomenuo je a to su nametnuta pravila igre - velika Argentina, posuđuje od Italije da bi se mogla prehraniti. Stoga se nameće pitanje - kako to da nijedna od europskih zemalja nije prihvatila pravila Međunarodnog monetarnog fonda koja u konačnici znače "rasprodati zemlju i propasti".

Ovakvi zakoni nisu potrebni

Mr. sc. **Mato Arlović (SDP)** je izrazio protivljenje da se o zakonima s ovakvim sadržajem i ciljem ubuduće

raspravlja u Saboru. Zatražio je da se promijeni način razmišljanja i model poticaja. Daleko je važnije poticati određenu sortu, odnosno kulturu, rekao je vodeći računa o kvaliteti zadovoljavanja nacionalnih interesa.

U tom bi se slučaju izbjegla mogućnost manipulacije temeljene na broju hektara, a dok je tako treba ugraditi više kontrole, te voditi više računa o efektima poticaja.

Cilj Republike Hrvatske treba biti - ostvarivanje velikih prihoda od izvoza hrane, a ne samo indirektno putem turizma.

I dalje ostaju "visjeti" pitanja - što će biti sa slučajevima u kojima je potican određeni broj hektara, a ostvareno tek dvije trećine, jer za to nitko ne odgovara.

Što se tiče predloženog smanjenja poticaja, upravo iznenađuje što se predlaže smanjenje za pšenicu, šećernu repu, suncokret, pivarski ječam, raž - i samo po sebi nameće pitanje, zašto.

Budući da se radi o proizvodima od kojih ne žive samo izravni proizvođači, nego cijela jedna industrija očekuje da predlagatelj razmisli o povećanju poticaja za šećernu repu, suncokret te pšenicu i raž.

Također treba imati na umu, rekao je, da se te sorte sade uglavnom u područjima koja je poharao rat i da su, osim Međimurja, istočna i zapadna Slavonija, zapadni Srijem i Baranja nositelji proizvodnje suncokreta, šećerne repe i raži. Poticaji koje bi dobili potaknuli bi povratnike da se bave poljoprivredom, na tek deminiranim a time i kvalitetnim tlima. Mišljenja je da se takvom proizvodnjom stvaraju dalekosežnije političke i socijalne posljedice.

Naglašavajući kako bi cilj Republike Hrvatske trebao biti - ostvarivanje velikih prihoda od izvoza hrane, a ne samo indirektno putem turizma, podsjetio je da je u bivšoj državi u ostvarivanju prihoda u iznosu milijardu i više milijuna dolara, većinu stvarala Republika Hrvatska.

Što se tiče proizvodnje šećerne repe s kojom oskudijeva i Europa, smatra kako Vlada mora znati da se radi o inudstrijskom bilju i primarnoj sirovini koja se prerađuje u tvornicama koje su u stopostotnom

državnom vlasništvu. Baš i stoga država ne smiju ne poticati ove sorte.

Iz navedenih razloga ne bi zadovoljilo rješenje da se vraća na postojeći iznos poticaja, nego razmišljati o povećanju. Ovo razmišljanje podupire riječima - zašto smanjivati nešto od čega se ostvaruje dobit, osim ako iza toga ne stoji lobi koji želi otvoriti vrata uvozu.

Politička klopka

Drago Krpina (HDZ) smatra da se ovim zakonskim prijedlogom, zapravo HSS uvlači u političku klopku. Naime, protiv predloženih rješenja su i članovi SDP-a, a HSS-ovci se muče obrazloženjem predloženih poticaja svoga ministra, dok se i premijer najodlučnije zalaže za donošenje zakona.

Što se pak, tiče zakonskog prijedloga, smatra da ne donosi "korjenite promjene", a niti su to "reformski potezi".

Za Vladu bi bila najbolja politička odluka da povuče ovaj zakonski prijedlog, a o zakonskom prijedlogu ne raspravlja sve dok se ne izađe s novim poticajima u Zakonu o poticajima.

Mato Arlović se tome usprotivio i predložio da se zakonski prijedlog uputi u drugo čitanje koje bi trebao provesti još na ovoj sjednici. Time bi se omogućila priprema proljetne sjetve za ovu kalendarsku poljoprivrednu godinu, rekao je.

Zastupniku Krpini je odgovorio da ni ovaj, kao ni bilo koji drugi zakon, ne može biti instrument za neku političku klopku, ali da jest, kao i svaki drugi, političko pitanje jer se donosi u Saboru.

Vlada je raspravljajući o poticajima i predloženim smanjenjima bila mišljenja da će profunkcionirati Zakon o područjima od posebne državne skrbi, pojasnio je te odbacio da se radi o "političkim klopka".

Za riječ se potom u ime Kluba zastupnika HSS-a javio **Ivan Kolar**, i ponovio stajalište stranke. Napomenuo je da njegova stranka vodi računa o javnom mišljenju i da zakon nije "probni balon". Ministru je, pak, uputio podršku uvjeren kako se ne radi o političkoj smicalici.

U ime Kluba zastupnika HSLS-a **Marko Baričević** je rekao da je poljoprivreda znanost i da su nedopustiva nagađanja. Tek onda kada bude imao podatke o polazištima za predložene iznose moći će o njima govoriti.

U vrijeme kada se raspolaze kompjuterima mogu se točno izračunati potrebe države, te u takvim iznosima davati poticaje, naznačio je i u tom slučaju nema potrebe za političkim nadmetanjima. Budući da ima stručnjaka na fakultetima i u ministarstvu, nema potrebe nagađati, nego pitati mjerodavne o pitanjima koja tište poljoprivredu.

Pri kraju rasprave za riječ se javio zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva, dr. **Tomislav Ledić**. Uvodno je demantirao da je rekao zastupniku Lončaru da kombinati koji su po zaključcima Vlade u konsolidaciji, idu u stečaj.

Kada je riječ o izmjenama i dopunama Zakona o poticajima, prihvaća primjedbu da bi bilo bolje da je pred zastupnicima cijeli model reforme, koja je sada u završnoj fazi izrade.

Što se tiče poticaja, podsjeća da je tijekom 2000. i 2001. godine povećana subvencija u poljoprivredi za oko 80 posto.

Stalno je poticana proizvodnja pšenice i žitarica, uvedeni su poticaji za kukuruz, a proširuje se broj

proizvoda koji se potiču. Poticat će se i proizvodnja voća a ide se i s potporom starim nekomercijalnim poljoprivrednim proizvođačima uključujući i naknade za mirovine.

Što se tiče ribe, ukoliko se potiče ulov ribe i subvencionira konzerva, tada je potrebno na nekim drugim pozicijama provesti odgovarajuće smanjenje. Od palete 10 proizvoda u ratarskim i biljnim kulturama tri su kategorije i u svakoj je poticaj isti, radi čega je predložena redukcija. Osim toga, Ministarstvo mora do 25. siječnja predložiti proljetni plan sjetve radi nabave repromaterijala i pripreme tla. Razlog zbog kojeg ovo pitanje nije riješeno uredbom proizlazi iz odluke da se uredbama ne rješavaju određena pitanja.

Valja znati, rekao je, da financijska sredstva predstavljaju limit, te da nema sredstava u proračunu koji mogu podmiriti 3 tone pšenice po hektaru, 30 tona šećerne repe po hektaru, jer je to niska proizvodnja s visokim troškovima i spornom kvalitetom. Prema najnovijim podacima, za šećernu repu planirano je zasijati 29 tisuća hektara, a ostavljeno

je samo 24 tisuće. Zbog obveza iz ugovora s WTO-om uvezeno je 45 tisuća tona sirovog šećera na čemu su naše tvornice "napravile" posao. Da bi preradile šećer zaposlile su svoje radnike i Hrvatska je izvezla 55 tisuća tona šećera i u platnoj bilanci naplatila 52 milijuna i 400 tisuća dolara. Pritom ne smije izostati spoznaja da nema proizvodnje na 2,8 hektara koliki je naš prosjek tržišne proizvodnje, komercijalne i konkurentne na inozemnom tržištu.

Na kraju izlaganja zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva **Tomislav Ledić**, je rekao kako nema razloga da predlagatelj ne prihvati određene primjedbe, prijedloge i mišljenja.

U nastavku rada zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova prihvatili prijedlog zakona o izmjenama Zakona o novčanim poticajima i naknadama u poljoprivredi i ribarstvu. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju, radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

V.Ž; M.P.

IZVJEŠĆE O KRETANJIMA CIJENA I ANALIZA VANJSKOTRGOVINSKE RAZMJENE POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENIH PROIZVODA

Od Vlade zatražena izvješća o provedbi poljoprivrednih zakona

Primivši na znanje ovo izvješće, Hrvatski sabor obvezao je Vladu RH da u što kraćem roku dostavi izvješća o provedbi zakona o: poljoprivredi; poljoprivrednom zemljištu; ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda te Prijedlog zakona o subvencijama i poticajima u poljoprivredi i Prijedlog programa socijalnog zbrinjavanja članova obiteljskih gospodarstava koja bi, eventualno, izgubila pravo na subvencije i poticaje.

O IZVJEŠĆU

Cijene

Izvješće započinje analizom odnosa cijena poljoprivredno-prehrambenih proizvoda prije i nakon stupanja

Hrvatske u Svjetsku trgovinsku organizaciju. Cijene na malo sa 1999. na 2000. porasle su za 7,7 posto a nakon ulaska u WTO (listopad 2001. u odnosu na studeni 2000) za 2,3 posto. Trend snižavanja cijena prisutan je i kod poljoprivrednih proizvoda - 5,4 posto (studenj 2000. prema studenome 1999), a 0,2 nakon ulaska u WTO (listopad 2001. prema studenome 2000) odnosno na 1,5 posto (listopad 2001-listopad 2000).

Zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva, **Tomislav Ledić**, u uvodnom je izlaganju aktualizirao ove podatke. U 11 mjeseci 2000. prema 1999. na godišnjoj razini, cijene poljoprivrednih proizvoda porasle su za 8 posto, a u istom razdoblju 2001.

svoga 1,9 posto, a ukupno poljoprivrede 4,6 posto manje nego prethodne godine, različito po pojedinim sektorima (cijena svježeg povrća manja je za 6,6 posto u odnosu na prethodnu godinu, a voća veća za 7,5 posto jer je voćarska proizvodnja stradala od tuče i mrazeva). Posljedica je to i ponude i potražnje te veličine proizvodnje i svega što usmjerava tržišna kretanja.

Uvoz je usporeniji (za 1,6 posto indeksnih poena) a izvoz je ostao na istoj razini. Hrvatska je uvezla hrane za 432 milijuna dolara, dok je uvezla za 799 milijuna (367 milijuna debalans, odnosno 34 posto veća negativna razlika). Unatoč najavama neće se dostići maksimum uvoza

hrane zabilježen 1997. (milijardu i 7 milijuna, s negativnom razlikom od 455 milijuna), kad - naglasio je Hrvatska nije bila član WTO-a i nije smanjivala carine te nije ušla u ring razvijenih zemalja niti imala bilateralne ugovore s mnogim zemljama.

Zamjenik ministra rekao je ipak da na debalans utječe otvaranje hrvatskog tržišta, konkurencija na njemu. Od učlanjenja u WTO već su triput smanjene carinske stope i razumije se da se to odražava na uvoz i izvoz. Međutim i u tim uvjetima Hrvatska ima određene prednosti, one koje se - rekao je Ledić - često namjerno prešućuju ili se za njih ne zna. Uz to, sada postoji sustav kvota, na količine robe koje Hrvatska uvozi ne plaćaju se carine i one kad se stave u kontekst onoga što se može izvesti i uvesti ide u korist hrvatske poljoprivrede.

Hrvatska je, naglasio je zatim Ledić - jedina država u Europi čiji proizvodi u EU idu bez carine (izuzetak - govede meso, riba, vino), a to je tržište sa 380 milijuna stanovnika.

Najavljena reforma na planu subvencija ide u pravcu žešćeg poticanja tzv. komercijalne proizvodnje i toga da se ne zanemari već riješi socijalni kompleks pitanja u poljoprivredi - staračka domaćinstava i dr.

U nastavku izlaganja zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva rekao je kako valja uvažavati činjenicu da Hrvatska nema dovoljnu poljoprivrednu proizvodnju (nažalost, samo pet proizvoda ne mora se uvoziti), zatim to da je lani bila loša poslovna godina (umjesto izvoza 300-400.000 tona kukuruza uvezeno je 200.000 tona (za 25 milijuna dolara). Nadalje, Hrvatska ne proizvodi južno voće pa se uvozi poprilična količina.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: napomenu kako Hrvatska ima mnogo rezervi u proizvodnji, ali da nema konkurentne proizvodnje pšenice tamo gdje se radi 15 sati i proizvodi pšenica sporne kvalitete; upozorenje da hrvatska poljoprivreda još vuče teret odnosa između primarne proizvodnje i prehrambene industrije (mlijeko, uljarice, šećerna repa) te maloprodajnih i veleprodajnih marži.

Uvezeno

U nastavku izlaganja, Tomislav Ledić osvrnuo se na pojedine sektore proizvodnje, izvijestivši, među ostalim zastupnike kako je u 11 mjeseci prošle godine Hrvatska uvezla: 40 tisuća tona banana, 17 tisuća tona kave, 10.000 tona riže i 25 tisuća tona naranči. Zbog manje proizvodnje

uljarica uvezeno je 78,5 tisuća tona sojinog zrna (da se popuni bilanca ulja), 93 tisuće tona sojine sačne kao komponente za stočnu hranu. Tu je zatim milijun i 66 tisuća kilograma uvezene ribe 11,5 milijuna dolara).

Mogućnosti boljeg i većeg izvoza, po riječima zamjenika ministra Hrvatskoj pruža ribarstvo (iako postoji privremeni debalans - Hrvatska ima kod tune kvotu ulova od svega 876 tona, a postoje veliki aranžmani s Japanom, kamo se izvozi tune u vrijednosti oko 30 milijuna dolara). Hrvatski izvozni artikl je i pšenica, iako je lani izvezeno manje nego prethodnih godina. Hrvatska izvozi 7 milijuna tona keksa, 4,5 tisuća tona čokolade, 55 tisuća tona šećera (uvezeno je 35 tisuća tona). Napomenuvši kako su šećerane napravile dobar posao, Ledić je još dometnuo da postoji kvota u Europskoj uniji u skladu s kojom je uvezeno 45 tisuća tona tzv. žutog šećera. Tvornice su zaposlile kapacitete i radnike, izvezle i napravile dobar posao.

Izvezeno je 11 tisuća tona Vegete (22 milijuna dolara), 4 tisuće 750 tona duhana (8,2 milijuna), cigareta 6 milijuna 841 tonu (74,2 milijuna).

Izvoz i uvoz

35 posto izvoza Hrvatske ide u Bosnu i Hercegovinu (83 milijuna dolara ili 30 posto više), 12, 2 posto u Jugoslaviju (u 2000. godini 15 milijuna, a u 11 mjeseci 2001. već 38 milijuna, ili 155 posto više). Slijede: Slovenija (35 milijuna dolara; Italija (224 milijuna), Njemačka (20 milijuna) te Makedonija. Vraćamo se na neka stara tržišta i zbog komplementarnosti ranije proizvodnje i zbog, na neki način, navike na tom tržištu, rekao je zamjenik ministra poljoprivrede.

Zastupnike je još informirao da Hrvatska najviše uvozi iz Italije (78 milijuna dolara ili 13,5 posto više) i iz Mađarske (72 milijuna ili 37 posto više).

S napomenom da Hrvatska na nekim tržištima mora biti konkurentnija, Tomislav Ledić izvijestio je zastupnike da je odnos s Mađarskom do prije godinu dana na planu uvoza izvoz bio 1:17 u korist Mađarske (u vrijeme potpisivanja ugovora o slobodnoj trgovini), a sada 1:34. Ne može se pretendirati na smanjivanje uvoza, ali treba povećati izvoz na to tržište.

U studenome 2000. izvoz u Sloveniju bio je 11 milijuna dolara veći, a sada je debalans 17 milijuna

dolara, odnosno za 28 milijuna dolara je negativniji odnos između izvoza i izvoza pa se moraju razmotriti mogućnosti i na tom tržištu - rekao je Ledić.

On je izlaganje završio ocjenom da poljoprivredu valja spremati za veću konkurenciju te da se mora izdvajati više za zaštitu domaće proizvodnje. U vezi s drugim upozorenjem dometnuo je kako stariji članovi WTO-a mogu izdvajati za subvencioniranje izvoza, ali da to Hrvatska kao novi član ne može.

Mi smo se dovijali kako riješiti neke aktualne probleme u stočarskoj proizvodnji pa smo subvencionirali transportne troškove, kamate i sl., ali de facto ne možemo subvencionirati i uvoz, a obzirom na znatno veće subvencije u drugim zemljama WTO-a jasno je da smo hendikepirani - rekao je Ledić. Izlaganje je zaključio napomenom kako je i snabdijevanje i servisiranje turističke privrede izvoz, na neki način, proizvoda hrvatske poljoprivrede.

RASPRAVA

Anti Belji (HDZ), koji nije znao da je ova točka najavljena i koji je upozorio da ove teme "efektiraju" stotine tisuća građana predsjedavajući nije dopustio da obrazloži povredu Poslovnika zato što zastupnik nije znao reći koji je članak povrijeđen. Upozorio ga je pritom da je u broju 6 "Narodnih novina" objavljen pročišćen tekst Poslovnika te izvijestio kako je točka najavljena prethodne večeri.

O Izvješću je uvodno govorio zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva, **Tomislav Ledić**.

Uvoz upropaštava domaću proizvodnju

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** o Izvješću je govorio **Ivan Kolar**. Ustvrdivši da ovakvo izvješće ne veseli nikoga, pogotovo ne proizvođače, seljake, poljoprivredna dobra odnosno trgovačke kuće koje se bave poljoprivrednom proizvodnjom, rekao je da je Hrvatska ušla u utakmicu, takmičenje s Europom, WTO-om i s okruženjem koje nasrtljivo na nas gleda i na nespemne nasrće. Nije obavljena prilagodba hrvatske poljoprivrede; vrijeme je napravilo svoje - organiziralo trgovce, nakupce i prekupce, a najmanje se razmišljalo o osnovnoj proizvodnji.

Ne poduzmu li se energičnije mjere teško da će se proizvodnja moći oporaviti - rekao je zastupnik, izrazivši negodovanje u ime ovog kluba zbog stanja u agraru, napose vanjskotrgovinskoj bilanci. On je zatim priznao da su objektivne okolnosti dijelom krive za to, ustvrdivši da se u HSS-u na drugi način okreću proizvodnji - postavljanju ciljeva i organiziranju kako bi se takvo stanje prekinulo. To, prije svega, podrazumijeva okretanje domaćoj proizvodnji, koja mora biti imperativ. Ciljanom cijenom mora se stvoriti sigurnost tržišta, da proizvod ima kupca i da cijena garantira ekonomsku opravdanost proizvodnje. To se, ovog časa bez državne intervencije ne može postići, upozorio je Ivan Kolar, rekavši kako se varaju svi koji su mislili da država mora povući svoje prste i sve prepustiti liberalnom tržištu.

Točno je da su sredstva, kako je rečeno, nedostatna, ali se ciljano nisu ni koristila - više su bila primjerena socijalu, socijalnom trenutku nego prilagodbi poljoprivrede.

Seljak, međutim, mora biti stimuliran od države, mora imati siguran status, ciljanu proizvodnju, zajamčene cijene i kupca. Ako država, koja se jedno vrijeme povukla kao organizator proizvodnje, opet ne intervenira teško da će se popraviti situacija - rekao je zastupnik.

Komentirajući zatim tvrdnju prethodnika o pozitivnom trendu zbog širokog tržišta i pada cijena, predstavnik HSS-a je rekao da se postavlja pitanje kvalitete takvog (uvezenog) proizvoda te da uvoz upropaštava domaću proizvodnju ("Lijepa naša mora imati dosta svojega proizvoda na našem stolu").

Čemu tolika restriktivnost

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: upit čemu tolika zakonska restriktivnost prema direktnoj prodaji proizvoda seljačkog domaćinstva; (kakve samo probleme imaju Slavonci (s kulenom), a i proizvođači vina te sira i mlijeka; tvrdnju da obiteljsko domaćinstvo mora biti jezgra proizvodnje; tvrdnju da bi se 2 milijarde dolara nove proizvodnje napravilo kad bi se za 500 milijuna dolara smanjio vanjskotrgovinski deficit; napomenu kako proizvodnja mora biti ciljana po strukturi, po granama proizvodnje i mora biti stvoreno sigurno tržište za proizvođače s tim da kupac mora biti siguran da konzumira zdravu hranu; ocjenu da bi 1 posto Državnog prora-

čuna trebalo usmjeriti u sustav reforme, da bi se za drugu godinu osigurala veća sredstva agraru. Nije to više samo ekonomska kategorija već političko određenje države da se zaposli najprije domaća radna snaga, da se uspostavi podnošljiva vanjskotrgovinska bilanca - zaključio je Ivan Kolar.

Ne potiče se ono što bi trebalo poticati

Mi moramo svojim radom, prihodima i prinosima biti konkurencija svemu oko nas, a ne dozvoliti da u jedanaest mjeseci Mađarska toliko izveze u Hrvatsku, a hrvatski se izvoz u Mađarsku smanji za 50 posto - riječi su **Marka Baričevića**, koji je obrazlagao stav **Kluba zastupnika HSLs-a**.

Mi smo nesposobni i to je jedina istina - ustvrdio je zatim zastupnik, osvrnuvši se na, kako reče, dvije točke - jednu s kojom se Hrvatska može ponositi i jednu koje se može sramiti. Prva je da u Hrvatskoj ni u jednom trenutku nije ničega nedostajalo (uspjelo se uvesti sve čega nismo imali). Tim uvozom smanjeno je povećanje cijena.

Druga točka je, rekao je, što nema razlike između sadašnjeg i onoga negdašnjeg gospodarstva. Ne potiče se ono što bi trebalo poticati. Komentirajući napomenu zamjenika ministra kako treba najprije proizvoditi da bi se moglo izvoziti, zastupnik je rekao da treba proizvoditi da se ne mora uvoziti.

Usljedili su njegovi upiti - zašto se uvozi pšenica, tko je uvozi, tko je dao dozvole za to i kvote te prijedlog zastupnika, na kojem će inzistirati HSLs kod rasprave o poticajima, da se u Hrvatskom saboru raspravlja i o kvotama. Sabor, kako reče, zna na što će se podijeliti milijardu i 200 ili 300 - 400 milijuna. A onda kad budemo znali možemo utjecati na to da ne uvozimo žive životinje, da popunimo prazna tovilista i štale te tako zaposlimo nezaposlene - rekao je zastupnik, uz upozorenje kako će se - ne učini li se to - radi snabdijevanja turizma morati uvoziti svinjsko meso.

Predstavnik Kluba zastupnika HSLs-a još je upozorio da se uvozi sve i sva, spomenuvši, među ostalim ribe, ljuskare, mekušce, mlijeko i mliječne proizvode, jaja, med, drveće, lukovice, cvijeće, proizvodi na bazi žitarica i škroba, od voća i povrća, alkohol, ocat, hrana za životinje pa čak i kore dinja i biljni materijal za pletariju, kako je naglasio. Firme koje bi to

mogle proizvoditi vjerojatno su pod stečajem zato što nije proizvedeno za njih da bi mogli prerađivati, naglasio je zastupnik.

Hrvatska se, dometnuo je, hvale s kukuruzom, a Danska koja ni kilogram kukuruza ne proizvede utovi 23 milijuna tovljenika od 100 kila.

Rekavši kako je ova točka dnevnog reda, na neki način, bila iznudena da bi se možda izgrdilo to što nešto uvozimo, zastupnik je rekao da (zapravo) moramo sami sebe grditi zbog toga što uvozimo sve ono što bismo mogli proizvesti.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: apel da se ne prave političke kalkulacije oko poticaja ("da treba dobiti pšenica zato što tu ima najviše onih koji će glasati za nas"); upozorenje da nema sreće bez planiranja, bilanciranja i rajonizacije proizvodnje - bez obzira koliko male.

Poljoprivrednicima osigurati kredite

Miroslav Korenika, koji je izlagao u ime **Kluba zastupnika SDP-a**, predložio je da analiza slična Baričevićevoj bude dostavljena prilikom rasprave o Prijedlogu zakona o poticajima. Kako reče, drugačije bi se razgovaralo o poticajima da se o tome i razgovaralo i ranije. Osobno se slaže da bi trebalo, kao što se u raspravama ranije zahtijevalo, osigurati poticaje za komercijalnu proizvodnju, ali tek nakon što se obavi rajonizacija proizvodnje i okrupnjavanja zemljišta. Neki preduvjeti osigurani su Zakonom o poljoprivrednom zemljištu, ali bi trebalo osigurati tržište preko države, iako je to najnesigurnije - jamčiti otkup određenih proizvoda nakon što se načini bilanca potreba.

Iz izlaganja predstavnika Kluba zastupnika SDP-a još izdvajamo: upozorenje da bi trebalo iskoristiti činjenicu što u Hrvatskoj nema kravlje ludila; ocjenu da je sustav poticaja dosad bio više u funkciji socijalnog zadovoljavanja određenog kruga stanovništva; prijedlog o jačim socijalnim poticajima inače, posebno u stočarstvu i kod nedostajućih proizvoda; zahtjev da se poljoprivrednicima lakše nego dosad omogućiti osiguravanje kredita odnosno jamstva i u Hrvatskoj garancijskoj agenciji (nerijetko poljoprivrednici sa zdravim, financijski isplativim programima nemaju dovoljno jamstva ili imovine za jamstva); upozorenje da Hrvatska ne bi smjela biti samo sirovinaska baza (npr. Slove-

nija uvozi osnovne hrvatske proizvode, a izvozi Hrvatskoj konačni proizvod).

Uz Zakon o poticajima i novelirana informacija

Zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva, **Tomislav Ledić** najprije je rekao da potpisuje mnogo toga iz Baričevićeva izlaganja. Kad je riječ o uvozu pšenice, Hrvatska je uvezla svega 3,5 tisuće, a izvezla 250 tisuća

tona pšenica. Prema ugovoru s WTO-om, postoji obveza uvoza 25 tisuća tona pšenice. Kvota je podijeljena, forsirana su mlinska poduzeća koja su otkupila 80 tisuća neumjetne prošlogodišnje pšenice. Uvozi se tzv. poboljšivač, tvrda pšenica, da bi se miješanjem s lošijom dobilo kvalitetnije ili za tržište koliko-toliko prihvatljivo brašno. To je legalno i obveza, nije u vezi ni s kakvim dozvolama - pojasnio je zamjenik ministra.

Zaključak Vlade je na tragu prijedloga zastupnika Korenike - uz novi Zakon o poticajima za, kako se očekuje, narednu sjednicu ide i novelirana informacija - rekao je Ledić.

Hrvatski sabor većinom je glasova (78 "za" i 12 "suzdržani") prihvatio Izvješće o kretanjima cijena i analizu vanjskotrgovinske razmjene poljoprivredno-prehrambenih proizvoda.

J.R.

IZVJEŠĆE MANDATNO-IMUNITETNOG POVJERENSTVA

Predsjednica Mandatno-imunitetnog povjerenstva Hrvatskog sabora **Milanka Opačić** je u ime Povjerenstva iznijela izvješće kojim je utvrđeno da su prestankom zastupničkog mandata **Stjepanu Radiću (HSS)**, zbog podnesene ostavke, i obavijesti koalicije HSS, LS, HNS o osobi koja će umjesto njega obnašati zastupničku

dužnost, ispunjeni Zakonom utvrđeni uvjeti za početak zastupničkog mandata **Marijani Petir**. Shodno navedenom, rekla je dalje, Mandatno-imunitetno povjerenstvo predložilo je da Hrvatski sabor donese odluku o tome kako je dana 16. siječnja 2002. godine prestao zastupnički mandat **Stjepanu Radiću**, a zastupničku

dužnost je sukladno članku 9. Poslovnika Zastupničkog doma Hrvatskog sabora, danom 16. siječnja 2002. godine započela obnašati **Marijana Petir**.

Hrvatski sabor je bez rasprave i jednoglasno donio predloženu Odluku, a Marijana Petir je potom dala zastupničku prisegu.

M.S.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Sanja Fleischer, Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehneć, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 30102-637-2650,

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Ureda za opće poslove Vlade RH i Hrvatskog sabora